

Nº

35-330

148

Del alijo de granada
19 voto 8-1

24. a. 8

13.4.469

1

221915064

del Collegio della Compagnia de Iesu leggimada R 12994
ANNVAE

LITTERAE
SOCIETATIS
IESV
ANNI M D LXXXI.

AD PARENTES ET FRATRES
eiusdem Societatis.

ROMAE,

In Collegio eiusdem Societatis.

M D LXXXIII.

Cum facultate Superiorum.

ANNAE
M D LXXXII

ANNAE

LITTERAE
SOCIETATIS
LITERARUM

ANNI M D LXXXII.

AD FRATRES ET FRAUDES
Philippini Societatis

ROMAE

In Collegio Singorum Sociorum.

M D LXXXII

Camillo Cestio Socius Romae

ANNVAE LITTERAE
SOCIETATIS IESV
ANNI M D LXXXI.

PATRIBVS FRATRIBVS QVE
Societatis Iesu, gratia & pax
Christi Domini, &c.

ONS V ET V DO hæc perscri-
bendi, quæ singulis annis à nostra
Societate diuersis oris partibusq.
terrarum ad Dei gloriam maxime
illustria gerantur, & à maioribus
instituta sapienter est, & ipsis So-
cietatis legibus præclare sancta. Etenim, cum omnes
fraternæ caritatis vinculo adstricti simus; quæ nostri
fratres tot locorum interuallo disiuncti a nobis gerat,
ea cognoscere iucundissimum est: animique hac rerum
communione, tum coniunguntur inter se magis, tum
vero ad eadem æmulanda acrius inflammantur. Sed
in multis commodis, quæ huicmodi consuetudo affe-
rebat, illud tamen incommoditatis inerat; quod cum
omnes, qui Societati sumus addicti, ijsdem ferè mune-
ribus fungamur; eadem quoque continget plerumq;
diuersis in locis acta esse, quæ non sine fastidio quodā,
ac suietate in provincialibus litteris separatim scri-

ptis toties inculcarentur. Accedebat summum labore,
 atque molestia fusi ipsi d' Societate in his litteris , tum
 describendis tum perferendis: quæ, cum neque eodem
 tempore , neque eadem ratione conscriptæ redderentur:
 sic siebat , vt & earum dissimilitudine memoria
 perturbaretur; fructusq. qui ex perpetua narratione
 percipitur maximus importuna illa interpellatione im
 pediretur. His omnibus incommodis proxima genera
 lis Congregatio prospexit , quæ decreuit , vt ex omni
 bus prouincialibus litteris annis Romam perlatis ,
 unum corpus conficeretur , idque posthac ad singulas
 Societatis Prouincias mitteretur: sic enim satietati, &
 maximo labore sumptibusque consultur , Societatisq;
 nostræ status vniuersus sub uno quasi aspectu ponitur,
 vt que à Nostris remotissimis regionibus disperse ge
 runtur , ea in unum contracta, facilius , & iucundius ,
 nusquam interrupta narratione, cognoscantur. Id vnu
 forte accidit perincommodè , vt serius omnino quam
 nostrum quisquam putasset, hæ litteræ nūc mittantur.
 dum enim prouinciales epistolæ exspectantur, (quæ ne
 ad hanc quidem usque diem omnes aduenere) dum res
 tota disponitur, annus ferè elapsus est: sed ita vsu eue
 nire solet , vt rerum omnium initia paullum confusa
 sint; reliqua suum deinceps ordinem , & maturitatem
 habitura spero. Et quoniam mihi tandem nec opinanti
 subeundum hoc onus fuit , vt annuam Prouinciarum
 omnium memoriam publicis litteris colligarem; in tan
 ta rerum gestarum multitudine digerenda, eam potis
 sum rationem inibz; vt principio quedam de Socie
 tate vniuersa generatim perstringam; tum de singulis

Prouincij Collègijsque ita dicam , vt prætermisisse,
quæ Societatis vel legibus vel muneribus sollemnia
iam sunt, ea tantum exponam, quæ aut genere ipso, aut
nouitate insigniora esse videbuntur.

Societas est omnis diuisa in unam , & viginti Pro-
uincias : quarum septemdecim sunt in Europa , quat-
tuor reliqua in Orientali, & Occidentali , quæ dicitur
India: Ex his non plurimum quam octodecim , annuæ lit-
teræ ad nos peruerent . itaque quæ in ijs dumtaxat
gesta sunt, ea præcipue hac epistola persequar. In ijsdē
autem Prouincij Societatem ingressi sunt trecenti tri-
ginta quattuor. Diem vero suum obiere septem &
octoginta .

Annus hic 1581. cum cetero Societatis progressu
tum vero vniuersali Congregatione, nouique Genera-
lis electione, maximè insignis fuit . Ac incundissimum
illud quidem spectaculum visum est, cū tot Patres vir-
tutis doctrinaeque opinione celebres , ex remotissimis
Christiani orbis Prouincij in unum ad eligendum Ge-
neralem coiuere . Septem & quinquaginta ijs fuere in
vniuersum : ex quo numero septem & viginti reperti
sunt, qui Patrē ipsum Ignatium familiariter nouerāt,
duo etiam simul cum ipso nostram hanc Societatē fun-
darunt , Pater Alfonsus Salmeron , & Pater Nico-
laus Bobadilla. atque hi omnes licet patrijs linguisque
diuersi inter se, ita tamen voluntatibus consenserunt,
tantaque omnia conspiratione animorum gesta sunt,
vt eximiæ cuiusdam caritatis, & concordiae, non modo
in præsens tempus, verum etiam in futurum firmissima
fundamenta iacta esse videantur. Patre enim Euerar-

do Mercuriano Romæ vita functo , eiq; iustis ritu sol-
 lemi persolutis , Pater Vicarius in sextum mensem
 de more Congregationem generalem ad septimū Idus
 Februarij edixit . Romam itaque Patribus ex vniuersa
 Societate ad præscriptam diem conuenientibus , septi-
 mo Idus Februarij Congregatio coacta primum est .
 Relatum eo die de legitimo conuentu ; decretumque cū
 ex omnibus Europe Provincijs Patres , Provinciali-
 bus Congregationibus ritè ad Generalem dicendū ele-
 cti conuenissent ; Congregationem iustum , ac legitimā
 videri . Postridie Pater Vicarius , cum aliquot Patriū
 Pontificem maximum adiijt , benedictionem ab eo vni-
 uersae Congregationis nomine petiturus , vt nostris , an-
 tequam ad ferenda suffragia ingrediuntur , sollemne
 est . Is cū Pontificem docuisset præstitutā Generalis
 eligendi diem venisse ; primoque conuentu pridie cele-
 brato , statutum esse , cum nihil quod Congregationis vi-
 tium sit , obuenierit , neque eorum aliquis absit , qui lege
 interesse Congregationi debeant , Congregationem le-
 gitimam videri : atque id vnum præterea desiderari si-
 gnificasset , vt quæ pridie illius diei instituta essent , ea
 ipsius sanctissimæ benedictionis auspicijs persequi de-
 inceps liceret ; quam quidem benedictionem ipse ante
 pedes eius prostratus suppliciter peteret . eius oratio-
 nem Pontifex interpellans , quæsiuit , num quæ certa no-
 ta , aut formula nostris legibus constituta esset ; qua tu
 in decernendo , legitima , necne Congregatio esset , tum
 in ipso Generali creādo Societas vteretur : quod virū-
 que cum nostris Constitutionibus cautum , & expressū
 esse cognouisset , amantissima oratione ad animorum in-
 re

re tanta concordiam cohortatus est: quam orationem
ob sententiarum grauitatem libens hie insererem, nis
certo sciem eam apud omnes iampridem peruul-
gatam esse.

Vndecimo kal. Martij, qui dies ineundis suffragij
legitimus erat, Pater Vicarius albente cælo, sacrum
fecit, Patresq. omnes, quibus latio suffragij esset, Chri-
sti domini corpore sua manu impetravit. Inde ad locum
suffragij ferendis in superiore adiunctum parte destinatum
ascenderunt, quo in loco peractis ijs omnibus, que no-
stris Constitutionibus prescribuntur, primo, vivoco-
catur, scrutinio, plures in Patrem Claudium Aquamui-
num Romanum Provincialem consenserunt. Quare cum
is legitima suffragia confecisse omnibus videretur, ho-
ra circiter decima sexta, idest, tertia ante meridiem,
Quod bonum, felix, faustumque esset Christianæ Reip.
Societatis nostræ Generalis Societatis Iesu Prepo-
situs renunciatur. Interea Nostri, qui toto eo tempo-
ris spatio assidui fuerant in precibus, campanæ signo
euocati, eunt in comitium: quo eodem studio excitatus
populus concione intermissa confluit: Neque solum
templum, & hortus, sed etiam superiora conclaui, po-
puli turba, pia quadam hilaritate gratulantis, replen-
tur. Itaque communi omnium lœtitia magno nostro-
rum, & populorum agmine Pater Generalis ad tem-
plum deducitur, ac publice Deo Opt. Max. gratiae
aguntur. Inde Pater in cubiculum ascendens, eodie
salutarii turbæ omnis generis hominum exosculandas
prebuit manus.

Tertio Nonas Martij Assistentes quattuor rite

creati sunt, pro Italia Pater Laurentius Maggius, pro Hispania Pater Garzias Alarconius, pro Germania Pater Paullus Hoffeus, pro Lusitania Pater Georgius Sarranus absens electus est: qui cum infirmissimā valetudinem excusasset, neque vero sine certissimo vi-
tæ discrimine ab Lusitania commoueri posset, in eius locum Pater Emanuel Rodriguez de Provincialium omnium sententia suffectus est.

Patre Generali creato multi principes viri, cū in illud tempus, vacua Generali Societas suas petitiones distulissent; vt in suis oppidis Collegia Societatis con-
struerentur, magna contentione efflagitarunt; ex quibus septem dumtaxat hoc anno accepta sunt.

Primum Ancone in Romana Provincia; qua in urbe, propterea quod celeberrima est, nostrique amantis sima, domicilium Societas vi haberet, plerisque fuerat iam pridem in votis. Itaque feminæ primariæ ea tandem diuinitus iniecta mens est, vt ad Collegium ex-
ædificandum liberale rectigal attribueret. Verum quibusdam difficultatibus obortis, Nostri adhuc eo profecti non sunt: brevi tamen omnia cum insigni Dei Opt. Max. gloria compositum iri speramus.

Alterum Vercellis in Mediolanensi Provincia cū ipsius Episcopi, tum Cardinalis Vercellensis, Ducisque Sabaudie (cuius in ditione est illud oppidum) summis precibus institutum est.

Tertium Placentiæ in Veneta Provincia, ipsius Du-
cis rogatu eructum est; quod, vt communis omnium opi-
nio est, maximè in ea vrbe desiderabatur, atque ex eo fructus insignis speratur. Missi illuc sunt ē Nostris ali-

aliquot, qui ea, quæ Collegio necessaria futura sunt, comparent, tamplam domum, Taream, quæ Dux adsignauit, in nostros usus concinnet.

Quartum Diuinionense in Franciæ Provincia, quæ urbs Burgundiæ nobilissima est.

Quintum Lublinense in Polonia, quæ ciuitas, quemadmodum mercatus celebritate freques est, ita multis varijsq. heresibus, erroribus referta: quamobrem duo nobiles primarij, unius fidei, ciuiumq. salutis studio incensi de Collegio instituendo consilia inter se inierunt. quod Collegium ob eam, quæ ibi ostenditur, diuinæ gloria segetem, reiici non potuit.

Sextum Gironense in Aragonia, Episcopi ciuitatisque oratu constructum est. quibus ideo negari non potuit, quod illius oppidi fidei, sincereque religioni Galliarum vicinitas periculosa esset, & eo se se etiam heresis insinuare cœpisset.

Septimum Leodiense in Belgis est, qua in urbe cum multos annos Nostrorum Residentia fuisset, deq; legitimo Collegio erigendo saepius actum esset, eiusque certam spem P. Euerardus dedisset; hoc demum anno Ernestus Bauariæ Ducis frater, in locum Episcopi suffectus rem consecit; nobisque religiosorum quorumdam ædes amplissimas, templo scholisque instruetas attribuit: ipsis vero religiosis viris alibi cumulatis sime reposuit. Quod Collegium tum ipsius ciuitatis amplitudine, ciuiumque ad pietatem propensione, tum Episcopi benevolentia in nos, ad multorum animorum salutem procurandam maxime videtur fore idoneum.

Hisce addi potest Traiectense Collegium in eadem Belgij Provincia, Principis Parmensis opera restitutum: cum enim inde superioribus annis Nostri expulsi essent, propterea quod sese in causam Regis' Philippi admiscere noluissent, quod ab hominum religiosarum studijs id abesse dicerent; eamque mox urbem Princeps Parmensis exercitus Imperator, nostrique studiosissimus recepisset; is nihil antiquius habuit, quam ut nostrum nobis domicilium illico redderetur: quinetiam, cum valde egens antea Collegium illud esset, egit cum Pontifice Maximo, ut quedam præbendæ adderentur. Eadem in spe Tornacense Collegium est, ex quo cum eamdem ob causam Nostri electi fuissent, recuperato nunc à Principe oppido, è Nostris duo illuc profecti sunt, tum ut ciuibus hello afflictis opem aliquam spiritalem præbeant, tum, ut que nostra olim fuissent, repeatant.

Septem igitur Collegia sunt hoc anno admissa; multo plura, omnino ad viginti, à ciuitatibus ac Principibus efflagitata; qui cum omnia, que ad Collegiorum fundationem pertinerent, liberaliter deferrent, nihil tamen adhuc impetrarunt: neque enim R. P. Generali pluribus in presentia oneribus premi Societatem vim sum est.

Hæc autem initio de Societate præfari vniuerse existimauit oportere: deinceps quæ singularum Provinciarum propria sunt, exponam.

PROVINCIA ROMANA.

SOCIETATIS in Romana Provin-
cchia sunt domicilia septemdecim;
in quibus quingenti sexaginta duo
versantur, in Domo Professa centus;
in Collegio Romano centumseptua-
ginta, in Domo probationis ad D.
Andreae septuaginta nouem, in Collegio Poenitentia-
riorum viginti, in Collegio Germanico quindecim;
in Anglicano decem, in Seminario sex & triginta, in
Collegio Lauretano unus & quadraginta, Macera-
tensi, Recinetensi, & Senensi, in singulis duodeni;
in Tiburtino decem, in Florentino & Perusino in
singulis quindeni, in sede Tusculana quinque; uno
plus in Amerina. his Collegium Illyricum additur;
hoc anno primum a Gregorio X I I I. Pontif.
Max. Laureti institutum. Ex his locis septem prima
urbana sunt, reliqua Provincialia. Duodecim in Do-
mino quietere; ex hoc numero fuit unus P. Io. Cou-
lionius vir singularis innocentiae & obedientiae: qui ta-
met si acuta in morbi celeriter oppressus est, tamen
obitus sui diem nec unum nec semel pre-dixit. In horum
locum octo & quinquaginta in Societatem admissi
successere.

D O M V S P R O F E S S A
 A I D O M V O R T
 Romana.

DO M V S Professæ familia duobus constat ordinibus; primus eorum est, qui publicam rem Societatis procurant; alter eorum qui propria ex instituto munera professæ huius domus exercent. Singularem vero animi voluptatem attulit omnibus aspectus complexusq. tot Patrum, qui ex tam longinquis, tamq. inter se disiunctis Europeæ Provincijs Romanam ad Generalem dicendum conuenerunt. Qua quidem in re D. O. M. prouidentiam in nos maxime illustrem sumus experti; cum omnes (centum & quinquaginta summam in uniuersum effecere) in habitationis non commodissimæ angustijs, summaq. paupertate ita servauerit incolumes, nihil ut iamē eorum, quæ ad vitam necessaria sunt, defuerit. Quod gaudiū cumulauit Pontificis Maximi insignis. & iā cognita in nostros benignitas, cum facilissimo ad se adiu, tum lauta eleemosina mille aureorum, quam hoc nomine domui nostræ sane quam opportune attribuit. Hanc Pontificis benignitatem Farneſius Cardinalis imitatus ab initio, vt primū congregatio haberet cœpta est, ad eum vsque diem, quo Pater Generalis est creatus; Patribus uniuersis omnia liberaliter ad victum suppeditauit. Honesta item mulier ducentos aureos dedit; Alius centum testamento legauit. Alio quoq. tempore cum in maximis angustijs uersarentur, aurei nummi quingenti auctore incerto delati sunt. Atq. hæc dum geruntur domi, ne foris quidem cessatum est, tum confessionibus audiendis, tum traducendis hominibus ad meliorem vitam

vitam ; ex quibus rebus magnus fructus perceptus est. Confessiones enim Generales auditæ plurimæ sunt, & fuerunt e nostris qui ad triginta soli , alij ad quadraginta , alij ad quinquaginta exceperint , ita ut confessionum generalium omnium numerus centum septuaginta quinque summam excedat ; & quidem aliquot eorum , qui quinque septem , aut vigintiquinque annis crimina nunquam expiauerant . Multi quoque magnam fraudatæ pecuniaæ vim dominis reddidere ; in his unus aureos 1500. alius 200. aliquot etiam quingentos aureos restituerunt : minoris vero summæ restitutiones virginis due circiter factæ sunt . Feminae duodecim ad honestatem & flagitioso quæstu sunt reuocatae : alij mulieri ab ipsomet concubino aureorum centum quinquaginta dicta dos est , quo se in Conuersarum , quas vocant , monasterium reciperet . Plures quoq. legitimis inter se nuptijs coniuncti sunt , qui per annos vndecim , aut quindecim turpiter simul vixerant . Alij matrimonio nefarie copulati , post annos viginti nostrorum consilio legibus soluti sunt : sublatæ præterea coniugum similitates , quas certissimæ cœdes consecutæ videbantur . Homicidium unum repressum est , & grauissimi quidem viri , cuius causa octo armati , exploratores duo erant conducti . Nostrorum quoq. opera suasq. multorum inopie subuentum est ; aliqui enim nobis auctoribus certos pauperes vestiunt ; quidam annui domorum precia pro pauperibus aliquot mulieribus soluit , atque in eam ipsam rem aureorum mille iam iam numeraturus est . octodecim circiter viri ex ihs , qui in templo nostro sacramenta

eramenta obire consueuerant, partim in nostra Societate, partim in alijs religiosis familijs Deo se dicarūt. Carcer publicus pietatis & officij caussa frequentatus est; in quo generales confessiones vigintiquinque audit, & sunt: nostraq. potissimum industria & labore factum est; quo minus Pietatis sodalitum superioribus amis ad eos, quia vinculis tenentur, iuuandos, insitutum, difficultibus quibusdam oboris omnino dilabetur: multiq. viri nobilissimi a nobis inducti sunt, ut ei nomina darent; ita vt hæc sodalitas per nos antea constituta, nunc iterum recreata restitutaque esse videatur.

COLLEGIV M ROMAN V M.

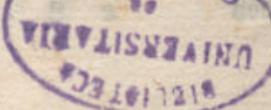
PGenerali rite creato, Congregationeq. dimissa, Collegium ipsum Romanum, Gregorij XIII. Pontificis Maximi liberalitate magna ex parte fundari cœptum est; quod unum in maxima lætitia ad cumulandum gaudium deesse videbatur. Cum enim id Collegium Societatis nostræ Seminarium sit, unde non in ea solum loca, que Romæ sunt, verum etiam in reliquas omnes Provincias Societatis tanquam coloniæ deducantur; id ea, que hactenus fuit, multitudine praestari non poterat, neq. ut augeretur ruinosæ domus angustiæ patiebantur; redditusq. ad eum ipsum numerum, ne dum ad maiorem sustentandum erant perexigui. Actum est hac de re, & alias sèpe, & proxima super congregacione generali, decretumque et R. P. Generalis Pontificem Maximum de Collegij Romani

mani statu doceret; atq. ob eam caussam libellus memorialis, quā congregationis universae nomine Pontifici daretur, conscriptus est, cuius hæc erat summa. Plurimum ad animarum salutem sanctæq. Ecclesiæ propagationem ponderis habere, ut Collegium illud, quod unum esset in Societate linguarum nationumq. omnium Seminarij, ita stabiliretur, ut debitum personarum numerum sustinere posset: quo non solum ea munera tueretur, quæ Pontifex illi Romæ credidisset, verum etiam paucitatem expleret tam operario- rum in hisce partibus, quam eorum, qui ad Septemtriones, Indosq. mittendi essent: eiusdemq. ponderis esse, vi Romæ constitueretur, primum, ut suos filios in sacrosanctæ Romanæ Sedis conspectu Societas educaret, quippe quæ ex illius gubernatione vnice pendeat, cuique solemni voto sese obstrinxerit; tum ut inde quamplurimi Societatis institutum & obsequium haurirent, vbi Societatis ipsius caput esset, Generalis nimirum, cum quo reliqua membra sic magis consen- fura, ijsq. eum magis cognitis prospectisq. ad Provinciarum procurationē vñjurum. Benignissime visus est hæc accipere Pontifex, idq. & antea sibi cura & suis respondit, neque se, vbi cunq. opportunitas idonea osten deretur, nostris commodis defuturum. Itaq. cum Alexandri Sfortiae Cardinalis morte, Clareuallen sis Abbatia vacua facta esset, eam Collegio Romano Pontifex ipse per se tradi, deq. ea re diplomata rite confui iussit ad 12. kal. Iunias 1581. Hæc Abbatia in agro Piceno ad Clientem fluum sita est, ab hinc annis 437. D. Bernardi familiæ d Guarnerio Marchione Spole- tanorum

tanorum Duce attributa; fundusq. senis millibus au-
reorum in armos singulos locatur. Adiit statim P.
Generalis Pontificem, illiq. de tam insigni liberalita-
te, ut par fuit, multis verbis gratias egit, Fundatorisq.
nomen plurimis eius in nos meritis iustum ac debitum
detulit. Quod nomen Pontifex modeste primo relectit,
multos præterea esse dicens, qui cum de nobis item be-
nemeriti essent, ijs nomen illud deberetur. Neganit
P. Generalis ylliū merita in nos ita exstare, ad quæ
fundatori nomen deferre possemus; qui enim ad habi-
tandum dumtaxat sedem designasset, neque præterea
ad viictum sumptus necessarios suppeditasset, eum no-
stris legibus fundatorem adoptari non solere. His ra-
tionibus ac precibus, quibus eniuersē Societatis nomi-
ne P. Generalis vtebatur, Pontifex adductus est, ut
fundatori nomen complectetur. quare statim more
maiorum, pro Collegij foribus insignia ipsius Ponti-
ficiis affabre picta exposita sunt cum inscriptione.
G R E G O R I O . X I I I . P O N T I -
F I C I M A X I M O . P A R E N T I .
O P T I M O . F V N D A T O R I
ipsiusq. Pontificis liberalitas multis verbis a no-
stris celebrata est. Quæ res non paruam Collegio Ro-
mano existimationem conciliauit; presertim cum octo
dierum spatio tam multa millia carminum, tamque
inter se varia conscripta essent; vix vi ruderetur tem-
pus illud ad ea describenda, ne dum componenda satis
futurum fuisse, neq. de una eademq. re tam multa, tan-
taq. varietate excogitari potuisse: multiq. viri docti
eorum exemplum describendum curarunt.

Quo-

Quoniam autem cum primum Pontifex ad Romani Collegii statum fundandum animum adiecit, id maxime spectauit, ut nostrorum numerus amplificaretur; proximas duas insulas, quæ plurimum ad nostras cogitationes facere viderentur, diplomate nobis attribuit. Quo diplomate precepiebatur dominis, ut intra tertium mensem ex domibus discederent, utq; quanti estimatum esset, tanta ius pro domibus pecunia solueretur: & ad eam rem 47. aureorum millia nobis curauit, quibus priuatorum aedes omnes coemptæ sunt: in ipsam amplius Collegij exstructionem, quaterna millia in anno singulos per annos viginti liberalissime decreuit; quæ summa ex duarum item Abbatiarum Clareuallenium annuis pensionibus redigitur. Ac quo certius ac minore cum molestia ea nobis pecunia solueretur, fecit sapienter, ut illas Abbatias Boncompagnio, & Vassallano Cardo traderet: quorum cum alter Pontificis fratri filius sit, alter sororis; nihil antiquius habent, quam ut ipsius Pontificis exemplo nobis omnia studia praestent. Cum uero P. Generalis Pontificem adiisset illi gratias acturus, ornatussi meis de nostra Societate locutus est; ita ut nobis unis defensæ hoc tempore, atque adeo conservatæ Christianæ Reipublicæ ac religiosis laudem daret. Interea insulariorum animi, qui ægre se à suis sedibus expelli patiebantur; in nos adeo sunt incensi, ut ad ciues in nos irritandos publicum conuentum edicere cogitarint. Sed ea re per Pontificem commode disturbata, secessionem inter se faciunt; consilioque irito, xuiros e suo numero cum publicis mandatis ad Pontificem mit-

BIBLIOTHECA
UNIVERSITATIS
GRANADAENSIS

cunt, quibus querebantur, se contra ius fasq; ab aliatis paternisq; laribus vi exturbari, neq; sibi pro dominis equum precium solui; deformari præterea urbis adspectum duabus publicis ac frequentia vis obstrueris. Sed ualuit plus apud Pontificem Societatis nostræ, reiq; publicæ utilitas, quam quod erat illorum artificiis inculcatum. Cum enim acceptis mandatis decemuri Pontificem adiissent, laborabat is eo tempore gratiæ, molestaq; febri, tamè vim sibi faciens, magnitudine neq; animi dolori resistens, horam ipsam & eo amplius, patientissime illis aures dedit, oblatasq; criminationes sic depulit, ut diceret, cogitasse se Collegium ex edificare, in quo nationes uniuersæ instituantur; ut inde videlicet hausta incorrupta doctrina in omnes terras distribuatur: aut enim hanc unam ostendi, aut nullam præterea factam esse reliquam spem salutis orbis terrarum grauissime laboranti: tantumq; abesse, ut ea re aliquid de urbis pulchritudine detrahatur, ut potius ornamenti ac splendoris plurimum accessurum videretur, cum Academia nobilissima exstructa, tum lata illustriq; via palefacta, ineptis angiportis sublatiss: neq; de precio quidquam eos sollicitos esse debere, omnia enim curatum iri ex æquo & hono: suorum propterea commodorum aliquid publicæ utilitati dimitterent, ne dum præfracte nimis proprias rationes tuentur, publicas perderent. Curatum tamen est nobis, ut ad eadum precium dominis aliquid adderetur, ut earatione minore cum dolore sanguis inuidetur; quod homines dictarent se nostrum regnum & in urbe potentiam ferre non posse. Itaq; di-

ructis

rutis edibus, æquataq. area, fundamenta sodi cœpia
 sunt ad 18. Kal. Ianuarij, primumq. lapidem cum sol
 lemmi c.erimonia propediem positum iri speramus: atq.
 huic ipsi rei destinatus a Pontifice Boncompagnius
 Cardinalis dicitur. Hæc igitur Collegij Romani sum-
 datio est, in qua narranda longior fortasse fui, quam
 par esset: sed tamen volui nostram lætitiam quam plē-
 nissime posse nobis omnibus impertire; cetera breuius
 perstringam. Quo tempore de R. P. Generali crean-
 do agebatur; quoq. attentius tota res Deo commedare-
 tur, nostrisferè publico caruerunt; quare & perpetue
 domi stationes in precibus, ac singulis noctibus uolun-
 taria uerberationes indictæ sunt, in orbem suam cu-
 iusq. vicem ad omnes hoc edicto pertinentem. Cum autem
 R. P. Generalis vniuersæ congregationis multi-
 tudine comitatus ad Collegium uenit, tot versibus em-
 blematisq. que superiorem & inferiorem deambula-
 tionem ornabant, exceptus est; vt illa communis om-
 nium opinio fuerit, nihil simile ex hoc Collegio Supe-
 rioribus temporibus exiuisse. Inter prandium autem
 perpetua concio ex duabus & viginti linguis maxi-
 me inter se diuersis habita est; qua nihil vel sententij
 iucundius, vel linguarum varietate admirabilius vide-
 tur fieri potuisse. In iis uero disputationibus, que in
 æde sacra Domus professæ habitæ sunt, insignem do-
 ctrinam cum singulari virtute coniunctam nostri exhibe-
 uerunt. que res eo plerisq. fuit admirabilior, quod
 non multo ante ijs designati, sed ut quisque forte Theo-
 logiæ cursum absoluisset, ita tunc ad id munus esset e-
 lectus. Celebratæ sunt autem disputationes tum alia

doctissimorum hominum, tum uero etiam Cardina-
lium frequentia, qui nostrorū doctrina & modestia
delectari plurimum visi sunt. Vnus quidem ex iis à
Pontifice in rusticationem inuitatus, cum in eum ip-
sum diem nostras disputationes incidere cognouisset;
Pontificem rogauit, sibi ut in urbe disputationum cau-
sa subsidere liceret: quod tantum absuit, ut Pontifex
egre tulerit, vt contra eius consilium prolixè lauda-
uerit. D. etiam Naueyrus vir singulari scientia nomi-
nisq. celebritate, non solum nostris disputationibus præ-
sens adsuit verum etiam, vt aliquam sui in nos amo-
ris significationem daret, questiones aliquot posuit do-
ctissimas, & argumentis promovit; id quod omnibus
admirationem voluptatemq. maximam attulit.

D O M V S P R O B A T I O N I S

ad. D. Andreæ

VA R I I hoc anno & periculoso morbi in pro-
bationis domo, qua ad D. Andreæ est, emer-
sere; quo tempore cubantium patientia cum ministran-
tium sedulitate certare visa est. Multi nostræ Socie-
tatis meditationibus insigni cum fructu vacarunt. Ad
huius domus laxandas angustias edificatio commoda
instituta est, ex eleemosinis quibusdam, quas viri pij
nobis dederunt. Hanc edificationem ipse Pontifex
multis Cardinalibus comitatus semel inuisit; cumq. ad
superiorem aulam ascendisset; Notiosq. omnes ordi-
ne dispositos vidisset, eorum multitudinem admiratus
est, suaq. benedictione quam humanissime impetravit.

S E

SEMINARIVM ROMANVM.

SEMINARII Romani familia 200. ferè numerum implet, eaq. tribus ordinibus continentur. Primus nostrorum est, qui partim Seminarium moderantur, partim contubernij repetitionibusq. præsumt, partim res domesticas curant, que quidem paullo maiorem fidelitatem requirunt. Secundus Clericorum est, Romanorum adolescentium, qui ex Tridentini Concilio decreto, ad priuata huius urbis Ecclesie vices informantur. Hi & in ecclesiasticis ritibus & in literis diligenter exerceantur: quo autem maturius eorum operi urbs viatur, ubi satis grammaticis rhetoriceisq. præceptionibus instituti sunt, conscientiae casibus uacant, cum sacris iniciati per urbana templa parcerentq. distribuuntur. Ex ipsis ad Societatem nostram aggregatus est; duo vita decessere: quorum alter præclaris naturæ muneribus ornatus, cum non dubijs significationibus ad Societatem diuinitus vocari se intelligeret, cunctaretur tamē, ac tergiuersaretur, tandem (id quod illi ob ipsius moram ac tergiuersationem semel atq. iterum Confessarius fuerat minatus) in morbum grauissimum incidit. quo in morbo fero sapiens, petuit, ut in Societatem admitteretur; & in domo professe templo humaretur: quod cum impetrasset, tum demū se animo equissimo mori dixit; notisq. rite nuncupatis, paulo post spiritum Deo reddidit. Tertiis ordo adolescentibus constat ex præcipua totius Europæ nobilitate, qui nostris in morum & literarum disciplinam traditi sunt. Ex horum numero duo item illustri mor-

te diem suum optimum confecerant; alter etiam singu-
laribus beneficiis à B. Virgine extremitate tempore
ornatus est: qui autem morienti affuerunt; commemo-
rare solent, tanta illum, cum animam ageret, letitia
exultasse; ut eius facies macie ceteroqui horrida,
quandam lucem diffundere, isque inter mortales cum
adhuc esset, calestium felicitatem precipere videre-
tur. Inter Clericos, Conuictoresque ex etatam gradu
maiorum minorumq. quattuor sodalitates priuatim
singula sunt instituta, in quas qui adscripti sunt, iij ce-
teris virtutum exemplo praelucere intununtur. Haec qui
tuor sodalitia quattuor item B. Mariæ Virginis festos
dies inter se sororita sunt; qui dies cum aduenerint, ab
ipsis sodalibus Græca Latinaq. oratione, nec non poe-
mate summa cum religione celebrantur. Festo certe
Adnunciationis die, cum Patres vniuersi, qui ad con-
gregationem conuenerant, in Seminario prandii ini-
sissent, atq. huiusmodi declamationibus interfuerint;
rem sumptuose probarunt. Ex altero Conuictorum
sodalitio septem in Societatem sunt cooptati. Alius
cum in Societatem se ingressurum vovisset, ab eaq. po-
stea sententia, amicorum, quibuscum suum consilium
communicarat, blanditijs, nuptiarumq. initamentis
deducisse passus esset; sua perfidie dignas Deo pœnas
redit: paucis enim post diebus grauissimo atque insa-
tiabili morbo est oppressus. Singula autem Seminarij
contubernia singulos Diuos patronos sibi adoptarunt;
quorum cum festus dies incidit, cum contubernalis ie-
natio, voluntariaq. corporis afflictione, orationibus
carmenibusq. celebrant: omnesq. eo die criminibus ri-

te expiat, Christi etiam corpore reficiuntur. In plurimis morum insignis mutatio existit; sicut et ipsi parentes summopere admirantur. Alij oblatam e Seminario exequendi occasionem recusarunt: qui autem parentum imperio discedere coacti sunt, in ipso digres-
su non paruam doloris significacionem ostenderunt.
Legatus Duxis Moschorum is, qui prior Romanam mis-
sus ad Pontificem est, ut is inter suum Ducentum, Polon-
iaq. Regem pacem conciliaret, cum in Seminarij
venisset, patruis versibus exceptus est. qua ille re plu-
rimum est delectatus, lociq. disciplinam b. Barth. ho-
mo mirum in modum probauit atq. suspexit.

COLLEGIVM GERMANICVM.

In Collegio Germanico alumnorum 130. capita-
tum sunt, mira inter eos concordia, mirum pietatis stu-
dium cernitur, nam praterquam quod frequentiissime
Confessionis & Eucharistie sacramenta summa cum
religione obeunt; si quem forte ex iis Germanis, qui
Romanam veniunt, heresis labe infectum, odorati sint,
non ante desistunt, quam ad catholicam fidem traduxe-
rint; eosq. per urbis templa religionis causa humanis-
sime deducunt: euocantur praeterea frequenter in pu-
blica valedicentia ad excipiendas Germanorum con-
fessiones. Vni etiam ex alumnis Helvetij lateris Pon-
tificum stipatores commissi sunt; quos ille non secus ac
Parochus omni ratione diligentiaq. tuetur, & ad Chri-
stianam catholicamq. religionem instituit. In nosros
autem insigne obsequium, & obseruanum, id quod ma-

xime declararint, cum de N. P. Generali creando a-
gerent in unum preter assidua congregacionis tempore;
stationes in precibus; omnes etiam ad D. Petri Apo-
stoli rem diuinam singulari exemplo peregere. In Ger-
maniam studiorum suorum cursu absoluto unus &
triginta remissi sunt; in his vnde enim erant sacris ini-
tiati: quos, cum omnes egregijs animali naturae eq. donis
instructi sint, non parsum catholicam religionem in ea
regionibus promotoros speramus.

COLLEGIVM ANGLICANVM Mait
aixquis p. r. i. u. d. q. m. h. c. n. i. r. m. i. o. e.

EX omnibus Collegijs, quæ studiorum causa Ro-
me sunt constituta, nullum Anglicano vel inge-
nus feracius, vel rerum gestarum magnitudine utilius
reperi potest. Septuaginta in eo versantur adolescentes
spectatoe omnes virtutis & constantie, quicq. catho-
licæ religioni Romanoque Pontifici deuotissimis nomine
in Collegio aluntur, vi, cum ad reliquam pietatem
doctrinae presidium adiunxerint, in Angliam, id est
ad perspicuam mortem, pro suorum cunctis salute, re-
uertantur ut locus ille non tam Scholasticorum Colle-
gium, quam Martyrum Seminarium dicendum sit.
Atque is ardor viri religionis causa profundi di, tan-
tum abest, ut eoc crudelitatis exemplis in catholicos
exercito, quæ subinde ex Anglia perferuntur, aliqua
ex parte restinguatur; ut ipsi potius accendi videatur
vehementius. itaque immanissimos quosque feracianus
meditantur, ad eos se se parant, & exercent. Duo
etiam in nostram Societatem sunt ingressi. Dimissi
sunt

fuit in Angliam hoc anno de more Sacerdotes octo ex his Bisshopus in prima Regni ingressione de religione interrogatus, cum dubia responsa dedit, Socijs elabentibus enim ipse retenuit est postea cum vehementius virgoretur confessus est Sacerdotem se esse quare postero die ad regium consilium pertrahitur, ubi cum egregium de Catholica religione testimonium dedit, in carcerem connectus est. Ex eodem numero Pintus & Haddoris eodem die Londini cum aliquo nobilibus adolescentibus comprehensi sunt. Ceteri supervisunt adhuc, atque in Catholicis Hæreticisq. iuaniis operam utilissimam nauant, sic ut decem hominum milia ad Ecclesiam aggregati hoc anno esse dicatur. Ex iis autem, qui superiore anno cum P. Campiano Roma profecti sunt in Angliam, Cerimus vir doctissimus, & Catholicæ religionis propugnator strenuus equuleo ante tortus, tandem cum Patre ipso Campiano crudelissime ab hæreticis peremptus est. cuius ego mortem, que vel ipsis hostibus admirationi fuit, longius hic persequerer, nisi ab alijs iampridem litteris mandata esset, quem librum Societatem universam peruagatum esse certo scio. In horum locum tres & virginis ex Anglia recentes aduenere opim. & spei adolescentes, aliorum etiam in fide constans varie testata est. Adolescentes ob causam religionis capti cum nullis rationibus adduci posset, ut Catholicos indicaret, colaphis casus in tenebris sam speluncam truditur. addunatur etiam verberum, equulei, & Brinduelij minæ (canceris est omnium iæterrimus, sicarijs, & maleficis hominibus affectuandis) nō Catholicos patesciat.

cit. Quo in loco cum hebdomadas plures summa re-
 rum humanaarum inapit, cælestium vero summa copia
 degisset; diuinaz tandem ope ex ijs incommodis omnibus
 eruptus est. Alterum varijs iidem rationibus oppri-
 gnare frustra Iudices aggressi, tandem negotium patri-
 dant, ut pro paterna auctoritate, filium de sententia
 deducatis miscens imperio preces, & minas, cum om-
 nias filij virtus contemneret, ad sumnam deniq. seueri-
 tatem descendit, filioq. ni pareat, paterna domo inter-
 dicit. Sed videlicet Deo magis obtemperandū est quā
 hominibus, itaque patre valere iusso, filius Londonum
 contendit, ibi a Magistratu diligentissime conquisitus,
 direpto a satellitibus cubiculo quod in ciuitate habebat,
 in Belgas transmisit, cū eadem animi virute ac fortu-
 dine matris etiam & amicorum, qui à Catholicis reli-
 gione ipsum ad hæresim traducere conati sunt insidio-
 fias preces repulisset. Venit etiam inter hos iuuenies
 quidam loco natus illustrissimo, Catholicorum defen-
 sor egregius, Patrumq. nostrorum qui sunt in Anglia,
 perpetuus iterum comes, laborum ac periculorum
 omnīū socius, quippe qui non eos modo suis aluit sum-
 ptibus, verum etiam præla, septemq. opifices ingenti
 mercede conduxit, ad ea imprimenta, que ipsi pro sui
 fidei q. catholicæ defensione scripsissent. Is igitur cum
 in religionis caussam singulari animi magnitudine
 patrimonium effudit suum, ob eamq. rem ab Hære-
 ticis ad cædem nominatum quereretur; Nostris aucto-
 ribus ex Anglia eo consilio profugit, ut ad meliora se
 se tempora reseruaret. discedensq. apud P. Personū
 præter bonam pecuniae vim, equos etiam septem reli-
 quit

quit tum ad subitos casus, tum etiā ad excusioneſ Sa-
cerdotū in vicina oppida pagosq. Rotomagum uero cū
appulisset, eiusq. loci Moniales egestate laborare ve-
hementius cognouisset; ijs aureos 400. eleemosinæ no-
mine dedit; Remensi uero Anglorum Collegio 600.
attribuit: neque hic apud nos rem catholicam quibus-
cumq. potest rebus promouere desistit. Cum hoc alius
item aduenit iuuensis, Thom. & illius Mori pronepos; qui
morum innocentia & meritis in Catholicos nihil
pro aut virtute degenerasse visus est.

Pontifex Maximus Collegium hoc multis beneficijs
in dies magis auget atq. ornat: nuper Abbatiam attri-
buit, ex qua singulis annis capiuntur aureorum tria
millia; continentes hortos coemit; totamq. Collegij edi-
ficationem cubiculis aliquot exstructis laxauit.

COLLEGIVM LAURETANVM.

Quæ Laureti ad Dei gloriam proximorumque
vilitatem gesta sunt; ea eis plurima maxi-
meq. illustria videri possunt; quoniam tamen
& superioribus annis non differunt; superuacaneum es-
se existimauit longius persequi. Confessiones tot audi-
& sunt, quorū vix aliquis ex infinita hominum multitu-
dine, qui ex toto orbe Christiano ad id templum con-
fluent, coniucere posuit. Quos siquidem dumtaxat Sacer-
dores aduentas & trīginta generales confessiones exce-
perunt. Insignes prietere a multorum extiterē conuer-
siones: plurimiq. in eo sacros in loco religios. & vitæ
complectend. & mentem suscepere. Aliquot cum pro-

prio

prio se chirographo Dæmoni addixissent, Nostrorum auxilio nefariam syngrapham, quam etiam suo ipsi sanguine sanctuerant, resciderunt; seq. Deo Opt. Max. consecrarunt.

COLLEGIVM ILLYRICVM.

ILlyricum Epiri regio est, Christianis illa quidē olim præceptis ac religione florens, sed quæ nūc à Turcis oppressa, vna cum libertate nomen ac fidem Christianam ferè perdidit: visuntur tamen adhuc maritima quædam oppida, in quibus pristinæ pietatis vestigia apparent. Hęc igitur Christianorum reliquæ nē perirent (quod brevi ob Sacerdotum Doctorumq. inopia timendum fuit) Ut ceteri ad antiquam religionem reducerentur; fecit sapienter Gregorius XIII us Laureti, ipsius Lauretanæ Domus sumptibus, contubernium institueret Illyricorum adolescentium, qui ad vnam eorum populorum conuersionem erudirentur. eorumq. curam nostris tradidit. Hi cum in Collegium admittuntur, sacramento se se astringunt sacros se ordinis suscepturos, ut primum à Superioribns iussi fuerint: atque ubi lingua Latine præcepis, Catechismo, casibusq. conscientia instructi sunt (hęc enim studia visum est satis esse vel ad eos populos instituendos, vel ad Græcorum errores qui eo se se insinuarunt, refutandos) in suas terras dimittuntur, ut doctrina, sacramentorum administratione, vitæq. exemplo rem Christianam pæne collapsam restituant. Cuius rei non parvam spem nobis

nobis assert ipsorum adolescentium indoles ac modestia. Vnus etiam ex iis ad Capuccinos se se adiunxit.

RECINETENSE ET MACERA-
tense Collegium.

TEmplum Recinetense hactenus Canonicis qui-
busdam seruuit, qui iam ante nostrum aduentū,
in eo ministrabant; quo siebat, ut cum nos nostræ So-
cietatis munera minus libere in eo exercere possemus,
minus etiam multi id frequenarent. Verum hoc anno
Canonicis alio migrare iussis, temploq. in nostra pote-
state relicto, omnium ordinum, sacramentorum consi-
lique causa concursus fit ad nos; plurimos etiam alli-
cit ipsius templi ornatus, quod cum antea tenebricosū
ac male materiatum esset, in elegantissimam speciem
nūc primum reconcinatum à Nostris est. Quo potis-
simum exemplo et emulatione ceteri religiosi viri ex-
citati, & sacras conciones habere, & sacramenta mini-
strare in suis singuli templis cooperunt. Id vero quibus-
dam, qui minus æqui nobis antea videbantur, tantam
animi voluptatem affert, vt iam nostra causa omnia
cupiant. Nuper cum in rebus contrahendis scrupulus
quidam ciuitati esset iniectus; eatenus illa rem totam
sustinuit, quo ad scripturis omnibus ad nos transmis-
sis, nostrum iudicium exquisisset quid agendum esset.
Itum etiam est in xenodochia, & in sacrarum Virginū
monasteria, ad quas Vicariū rogatu cobortationes ha-
bitæ sunt, earumq. confessiones interdum excepte. In
loca etiam finitima varijs anni temporibus nec sine fru-
ctu,

etu, summaque eorum popularum voluntate, excusum est. Scholæ belle succedunt; altera hoc primum anno accessit, quæ magna discipulorum frequentia celebratur, in ijs sunt etiam religiosi aliquot, quæ Generarium ipsorum iussu nostris confitentur. Episcopus quoq. à Seminarij sui Clericis ius sit nostras scholas adiri, quæ res existimationis plurimum ijs apud ciues conciliavit.

Eadem ciuium in nos benevolētia, nostraq. in exsequendis ex instituto muneribus sedalitas Maceratae constituit; quæ eo gratiō etiam ciuibus accidit, quod cum reliqui concionatores omnes Adventus tempore desiderati essent, unus noster concionator omnium munera explesse visus est. Cardinalem autem Columnam eius Provincie Legatum, nostræ Societatis non modo factorem, sed etiam laudatorem habemus. cum n. ciuis quidam nostram diligentiam & laborem commendaret, eadem d nobis vbiq. praestari respondit. Is Col legium nostrum iniisit, exceptusq. a nobis est tum eleganti oratione, tum aliquot epigrammatiſ emblematique, concionum præterea nostrarum frequens auditor est, a quibus multitudini benedictionem rite impertire solet.

COLLEGIVM PERVSINVM.

M Agnus Perusiæ campus datur nobis, in quo nostra industria possit excurrere: Nam præter admirabilem concursum eorum, qui templum nostrum Sacramētorum cauſa frequentant; confirmati præterea

ea sunt tam iij qui in priuatis edibus morbo extinguiuntur, quam qui capite damnati extremo supplicio afficiuntur. In his adolescens fuit annos 20: natus, qui cùe antea nūquād induci potuisset, vt ēquo animo morte perficeret, viuis tandem e Nōstris oratione sic repente mutatus est, vt totius anteact. ex vita confessionem fecerit; socio, qui eorumdem scelerum coniunctus similiter erat pena afficiendus, animos addiderit; Patremq. ex sua calamitate subtristem ipsem consolaretur. Pacificationes haud leues ad exitum perductæ sunt. Studioſi aliquot adolescentes cum se mutuis vulneribus male inūcem accepissent, non modo inter se pacificati sunt, sed plane dignam Christiano viro vitam inierunt. Alius item vir nobilis letali vulnere accepto, cum generali confessione se ipsum expiasset, fratres quattuor manu promptos & acres accersit; multisq. audientibus dixit, se iniurias omnes Christi causa dimittere, ac fratres, vt idem sibi pollicerentur, adlegit: testamentoq. cavit, ne, nisi pace facta, ulla honorum suorum pars ad eos perueniret. Duo capitali odio sic inter se dissidebant, vt alter alteri necem modis omnibus strueret; hic cum ne Episcopi quidem precibus inimicitias deponere voluisse, Nōstrorum tandem opera suasq. pacificati sunt. Ex maiorum sodalitio nouem in Societatem recepti sunt: multoq. plures, dum Romæ ad Diui Andreæ locus vacet, exspectant. Episcopi quoq. oratu in monasterijs, qua in hac vrbe plurima sunt, ad moniales de diuinis rebus sermo habetur à Nōstris. qua ex re quanti nos Episcopus faciat intelligimus; propterea quod cum ipse religiosus sit, suiq. ordinis multos hic habeat,

babeat; nostra tamen ad id munus opera maxime utatur. Neque vero nobis Episcopus amicior quam cuncta ciuitas: Ciues enim in iuersi, populiq. finitimi incertis in rebus nos consulunt, suasq. controversias R. Rectoris arbitrio componunt. Hanc ipsi benevolentiam cum insigni liberalitate coniunxerunt: in eam enim Collegij edificationem aureos circiter 800. erogarunt. qua in re nonnulli, contra quam plerique faciunt, ita gloriam omnem fugiunt, vt ne nomen quidem ipsorum sciri velint; in his vix certam pecunia summa, ad imam aram cum codicillis abiecit, quibus velum sanctissimae Eucharistiae oblegenda confici iubebat. Pater item Provincialis, quo tempore Collegium hoc de more inuisit, ab Cardinali Perusino centum aureos in annos singulos eleemosynæ nomine impetravit.

COLLEGIVM FLORENTINVM.

NEQUE minorem fructuum segetem Florentinus ager effudit: superioribus enim classibus tertia hoc anno Logices addita est, que magna multitudine auditorum frequentatur; in ipsis numerantur patricij triginta circiter adolescentes, moribus honestissimis, qui omnes incredibili ardore animi in virtutum literarumq. studia incumbunt. Confessionum fructus idem qui solet. Mulier una matrimonio coniuncta est cum viro, quicum annos octodecim turpiter vixerat, hanc vir cum tam mature quam voluisse, uxorem ducere non potuisset, morboq. interea correptus esset, in extremo

extremo ipso vita tempore eam sibi rite despōndit; moriensq. bonorum suorum omnium heredem instituit; ea nunc in æde nostra sacramenta frequenter obit. Nostrisque se plurimum debere profitetur; quod per eos ex animi famæq. naufragio erecta sit. Altera cū in lectulo, atq. adeo in sinu suo concubinum subito expirasse uidisset, ad meliorem mentē renocata est. In tu-
to loco collocatæ quædam sunt, quarum pulchritudine ad infamem questū mariti abutebatur. Aliquot etiā, quæ uarijs nominibus in maritorum odium incurre-
rant, cum ijsdem reconciliatæ. In ipsis quoque magni
Ducis domesticis aulicisque ad pietatem excitandis u-
tiliter noster uersatus est labor: quinque et uiginti ex
ea familia Nostris crebro confitetur: quam rem id non
mediocriter adiuuat, quod Magnus Dux hos plurimi
facere, atque in præcipuo honore habere uideatur.
Præsul quidam hac iter faciens, mensem ipsum in
hae urbe substitit eo consilio, ut Societatis nostræ medi-
tationibus una cum cubiculario institueretur; qua ex-
re incredibilē is cepit animi uoluptatem. Honestā quæ-
dam matrona de nobis in vita optime merita, cum ve-
reretur ne per nos̄tros, si id resciſſent, suū consiliū di-
ſturbaretur; moriens, testamento condito, nos omnino
nec cogitantes bonorum suorum omnium scripsit here-
des: ea duobus aureorum millibus aestimatur, quod buc
uidelicet vindemiolas suas omnes, minimo ipsa conten-
ta reſeruasset. Ciuium in nos liberalitatem et alias ſæ-
pe, & hoc anno maxime insignem sumus experti. In
Collegij enim exſtructionem quidam aureos 500. de-
dit. Infimæ ſortis mulier cum aureos 150. in pro-

prios vsus abdidisset; idq. illi animi infirmi, neque omnia in Deo collocantis esse videretur; summo mane pecuniam omnem ad ianitorem detulit, vt in eam aedificationem impenderetur. Alius optimi vini cados 40. nobis dono dedit. Itaq. his alijsq. huiusmodi eleemosynis sacra ædes nostra ferè ad tectum perducta est. Templum tum vario rerum sacrarum ornatu, tum missali argenteis laminis miro opere obducto auctum est, pro cuius uno manus precio aurei quinquaginta solidi sunt. Paxis quoque argenteas sacræ Eucharistie adseruandæ aureorum 150. precio donata est. Alij præterea viri honesti in nostri templi ornatum varia munera adornant.

SEDES AMERINA.

AMerinorum ciuium in nos mira est beneuolentia, mira caritas; eam & alias sèpe, & maxime ostenderunt, cum de tollendo ex hac vrbe nostrorum domicilio actum est. cum enim redditus nulli attributi sint, qui iustum nostrorum numerum sustinere possint; P. Generalis Nostrros inde reuocare cogitaverat. Quo tempore ipse Episcopus cum aliquot primarijs ciubus ad deprecandum P. Generalem Romanam usque contendit. Alij votiuas certorum templorum peregrinationes nudis pedibus suscepserunt. Quidam cum aureos 200. testamento nobis legasset, his rumoribus excitatis, alios præterea 300. ad illam summam addidit. Alius 200. aureorum heredes nos instituit. Alius duo nobis prædia pulchra & fructuosa destinauit.

nauit. Aduentus autem tempore Episcopi rogatu in
æde verbis maxima conciones d. nostris habitæ sunt:
arque tum ijs, tum confessionibus & Catechismo res
Christianæ bene gestæ est. Mulier vna, vt ce-
tera reiceā, cum eivir imperfectus fuisset,
mariti mortem tam ex animo con-
donauit, vt illico expiatis ri-
te criminibus sacrū Chri-
sti corpus suscepérít.

MESSYENNESE COLLEGIAM.

А И А М О Я

PROVINCIA SICILIENSIS.

OM PLECTITIV R Sicilia Societatis loca decem. Sociorum autem in ea ducentorum septuaginta numerus est. Meßanæ in Collegio sexaginta, in Domo probatoris triginta. In Collegio Panormitano sexaginta. In Siracusano & Catanensi singulis viceni. In Collegio Montis Regalis duodecim. In Rhegino quindecim. In Eiuonensi & Calactensi singulis undiceni. In Drepanitano quattuordecim. Vtia deceperunt quattuor. In Societate adscripti sunt octodecim.

MESSANENSE COLLEGIVM.

QVI singulis hebdomadis in templo nostro crimina expiant, ij septingentorum fere; celebrioribus vero festis mille septingentorum summam efficiunt. In his quidam fuere, qui decem, aut etiam viginti, & eo amplius annos, nunquam integrè confesi erant. Plus mille nummum aureorum ex fraudata pecunia restitutum est. Pellicatu liberati multi, quorum tres ipsas concubinas in matrimonium duxere. Plurimi à cogitatis atq. adeo susceptis sceleribus

ribus abducti. Mulier annos 12. turpe cū quodā consue-
 tudinē habebat; atq. d flagitio, ne pēnis quidem in ip-
 sam d Prælato constitutis, deterreri potuerat. hæc
 tandem correpta morbo, cum esset Nostris confessa,
 concubinum eiecit d se, pieq. admodum postea vita fun-
 etia est. Tres mulieres cum ijs nuptæ, quibuscum ius
 connubij non esset; ad legitimas nuptias traducl. ex:qua-
 rum una decem, altera duodecim, tertia quindecim an-
 nos cum viro fuerat. Presbiteri duo, quorum alter con-
 tra fas plura beneficia retinebat; alter falsis litteris,
 vt initiaretur, fuerat consecutus; censurarum omnium
 quibus se obstrinxerant, absolutiones petierunt, vi-
 tamq. laudabilem exorsi sunt. Mercatores multi no-
 stris monitis nefarias rationes in rebus contrahendis
 correxerunt. Carceres publicos iniuserunt Nostris, at-
 que vt singulis noctibus litanie in ijs recitentur, insti-
 tuerunt: damnatos ad patibuli vsque locum prosecuti
 sunt: quorum unus cum animo obfirmato sacram con-
 fessionem respueret, Nostrorum tandem oratione in-
 ductus est; vt crimina confessus, magna animi contri-
 tione Deo spiritum redderet. Viri femin.eq. primariae
 humanitatis atque officij christiani causa adierunt Xe-
 nodochia; egenisq. stipem d populo publice corroga-
 runt. Ex seruitijs aliquot Christianis preceptis imbui-
 ti. Alij præterea se ad varias Religiosorum familias
 adiunxere. Duo & viginti in vicina urbis loca dimis-
 si, uberrimos laborum suorum fructus, multis precla-
 re constitutis, reportarunt.

COLLEGIVM PANORMITANVM.

Communio in templo nostro ita frequens est, ut
principis festis duo triaue millia; reliquis vero
diebus octingenta communicantium capita censean-
tur: ut eos taceam, qui nostris confessi, varijs de caus-
fis in alijs templis Christi Domini corpus sumunt.
Multæ confessiones audite eorum, qui viginti & eo
amplius annos ingentia flagitia silentio suppresserant.
Sunt in hoc Collegio duæ sodalitates B. Virgini dica-
tæ, quarum maior constat ferè prima huius Regni no-
bilitate, in quam qui adscripti sunt, iij nimirum virtu-
tum omnium exemplo ceteris præludent. Quinque ad
ad Societatem sese adiunxerunt, in his Iuris consultus
honestissimo loco natus, magnaq. apud omnes aucto-
ritate. Huic per patriam iter necessario facienti, ma-
ter, illius voluntate cognita, obuiam cum bene magna
matronarum caterua processit, atrox restitu, passisque
crinibus; ac pedibus aduoluta, obtestata est, ne se dese-
reret: multique reperti sunt viri graues, qui eam sibi
provinciam depoposcerint, ut hominem ad 8. vel 10.
vel etiam 15. millia passuum prosecuti, à susceptæ vi-
ta ratione auerterent. Duo ex eodem sodalitio in Dini
Benedictifamiliam se dicarunt; horum id studium vir-
tutis est, ea sui ipsorum contemptio, ut Abbas, qui illo-
rum probitatem varijs mortificationibus explorauit,
ijs nunquam similes tyrones profiteatur se habuisse.
Mercatores item Ligures duo Capucciniis nomina de-
derunt, pecuniosi homines, ad quorum alterum here-
ditas aureorum 50. millium veniebat: quæ res pluri-
mum

mium ponderis habuit ad reliquorū ciuiū animos in pietatem impellendos . Huius parens cum ad oppugnandum filij constantiam vsq. ab Liguria cum multis mercatoribus venisset; sic filij verbis commotus est, ut crimina statim cum ipse tum ceteri omnes confessi sint. Hi duo mercatores multis ante mensibus nudi cubitabant in lana, herbisq. vescabantur; vt his videlicet laboribus ad eam virtus cultusq. asperitatem, quam meditabatur, se ipsos durarent. Fratres duo sororem, quod præter dignitatem homini, cuius longe inferior esset fortunæ condicio, inuitis omnibus nubere vellets, interficere constituerant: tandem de Præfecti consilio certos illi ad meditandum locos adsignarunt; quibus meditationibus sic affecta virgo est, vt omnem de profanis nuptijs cogitationem abiecerit, vniq. Deo vero, & immortali sponso se ipsam addixerit: neque ab ea consilio varie à matre postea oppugnata potuit demoueri; quæ nimis negabat dotis illi quidquam se dicturam, si monasterium ingrederetur, contra uero præter desponsam dotem, aliquot aureorum millia, si nubaret, se largituram profitebatur.

Eques nobilissimus multis Principibus ac Dynastis consuetudine coniunctus, ad sodales aggregatus est; quæ res æqualium animos grauiter offendit. Itaque cum eum ad D. Christinæ templum ipsius festo die venturum cognouissent; aream, vbi maxima Siciliæ totius frequentia nundinæ celebrantur, obseruant cum scorno, quod ille quondam perditissime amauerat, ac se se plus quinque pro eo certissimæ morti obiecerat. Scortum, vt fuerat edictum, iuuensem aggreditur, pallioq.

arrepto, verbis petulantissimis suscepitam vitæ rationem exprobrat, domumque & ad pristinam consuetudinem initiat. Quid multa? semibora plus iuuenem sic vexauit mulier, ut nunquam elabi potuerit; ipsis inter ea Dynastis, atque vniuersa multitudine sibilis & clamoribus hominem exagitantibus. Sed ille ea constantia, & grauitate mulieris procacitatem a se reiecit, ut duos equites petulantissimos traduxerit ad honestatem, sic, ut statim expiatis sceleribus in sodalitij facellum secesserint, ac sese per semihoram acriter cæcident; alter etiam mundo nuncium plane remiserit. Puis commentationibus singulis diebus vacant: plerique facellum precandi causa in suis ædibus exornarunt, atque duas horas cum vxoribus & cetera domestico-rum turba, tum in matutinis ac vespertinis precibus, tum in diurnis actionibus reputandis quotidie ponunt. Alij cœlibis vitæ desiderio, ut matrimonij vinculis soluerentur, a coniugibus summa contentione pterunt. Alij ieunia, verberationes, & alia pœnarum genera ultrò subierunt, ut quosdam sceleribus libera-rent. qui potissimum ratione circiter quadraginta exturpissimorum vitiorum cœno sunt erepti, quorum unus annis quinque & viginti nunquam fuerat confessus; alijs decem aut quindecim annis sacramētum illud non obierant. Sexaginta plus hominum nobilissimo-rum cœdes impedite. Alij ab inimicis læsi, flagris ad sanguinis usque profusionem se ipsis diuerberantes, ea ratione iniurias vlti sunt. Itum in Xenodochia frequenter; quo loco egregia sodalium opera constituit: nam fideli rudimenta ægrotis tradita, pedes abluti, rosaria di-

stri-

stributa mortuorum corpora elata, & alia id genus
pietatis officia praestita, tanta cum agrorum volupta-
te, ut plerique sublati in cælum oculis inter sodalium
manus vita decedere exoptarent. Vnus inter eos de-
prehensus est, qui heresi infectus, eandem pestem in
alios occulte spargebat. Viri duo honesti, opibus om-
nibus, ut filiorum necem vlciscerentur, profusis; tan-
dem ad hospitalem domum se contulerant, certi ad in-
feros damnati descendere. hi sodalium monitis ad sa-
nitatem reuocati, Deo iniurias omnes dimiserunt. Se-
ptem ac triginta, quod nunquam integre confessi es-
sent, ut vniuersæ vitæ scelera confessione generali e-
luerent, à sodalibus inducti sunt; quorum vñus annos
quinque & viginti crimina nunquam expiauerat.
Quattuor eiecerunt à se concubinas; in his vñus qui an-
nos triginta eam habebat. Tres cum essent ab inimicis
vulnerati, ne magna quidem pecuniae summa proposi-
ta, inimicis ignoscere voluerant; hi sodalium precibus
omnem vlciscendi voluntatem ex animo deleuerunt,
Die Annunciationi B. Virginis sacro ex collatitia pe-
cunia septem virgines collocatae sunt; & singulis doce-
vici aut triceni aurei nummi dati. Multis, qui priua-
tis in ædibus morbo laborabant, medicamentis aliisque
rebus subuentum est. Multarum matronarum in opere
consultum, quæ, quod vestibus carerent, domo pedem
nusquam efferre audebant. Quater horarum 40. sup-
plicatio decreta: qua confecta, Christi corpus à facel-
lo congregationis ad Collegij ædem centum albis ce-
reis accensis à sodalibus deducitur. Bis præterea extra
ordinem indicta supplicatio, semel cum de P. Genera-
li crean-

li creando ageretur, iterum cum is creatus est. Sacro-sanctæ hebdomadæ sollemnia magna pietate celebrata sunt, Christi Domini corpus, luminibus accensis, soldalibus prosequentibus. quo spectaculo tres homines plurimis flagitijs cooperi, ad pœnitentiæ sacramentum impulsi sunt, quo ex ijs alter annos 17. alter 11. tertius 7. annos caruerat. Quinta porro feria, cum horam primum in precibus rite potuissent; ab acum ad 13. pauperum pedes abluedos, vasis argenteis ornarunt, ablutosq. congiario etiam donarunt.

COLLEGIVM SIRACVSANVM.

Syracusi Episcopi, ciuiumque rogatu Sacerdos, è nostris in æde maxima concionatus est. hic matronarum uobilium cœtum instituit, quæ cum Confessionis & Eucharistiae sacramenta frequentant, tum curam gerunt monasterij, quo mulierculæ turpem vitam detestantur se conferunt; ad cuius monasterij in opia subleuandam duodecies quotannis stipem cogunt à populo. Alius similiter, cum ne fratre quidem deprecante, inimico ignoscere vellet, confessarij precibus omnia remisit. Mulier annos duodecim nefaria scelera occultabat. Sacerdos item multis crimibus obstrictus rem diuinam iam pridem peragebat; uterq. generali confessione, noxis omnibus solutus sancte viuit. Templi sacrum instrumentum cum varia supellestili auctum est, tum pallio argenteis bracteis eleganti opere ornato. Excusum est in vicinum oppidum, ubi magna uis fraudatæ pecunia reddita. Cum Pater rerum contrahenda

bendarum officia pro concione explicasset, pleriq. nefarias pactiones interciderunt. Idem curauit, ut hospitali domo, quæ ob inopiam ægrotos alere non poterat, certæ vestigalia redditusq. adsignarentur. Cum autem grana benedicta distribueret, plus quingenti, pie-tatis ergo, Christi corpus suscepserunt: adeoq. permotæ ciuitas est, ut in exstruendum Collegium bonam pecunia summam contulerit.

COLLEGIVM CATANENSE.

CAtanæ magni ad nos omnium ordinum concursus sunt; idq. tum ciuium in nos benevolètia accidit, tum quod nullæ inibi sunt parœciæ. Itaq. celebrioribus festis plus quingentis Christi corpus impertitur, reliquis vero diebus quadringenti circiter sumunt. Multi alijs confessi, cum sibi non factum satis esse videretur, nostris iterum confessi sunt. Ciuis primarius sclopo ictus, Sacerdotem de nostris accersiri iussit, qui suam confessionem exciperet; à quo iussus iniuriam inimico dimittere, protinus paruit, quamquam recenti dolentiq. vulnere, matriq. vt idem presente Sacerdote ficeret, persuasit. Cuiusdam animus tanta in inimicum erat malevolentia incensus, ut moriēs æternos inferorum cruciatus subire potius, quam inimicitias deponere statuisse; hic nostris confessus, omnem veterum iniuriarum memoriam abiecit. Inuenis cum certos homines collocasset in insidijs, qui inimicum interficerent; eo ipso die ad Collegij domestici negotij causa venit, nostrorumq. oratione, qui rem forte fuerant odo-

odorati, sic mitigatus est, ut multis audientibus, inimico se ignoscere, & fratriis numero accipere sit progressus. Nobilissimi ciues veteribus inter se odijs disidentes, in templo nostro tandem in gratiam rediere. Meretrix morbo implicita Sacerdotem euocauit, cui confiteretur; mox in sanitatem restituta, susceptas in vita maculas generali confessione deleuit, ac piam honestamq. vitam agit. Concubinam alius, cum qua decem annos turpiter vixerat, legitimo matrimonio sibi coniunxit. Intermortua quoque Sodalitas per Nostros renovata est.

COLLEGIVM MONTIS Regalis.

Collegij Montis Regalis vestigia, quod superioribus annis tenue admodum fuit; quadringenis quindenisi aureis nummis auctum est: ex quibus sexagenos quinos Hispanus eques attribuit; ceteros matrona pri maria, & de Nostris in vita optime merita, moriens legauit. Societatis apud summos insignes, magna existentia matio est, itaque vulgo ad nos concurritur; Episcopita men insignis in nos benevolentia existit. Quæstiones de Christiani hominis officijs in Collegio clericis explicatæ sunt. Mulier, cuius filius fuerat imperfectus, Nostrorū hortatione permota, octauo die, post confessionem rite peractam, eucharistiæ coniuicuū iniit magna cum animi voluptate. Deterriti sunt item aliquot a Nostris, qui multis familijs pestem nefarie moliebantur.

C A-

CALACTENSE COLLEGIVM.

S Odalitates, quæ superioribus annis fuere à Nostris institutæ, morem præceptaq. sibi tradita studiose retinent; cumque ex ijs plerique militiae dediti essent, tantam morum modestiam induerunt; vix ut à Præfectis, vt gladio præcingantur, impelli possint. Quod ciuis primarius admiratus, affirmauit, quattuor olim in hac ciuitate armorum officinas fuisse, earumq. opifices, simul in urbem Societas pedem intulisset, alio migrasse, vt artificium iuerentur suum. Artifex honestus vir ex hisce sodalitatibus, à patritio contumelij, & pugnis male acceptus, diuini præcepti memor, alteras genas vltro præbuit. Sexagesima & Dominica, cum Sacerdos pro concione populum in quintā Bacchanalium feriam, quæ Mariæ Virginis Purificationi sacra erat, ad expianda crimina, & caeleste Christi corporis coniuuium ineundum inuitasset. Singulis pollicitus pia culare se granum distributurum: nongenti coniuic affuerunt. eo ipso die cum in foro ludi exhiberentur, frater per medianam multitudinem in forum subiit, silentioq. facto orationem ad populum habuit; cumque perorasset, vniuersos per B. Virginem obtestatus, Ite, inquit, mecum ciues in templum, ac Deum orate, vt tot sceleribus, quæ hodie perpetrantur, offensus placeatur. Tum à foro in templum progreditur; simul se vniuersa multitudo auertit, fratremq. secuta est. Concio tunc in templo habebatur, qua absoluta, Christique corpore in ara proposito, certi ad commentandum loci attributi sunt, & quinque horas maximo animi ardore in pre-

in precibus perseveratum est. Virgo in templo nostro
sacra mysteria obire solita, muneribus & precio ad
flagitium a scelestis hominibus sollicitata, omnes reie-
cit a se; illud unum obijciens, ecquid, inquit, tanto scele-
lere commisso in Patrum Societatis conspectum veni-
re sustineam? Euocatus Pater ad excipiendo confes-
sionem, iuuensem offendit annos natum viginti, ea vita
caelitate & sanctimonia, ut nullius nocte absolutione
indigere videretur. is de vita sua rationibus interro-
gatus, respondit, eam se, quæcumque esset, diuinorum
rerum cognitionem è nostris concionibus habuisse. cu
enim aliquando pro concione Christum vitum esse, nos
autem palmites audisset, ipsumque palmitum in vita
adhærere debere; omni studio scelera detestatum,
quod illa una homines a Deo diuellant ac distrahan-
t: neque se umquam gravissimis molestijs, quibus varie
vexatus esset, neque recenti pecuniarum furto, licet
furem sciret, de mentis tranquillitate fuisse depulsum:
sed de omnibus Deo gratias egisse. Scholis, quæ ter
singulis hebdomadis de christiani viri officijs habentur,
Vicarius ceteriq. urbis presbyteri omnes intersunt.
Ter sanctorum reliquiae a nostro templo eductæ sunt,
magnaq. pompa circunlatæ; vniuersis religiosis ordinibus
prosequenteribus. Dimissus Pater cum fratre co-
mite in vicinum oppidum, incolarum omnium confes-
siones audiuit: grassatores aliquot a cædibus rapinisq.
reuocauit; qui cu multa pro facultatibus reddidissent,
etiam de religiosa vita complectenda cogitatione suscep-
runt. Sodalitium instituit Sacerdotum & nobilium vi-
rorum ad confirmando eos, qui in extremo vita cer-
tami-

tamine versantur. Idem instituit, ut singulis sextis fe-
rijs sub Nonam omnibus templis certo æris campani
pulsu excitentur omnes ad Christi necis memoriam;
populusq. eo signo auditio, genibus positis orationem do-
municam et angelicam salutationem quinque recitet.
Seditio inter Præfectum & milites sedata. In iopœ
religiosorum familiam, custodijsq. detentos stipendiis
nibus corrogata, urbem presbyteris aliquot, ac fratre
comite obeuntibus.

COLLEGIVM RHEGINVM.

Regium in Calabria positum, exigo freto d' Si-
cilia disiungitur. ibi Nostri magno cum animo
rūfructu versantur. De Societate nostra magna apud
omnes ordines opinio est: præsertim vero apud Archiepiscopum, qui ad omnia Societatis opera utitur,
nosq. veros Episcoporum adiutores appellare solet.
Detulit quidam nostro Sacerdoti vas argenteum, & se-
rici infecti libras quingentas, que furto mercatori fu-
stulerat. ea Sacerdos cum domino reddidisset, viciissim
ille aureos ducentos pro indicij præmio obtulit: quos
cum reiecerit Pater, mercator animi magnitudinem
multo magis suscepit. Constituta pax est inter duos no-
bilissimos ciues, quorum odia tacitis discordijs iam pri-
dem contenta, quo tandem eruptura essent, formida-
batur. Ciuitas rectigal, quod certum ad tempus nobis
fuerat assignatum, in perpetuum sanxit.

DREPANITANVM COL
legium.

Quantæ messis Drepanitanus ager olim futurus
sit, ex latissima segeie, quam sui initij effudit,
maxime coniuci potest. Vnus enim sacerdos
octoginta plus confessiones generales exceptit, ex ijs
aliquot decem, viginti, trigintaue annorum. Mulier
in adulterio deprehensa, quominus a marito interfice-
retur, nostra opera factum est; ea nunc in honesto tu-
toq. loco collocata, studet lacrimis contractas vitæ
sordes abluere. Confessarij, qui sunt in vrbe, si quid
forte grauius inciderit, suos ad nos pænitentes remit-
tere solent, vt a nobis consilio & re iuuentur. edixit
Episcopus, vt concubinarij, feneratores, ceteriq. pu-
blicis scelerum maculis notati deferrentur; tantusq.
fuit per eos dies concursus eorum, qui vel auxilijs vel
consilijs causa ad nos confugerunt, vt vix omnibus
satisfieri posset: eqq. ratione plurimi concubinatu li-
berati, multaq. male parta restituta sunt. Inter duos
longe primarios equites exorta contentio ingetes rui-
nas minabatur, quod ea ciuitatem vniuersam in duas
factiones diuisisset. qua sopita, tantam ab viriusque
partis hominibus gratiam iniuiimus; vt vel eo uno be-
neficio, omnia se nobis debere fateantur; ac multi,
qui ante minus æqui videbantur, nostram defensionē
suscepserint, Societatemq. summis laudibus efferant.
Vetus in hac ciuitate mos erat, vt ieiuniorum diebus
non ante discumberent, quam ære campano eius rei
publice signum datum esset. Hæc consuetudo, cum ho-
minum

minum libidine sic esset depravata, ut duabus tribusve
horis statum cibi capiendo tempus signo anteuerteret,
à nostris correcta est. Religiosorum ordinum eadem
constant in nos benevolentiae argumenta; quippe qui
sollemnibus diebus, nos ut in suis ædibus concionemur,
inuitant; quod magna eorum tum voluptate, tum uti
litate præstitū est: Tantaq. est apud omnes homines So
cietatis auctoritas, ut nunc se denum christiane uitæ
exordium facere dicunt. Schole hoc anno primum
apertæ sunt, habitis prius ab Humanitatis magistro
publicis de Philosophia disputationibus. Habuit idem
in templo nostro orationē, Senatu, nobilitateq. vniuer
sa præsente; ijdem cum Gubernatore primi diei scho
lis interfuerunt: omniaq. sunt omnium iudicio testimo
nioq. sic comprobata, vt librorum, qui nostro in gy
mnasio explicandi essent, catalogum à præconibus to
ta vrbe iussent prædicari. Ciuitas prætere nobis a
ream coemit, in qua duæ classes constructæ sunt; in
Collegij vero ædificationem septingentos quinquaginta
nummos aureos contulit; neq. desunt priuati homi
nes, qui rem prouehant.

DOMVS PROBATIONIS Mellanensis.

Mellanenses Novitij sacrarum meditationum,
mortificationumq. studio maxime vacant, hu
militatem & sensibus intimis colunt, & vero mori
bus exprimunt & vita: itaq. cum alias plurimas con
sumelias, tum etiam inflictos ab externis colaphos

equissime pertulerunt: stipem à populo in egenos coegerunt: aquam in carcères importarunt, cuius magna penuria est: in Xenodochijs ministrarunt ægrotis: vicatim ære campano pueros ad Christianæ fidei rudimenta ediscenda conuocarunt. Prorex quater domū hanc inuisit; ultimoque die Noviiorum coniuinium iniit, cui consilij Princeps, alijsq. præterea pauci equites primarij interfuerunt; is eo ipso die pollicitus est se curaturum, et aqua in hanc domum deducatur. Ciuitas ad hortum conferendum, areā nobis circa domum attribuit. Matrona vero, quæ prima domum hanc instituit; centum circiter præterea numeros aureos attribuit.

DOMVS PROBATIONIS

MICHÆLIS

Constitutum est istud a Michaeli, probatorib[us] ad iustitiam suorum officijs, prædictarum ab eo. Item brevis. Cuiusmodi sunt etiam etiam probatores iuris, non nisi iuste. Conveniunt eti[am] iudicibus iurata de confundendo iure misericordia.

alijps

a

PRO-

M

PROVINCIA NEAPOLITANA.

NEAPOLITANA, Prouincia in sex domicilia distributa est, Sociosq; tres ac ducentos coniinet: In domo Professa Neapolitana duo sunt & quadraginta. In Collegio Neapolitano octo & septuaginta. In Nolano quadraginta tres. In Catacensi & Alelino singulis septeni deni. In Cirimolano quinque. Diem ultimum quinque obiere; in his Pater Christophorus Rodriguez, vir patientia, suique despiciencia admirabilis, cui cum alia multa, tum obitus dies præsignificatus diuinitus est. In horum locum sex Triginti suffecit Deus.

DOMVS NEAPOLITANA.

Eorum, qui Domum Neapolitanam incolunt, cum in alijs rebus, tum uero in confessionibus audiendis egregia opera exstiterit; quarum tanta frequentia est, ut Sacerdotes tredecim confitentium multitudini satisfacere vix possint. Vir nobilis delicijs ualde deditus, frequenti confessione ad meliorem mentem, uiuen diq; consuetudinem traductus est: adeo ut cum à Regge opimum magistratum scutatorum mille annorum

impetrasset; ac præter unius ministri Regij assensione nihil desideraretur, quo minus eum obtineret; de Confessario quæsiuerit, num id ex Dei voluntate futurum esset, testificatus omissorum se potius prouinciam, quam ut in ea administranda scrupulus nullus esset: quod eo fuit admirabilius, quo is minus satis est pro dignitate, à re familiari paratus. Alter pellicis amore per annos quattuordecim sic deperibat, ut ne moriens quidem resipiscere velle videretur; hic Sacerdotem nostrum cum ad se accersisset, eo auctore superioris vitæ scelera per confessionem generalem expiauit, ac pellicem sibi rite despondit: factoq. testamento paucis horis vita decessit. Vir Dæmonis fallacijs, qui ei Diui cuiusdam specie apparebat, inductus, de remittendo vxori nuncio cogitabat. Quare cognita, noster Sacerdos hominem adit, dæmonisq. dolis patefactis ad generalem confessionem, quam multos annos ab eo intermis- fam ex familiari sermone forte coniecerat, adhortatur; neque homini visum illud amplius obiectum est. Semel, quidem postea truculenta specie Dæmon se obtulit, horribilia quedam, quod esset confessus, illi ante octauum diem denuncians: sed neque intra illud tempus, neque postea quidquam homini mali contigit.

COLLEGIVM NEAPOLITANVM.

In ter discipulos, qui Neapolitani Collegii scholas frequentant, duæ sunt institutæ sodalitates eorum, qui præcipuo cultu & religione Deiparæ Virginis deseruunt; in quarum alteram adolescentiores adscribi

scribi solent, in alteram natu grandiores, spectatæ vir-
 tutis omnes. Ex minore sodalitio nobilis adolescens
 annos quindecim natus, cum à quodam contumelijs &
 colaphis petulantius esset lacesitus, respondit facile
 quidem seipsum, quod non longe cum telo seruus es-
 set, vlcisci posse; sed nullum aliud pœnæ genus ab eo
 reposcere velle, quamvis crimina quam primum con-
 fiteretur. quæ res cum eos, qui præsentes erant, tum
 vero qui fecerat iniuriam, ita commouit, ut statim ac-
 cidens ad illius genua veniam petierit, omniaq. se fa-
 cturum receperit. Ad maioris sodalitij sacellum, ho-
 rarum 40. supplicatio quater indicta est, tantaque
 frequentia celebrata, ut loci angustiæ multiitudinem
 non caperent. Plurimi constitutam sibi horam ad pre-
 candum obijisse non contenti, alteram ac tertiam ho-
 ram preces continuarunt. Aliquot ex sodalibus, sine
 buius sodalitatis reiectione, alium cætum inierunt in
 hospitali domo, quo se recipiunt aliquo morbo insana-
 bili laborantes; certosq. e suo numero, qui singulis die
 bus ægris ministrent, descripserunt: officinam præter-
 ea omni genere belliorum ad ægrorum usus aureis
 sexcentis instruxerunt. qua ex re plus utilitatis per-
 cipi Magister domus affirmauit; quā si triginta au-
 reorum millia essent legata. Quindecim in varias re-
 ligiosorum familias se contulerunt: alijs suas in ciuita-
 tes digressi, iisdem legibus sodalitates instituerunt,
 suoque exemplo quam plurimos ad honestiorem vi-
 tam incitarunt. Itaque factum est, ut Potentiana,
 Theanensis, Catacensis, & Campana sodalitates, huius
 Neapolitanæ fama excitatae, ad eam aggregatae sint.

Neque Neapoli solum, sed etiam in vicinis oppidis nostrorum utiliter versata est industria. Campana enim excursione multorum antiqua odia, quæ ex fratribus filiorumq. cœdibus exarserant, restincta sunt; tantumq. ardoris inieclum est oppidanis, ut à secunda Quadragesimæ Dominica ad sacram usque sextam feriam, virorum in seipso verberibus acerrime saevientium, litaniasq. alta voce recitantium singulis noctibus longa agmina spectarentur: neque ardor ille, aut concionatoris verbis, aut Episcopi auctoritate reprimi potuit; tametsi quedam præter modum esse viderentur. Initia quoque est ea in urbe ciuium primiorum sodalitas, cuius caput ipse Episcopus est. Hi octauo quoque die in facello ad hanc unam rem ab ipsis constructo, de manu Episcopi sacram Eucharistiam rite suscipiunt, eiusq. horatu cum in alia pia munera, tum ad ueteres inimicities tollendas, quæ ex mutuis cædi- bus hac in urbe sunt exortæ plurimæ, incumbunt. In sancti Angeli Lombardi oppido nobiliū itē virorū sodalitum, quod à B. Virginis Mariae Conceptione nomine habet, institutum est; qui magna cum animi alacritate in rerum diuinarum studium insistunt, tanta cum Episcopi voluptate, ut is curaturum se dixerit, ut in omnibus suæ diæceseos oppidis huiusmodi cœtus celebretur.

CATACENSE COLLEGIVM.

Cataci acta hæc fermè sunt. Unus ab heresi, cui pertinaciter addictus erat, non sine difficultate Dei gratia, nostriq. Sacerdotis opera, denocatus est, qui tamen

tamen generali confessione à sceleribus expiatus, eam
 cepit animo voluptatem; ut magnam pecuniam ipsi
 Patri obtulerit; quæ ab eo repudiata hominem multo
 magis in sententia confirmavit: eamq. vitam instituit,
 quæ omnibus admirationi sit. Alter ab execrabilis ma-
 gicarum artium cultu abductus. Femina primaria,
 dum pertinaci consilio nescio quid suppressit, annos
 iam triginta, sacrorum interdictione, suæ contumacie
 pœnas dabat; quæ tamen nostris auctoribus ecclesiæ
 reconciliata est. Filius grauissimas ex bonis suscep-
 tas inimicitias cum matre gerebat; neque ut eas depone-
 ret, cuiusquam hortatu adduci potuerat; ac præter-
 quæ quod in omni sermone probris ac maledictis illam
 proscindebat; præterea sua se illam manu intersectu-
 rum minitabatur. Is febri correptus altero die despe-
 ratur à medicis; quare tandem de nostrorum consilio,
 qui eum officij causa inuiserant, in gratiam rediit
 cum matre. Adolescens omnino constituerat se se no-
 bis, aut certe Capuccinis adiungere; quod cum rescis-
 set parens, cum varijs blanditijs, tum opulento in pri-
 mis atque illustri matrimonio vnicum, sibiq. carissi-
 mum filium ab ea sententia auertit. Sed non diu ea re-
 lætatus est pater; siquidem mense post febris inuad-
 ens filium, septimo die vita, matrimonioq. exturba-
 uit. Mater filium tantum non in Societatem coopta-
 tum, eiulatibus, quibus uniuersam ciuitatem, nostruq.
 Collegium repleuit, domum inuitum retraxit; nec
 impune: decimo enim die ipsa in febrim pestilentem
 incidit, quæ culpam agnoscens, filium ultra ad Colle-
 gium remisit; testata nunquam se eum à susce-

pro religionis consilio renocaturam ; moxque conualuit.

COLLEGIVM ALETINVM.

ALetij, Societatis muneribus Nostri varie fuere distenti. Tres superiore quadragesima Nar-dum, Tarentum, Vestium Concionatores dimissi. Itum est cum in alias, tum in hospitalem domum eorum, qui elefantias sunt horribiles, quorum non animis, tan-tum, sed etiam corporibus subuentum. Eorum item, qui sunt in regia custodia, precipua ratio habita est, at que inter eos graues discordiae sublatæ: capitit damna-ti ad supplicij locum vñsq. omnibus pietatis officijs de-ducti. Mos docendi christianam doctrinam inuectus, ac belle succedit ; neque ea pueri tantum, sed etiam mancipia instituuntur : quorum ea religio est, ut plera-que octauo quoq. die Confessionis & Eucharistia Sacra-menta pie admodum ineant. Ex ijs aliquot ad ba-ptismum suscipiendum Christiana Catechesi rite infor-mantur. Dynasta, eiusq. ciues iudicijs inter se multos iam annos conflicitabant ; que controuersia omnium ap-probatione sedata à Nostris est. Vir nobilis precio quendam sollicitauerat ad perniciem inimici ; qui tan-dem nostro suisu à nefario consilio auocatus, ab eo, cui pecuniam dederat, veniam de cogitato scelere petiit, ac pro virili parte ad confessionem cohortari non destitut.

Cipiūm porro in nos benignitas maxime hoc anno
fuit

fuit illustris : nam duas publicas vias , quæ ad Collegij ædificationem facere plurimum uidebantur , decreto nobis attribuerunt . Femina primaria centum quinquaginta nobis aureos testamento reliquit . Altera item uestem preciosam ex auro textili scutatorum nonaginta templo ad sacros vssus dedit . Sacrosancte hebdomadæ sollemnibus , cum ad Christi Dei nostri corpus efferendum , & sepulchro condendum , desiderari vmbellam viri religiosi , nostrique amantis simi vidissent , illico purpuream nobis opere Damasco- no , aureis licuis , institisque pendentibus curarunt . Alter turibulum argenti eum , ad sacros templi suffitus a reis quadraginta nobis comparauit . Alius B. Virginis imaginem in tabula affabre depictam donauit ; cuius pictura , absque ornatu cetero , aureis quinquaginta stetit . Angelorum quedam est nobilis familia vicino oppido oriunda ; hæc vbi Societatem Aletij domicilium habere cognouit , eodem rerum ac fortunam suarum omnium sedem transtulit ; eoque dies quo primum in hanc vrbem venit , rei diuinæ interfuit in templo nostro , & aureum torqueum obrulit C. pondo ; quem nimirum ab ea suæ in nos voluntatis veluti pignus haberemus . Siquidem Paterfamilias cum opes , tum vero quattuor liberos (tot enim habet) nostræ Societati addixit . Ex ijs natu maximus , ad quem Feudum pertinebat , in Societatem adscriptus est , alter cupiditate eiusdem sic flagrat , vt plane desiderio contabescere videatur . Et quoniam vt ad fratrem aggregetur , non dum per etatem id ei licere dictant , singulos dies ingenti solicitudine numerat , &

quān-

quanta quoque die facta sit ad staturam accessionem,
anxie explorat. Reliquos hac una re in officio ferre
continent parentes, quod ius minitentur fore
ut à Societate non adsciscantur: qua
comminatione pueriles illis
lacrimæ excusatione
tiuntur.

PROVINCIA MEDIOLANENSIS.

NO STRORVM in Mediolanensi
Prouincia centum sexaginta sex nu-
merus est, qui sex locis habitant, In
Domo Professa Mediolanensi quat-
tuor & viginti, In Collegio Brerano
septuaginta, In Domo probationis Aronensi quindecim,
In Collegio Comensi duodecim, Taurinensi viginti;
Iauensi quinque & viginti. Ex hoc numero unus desi-
deratus est. Ad Societatem accessere sex.

DOMVS PROFESSA.

MEdiolani res in Domo professa eodem fere loco
sunt, quo annis superioribus, aut meliore etiā.
testatur id populi studium & concursus ad nos, fru-
ctusq. solito vberiores percepti. Miles quidam glo-
riosus 15. annos numquam confessus, tandem cum no-
stro Sacerdote confessionem instituit; cum autē quar-
to mense post in grauiſſimum morbum incidisset, diuq.
in maximis angoribus animam egisset; aduocato iterū
Sacerdote, peractaq. confessione, magna mox cum
animi tranquillitate mortuus est. Adolescens viuen-
di studendiq. opportunitatem securus, inter præsidia-
rios

rios milites stipendia merebat; stipendiiorumq. pars
una in sumptus necessarios, altera in vicarios dandos
abibat. Huic diuinitus (vt credere par est) iniecta est
cupiditas generali confessione superioris uitæ noxas
expiandi. Facta igitur confessione, Christiq. corpore ri-
tè suscepto, mentem amisit; vt uideatur Deus optime
illi consuluisse, qui non ante permiserit, vt in hunc in-
sanuæ morbum incideret, quam eum præteritis crimi-
nibus purgatum in optimo statu collocasset. Alter ado-
lescēs nobili genere natus, voluptatibus valde deditus,
semel nostris confessus sic mores mutauit, ut asperā ui-
te rationē maxima omniū admiratione instituerit. Mu-
lier cū marito nunciū remississet, sese omni turpitudi-
ni tradiderat. haec matronæ cuiusdā hortatu cum ad no-
strū templū se contulisset, confessionēq. fecisset; ad ins-
gnē uitæ mutationē conuersa est: impetrataq. per con-
fessiū venia, cū marito sanctissime uiuit. Tres concu-
binæ inductæ sunt, vt cum suis concubinis honestis nu-
ptijs iungeretur. Puellis aliquot, quarum pudicitia ob-
inopīa periclitari uideretur, per nostros facta dos est:
ac partim in legitimo matrimonio, partim in monaste-
rio collocatæ sunt. Perditi quidam homines aureis
200. cum matre transegerant, vt filiæ pudicitiam uē-
deret; id nostri odorati curarunt, vt filia matris do-
mo abstraheretur, atq. honeste matrimonio tradere-
tur; Alia item virgo in pari periculo constituta, ui à
matre abducta & inter Ursulinas (hae Virgines sunt,
quæ castitatem perpetuam seruant) posita est, quo in
loco summa cum animi uoluptate, ritæq. sanctimo-
nia versatur. Inter coniuges saepissime pax constituia-
est;

est; maxime vero laborarunt nostri in componenda discordia, quæ inter virum & vxore orta vniuersam cognationem in partes distraxerat. Matronæ nobilissimæ sine caussa filij venerant in suspicionem; ita ut neq. morti proxima eos in suum conspectum venire vellet: que res æternam illis ignominiam, ceteris grauem offensionem afferebat. hæc de rei veritate certior à nostro sacerdote facta, filios aduocari iussit, usq. materna benedictione impertita, pie tandem vita functa est. Duo fratres cum graues inter se inimicitias exercent, Nostrorum suasu odia deposuerūt. Duo item fratres, cum alter alteri necem machinaretur, Nostrorum opera in gratiam rediere: sed cum nouis discordiæ caussis exortis, alter alteri letale vulnus inflixisset, per nos iterum ad fraternam benevolentiam traducti sunt. Mercator cum ab alio suas rationes impediri videret, hominē de medio tollere constituit: sed à meditato scelere deterritus cum eo pacificatus est à nostris. Eos, qui capite damnati ad extremum supplicium ducuntur, omnibus Christianæ pietatis officijs nostri prosequuntur: quo in genere illud insigne accidit. Meretrix cum in religiosi viri cædem consensisset, legibus morti adiudicata est; hæc triduo ante à nostris confessione expiata, & ad supplicium perferendum confirmata, in eam sui sceleris detestationem, diuinæq. bonitatis cognitionem venit; ut maximam omnibus mouerit admirationem. Etenim cum per urbem curru veheretur, atque ignito forcipe (ut in parricidas solet) membra identidem carperentur; ipsa ne ingemiscens quidem, in diuinis laudibus defixa, ferri ardoris morsus Deo subinde offerebat; dolens se

non

non ante cognouisse; leuiaq. illa omnia esse dicebat pre
ijs, quae suis sceleribus deberentur. Cum autem ad lo-
cum, vbi homicidium fuerat patratum, peruentum es-
set, & carnifex mulierem manum, vt precideretur,
porrigere iussisset; non hacten inquit, vnam dextram, sed
totum corpus millies cruciatibus pro Iesu libeterter obi-
ciam: cumque valde preiam orationem ad populum ha-
buisset; vitae cursum feliciter absoluit.

COLLEGIVM BRERANVM.

ET SI superioribus annis ita Mediolani instituta.
res est, vt Domus quidem professa in salute proximorum, Collegium vero in litterarum studijs maxime
versetur: tamen hoc anno tam fructuosus nostrorum
labor fuit, vt in externos etiam redundarit. Atq. vt
ab ijs, quae magis propria huiusc loci sunt, incipiam;
scholae ipsae discipulorum numero & genere, bonaque
apud omnes existimatione crescunt in dies magis. Cum
enim fieri non possit, vt omnibus, qui nostras ad scho-
las velint accedere, satisfiat; curatur est a nobis, ut eorū
maxime ratio haberetur, qui ingenio moribusq. excel-
lerent. Quod quoniam notum in vulgus est, sic fit, vt
certam liberos nostram in disciplinam tradere cu-
piant, ac deprecatores viros clarissimos submittant:
dicitantq. homines, ad nostras scholas aditum gratia
patesciendum esse. Hac eadem de nostris scholis opi-
nio Ticinum vsque penetravit, vnde multi ad nos Philo-
sophiae caussa confluunt. Sex in Societatem adscripti
sunt: duodecim alijs ad alios religiosos ordines se contu-
lerunt.

lerunt. Atque haec quidem domestica ; illa cum proximorum salute magis coniuncta. Toto anni tempore in varijs templis, carceribusq. conciones habitæ sunt, multaq. ad confessionem inducti; in carcere etiam inuestitus mos est Christianam doctrinam docendi, utque matutinis, ac vespertinis horis simul omnes ad litanias prescepsique recitandas conuenirent. Cum aliquando onus è nostris in blasphemiam pro concione inuestitus esset; à concione vinciti hanc inter se legem constituerunt, ut si quis Deum blasphemasset, eius nomen ad iudicem deferretur, atq. in obscurissimum carcerem detrusus, diurna panis & frigidæ inedia maceraretur. qua legge etiam in unum seuerissime animaduersum est. Turca cum apud Christianos annos septemdecim seruitutem seruisset, animo semper obfirmato Christianam religionem respuit. Is tandem in Lusitania libertate donatus Mediolanum venit, ubi cum veluti fugitiuus comprehensus, & in terrimum carcerem coniectus esset; videre sibi visus est secundum quietem B. Virginem, quem ipsum, ad Christiana sacra suscipienda, bortaretur. itaque re cum uno è nostris communicata, Christianæ fidei rudimentis imbutus, ac tandem baptizatus, omnibus pietatis & integratatis exemplum est. Quadragesime vero diebus in vicina oppida excussum est. quibus in locis aliquot, qui se ipsos Daemoni mancipauerant, ad sanitatem reuocati sunt; ludendi pravae consuetudines sublatæ; atque in animis hominum magnus Christianæ pietatis ardor excitatus est: sic plane, ut Sacerdos unus (ut alios interim taceam) duodecim Virgines fastui admodum deditas, ad eam morum modestiam tradu-

traduxerit, ut etiam se se Deo paullo post consecrārint. Boromæus Cardinalis bis nobiscum iniūt conui-
nium, semel cum sollempibus cærimonij aram in tem-
plo nostro dedicauit; iterum, cum nostris discipulis sa-
cram Christi corpus communicauit.

DOMVS PROBATIONIS Aronensis.

Qui in domo Aronensi versantur, iij præcipue orationi ac mortificationi operam nauarūt: ma-
xima enim pars Novitiorum est, quorum excel-
lens perfectionis cupiditas ad omnes officij religiosi
partes, nescio quomodo vehemētius hoc anno incitata
est; Vnus quidem eorum, cum a patre, ut in patriam
rediret, inuitaretur; tanta cum modestia illius blandi-
ditias reiecit, ut omnes, qui aderant, lacrimas non te-
nerent: paterque mutata subito voluntate, etiam filij
consilium laudare, & ut in suscepta vita ratione per-
sisteret, hortari cœpit: discedensq. etiam confessione
peracta, Christi corpus religiose suscepit. Neque vero
domum tantum sese noster labor continuuit, sed etiam
ad ipsos ciues, vicinaq. oppida manauit. Nostrī enim
euocati, sæpiissime suburbanis Parochis subsidio iuerūt
apud quos confessionibus audiendis, Christianaq. do-
ctrina tradenda, egregiam operam posuerunt. Vnus
etiam in oppido vicino Quadragesimæ tempore maxi-
ma cum eorum populorum vtilitate concionatus est.
In quodam monasterio, monialium omnium sunt exce-
ptæ confessiones, in his plurimæ etiam generales. Vir
illustri loco natus cum alio nobili item viro nostræ So-
cietatis

cietatis meditationibus utiliter exultus est. Pacificationes aliquæ perfectæ; in his insignes due, quarū una quorundam fuit, qui se mutuis uulneribus male acceperant; altera ciuium primiorum, ex quorum inimicitiis, quod graues iniuriaæ ex utraque parte essent, consecutæ, plurimorum hominum cœdes timebantur. Sanctæ Praxedis Cardinalis quādiu ea in urbe fuit, apud nos familiarissime diuerdit, atque ad rerum grauiorū consultationes nostros semper adhibuit, duosq. secum deduxit, qui populorum, ad quos accederet, confessio-nes acciperent.

I ANVENSE COLLEGIVM.

Rerum Ianuensium hic ferme status est. Eorum, qui ad templum nostrum diuinarum rerum causa ventitant, concursus in dies augetur; Noſtri autem ad iuuandos ciues primarios, qui in extremæ pitæ centamine constituti sunt, vel noctu adhibentur. Ad triremes præterea, & in publicum valetudinarium hospitalemq. puperum domum, & in suburbia frequenter Christiani officij pietatisq. cauſa itum est. Noſter concionator, cum ſc. ipſo Bacchanalium die concio naturum edixiſſet, longe plures, quam ſolerent, auditores numerati ſunt: quod eo die, pluuiō cælo, locoq[ue] tam longinquō valde mirandum fuit. Consultū aliquibus est, quarum pudicitia in periculis venire videbatur. Vnus confilio noſtrorum concubinam in uxorem duxit; Alter, concubina in matrimonium tradita, legitimis ipſe nuptijs iunctus est.

COMENSE ET TAVRINENSE
Collegium.

Constitutatis Societati muneribus res Christianæ
 na bona gesta est. Taurini mulier longa nobilissi-
 ma, etate, opibusq. storens, sanctissimam vitam nobis
 auctoribus instituit. Multi nefarias passiones com-
 mutarunt, aut male parta restituerunt, in his quidam
 aureos 300. Et eo amplius. Inter coniuges discordie
 sublatæ, quarum una etiam venenum mariti necandi
 causa comparauerat. Matronæ nobiles due, ne flagi-
 tium vulgaretur, partum sibi medicamentis abigere
 constituerant; à quo scelere nostrorum opera sunt ab-
 ductæ. Adolescenti nobili ac locupleti loco, cum is
 fortunas omnes suas obliguisse, Dæmon apparuit,
 bortatusq. hominem est, ut expiatis criminibus seip-
 sum interficeret; futurum enim ut ita moriens recta in
 cœlum proficiuceretur. Is forte se ad Nostros contu-
 lit, magnoq. cum labore ab ea mente deductus est.
Vir truculentus & ciuitati viuens & terribilis per nos
 ad commodiores mores reuocatus est. Is cum sibi ab
 inimico strui necem cognouisset, re cum confessario
 communicata, armatus illi obuiam processit, manuq.
 apprehensum in templum seduxit; ibi accidentis ad ge-
 nua supplex veniam petiit. ea re commotus inimicus
 confessus est, sc̄ ad id facinus ab eius uxore inductum
 esse, quæ videlicet in eo tantam morum mutationem
 pati non posset: Vxori præterea iniuria omnē condona-
 uit, quæ etiā per eā occasionē, nostris confiteri cœpit.
In Catholicæ fidei sodalitio septuaginta circiter soda-
 les nu-

les numerantur, quorum pleriq. **D**octoros, Mercatoresq. primarij sunt; hi octauo quoque die sacram Synaxisim obeunt: Pietatis, vt vocant, montem administrant: eleemosinis quoq. quas ipsi inter se corrogant (quingentorum fere aureorum quotannis ea summa est) ijs subueniunt, quos precario victitare pudet. Porro Dux nostrae Societati fauere maxime videtur. Collegio Vercellensi centum aureorum vectigal annum attribuit; idem vt alteri Collegio aureorum 400. Prioratum a Pontifice Max. attribueretur consensit; Taurinensi ite Collegio multas immunitates concessit. Aduentus & Quadragesimæ temporibus nostrum concionatorem habere voluit: cumq. multis in locis sacrosanctas Quadragesimæ leges violari cognouisset, ea de re grauissimas questiones habuit consilioq. cum suis inito, ne in posterum id malum ser-

A T F U M O G
peret, diligenter prouideri iussit.

PROVINCIA VENETA.

AERSANTVR in Veneta Provincia e Societate duceti viginti sex, in decem loca descripti: Venetijs in Domo Professa sunt quadraginta, Nungularæ in Domo Probationis triginta, Patanij quadraginta, Brixiae totidem, Mutinæ decem; Ferrariae, Bononiæ, Parmæ, Veronæ, & in Foro Liuij, in his singulis vicenorum numerum sere non excedunt. Societatem ingressi sunt nouem. Mortem obiere quattuor.

DOMVS VENETA Professa.

VEnetijs valde ex sententia res hoc anno admirata à nostris est; neque enim locus fuit ullus in urbe in primis nobili ac celebri, quin aliquem ex nostris laboribus fructum perceperit. Generales confessiones auditæ permulta, in his hominis cuiusdam valde impedita; cuius vitæ si singula persequi liceret, quamq. varijs artibus hominem, dum sese ad Deum confert, Dæmon sit aggressus; plerisque admiracionem moueret: præserium cum intelligeret, hunc ipsum in eam

in eam tandem superioris ritæ detestationem diuina gratia, magnisque nostri Patris laboribus esse induitum; ut pænitentiæ causa durissimum ritæ genus sit complexus. Ad conciones frequentissimus est hominum nobilissimorum concursus: ipsoq. Christi Domini Natali die noster concionator in ædem D. Marci euangelio catus est, ut coram Duce, Senatuq. vniuerso concionem haberet. quare, quanti hominem facerent, demonstrarunt; cum id munus ad eum potissimum deferatur, quem lectissimorum hominum existimatione, ceteris prestare fuerit iudicatum. Sanctissimæ Eucharistiae sedes aureis mille fabricata est.

COLLEGIVM PATAVINVM.

PAtauj Philosophiæ curriculum, Auditoribus circiter septuaginta, hoc anno primum institutum est. Sodalitas B. Virginis, quæ Doctoribus, & publicæ Academiæ Scholasticis constat, felicissimum plane pietatis cursum tenuit. Sodales in ea numerantur centum septuaginta spectati homines, quiq. magnos habent in virtutibus progressus. Hæretici duo sacrosanctæ Ecclesiæ reconciliati sunt, quorum alter adolescens erat oriundus e Germania, senex alter annos quattuor & septuaginta natus, qui annos quadraginta in hæresi fuerat. Hic damnatus capit is, dum omnia salutaria consilia obstinato animo aspernaretur; nocturna voce, quæ ipsius pertinaciam redarguebat, commotus, Sacerdotem nostrum iussit accersiri; cui confessus, Christique præterea corporis particeps factus, ma-

gnam animi fortitudinem in illo suppicio perferendo
præstuit.

COLLEGIVM BRIXIENSE.

NEC Brixie deest Philosophiæ curriculūm, hoc
anno inchoatum; quo loco casus item conscienc-
tiæ explicari cœpti sunt. Ad conciones, que tempore
Quadragesimæ à nostro concionatore sunt habitæ,
admirabilis fuit hominum concursus: ut nullius memo-
ria exstet Concionatoris, qui ea in vrbe æque tanta
frequentia & plausu sit auditus. Eandem populi ap-
probationem tulit alter in vicino oppido; ex quo in aliud imitatus, à popularibus in turmas descriptis, qui
obuiam longe processerant, benigne exceptus, summa-
que gratulatione in oppidum deductus est. Poste-
roq. die licet profesto verba fecit ad populum, eumq.
Curioni, qui ob controversias quasdam profectionem
meditabatur, reconciliauit; Christianaq. fidei rudimen-
ta tradendi consuetudinem inuexit. Brixie item inslu-
tus cœctus eorum est, qui in capillis condemnatos
omnia pietatis officia exhibeant.

COLLEGIVM VERONENSE.

IN carceribus inuisendis Veronæ opera præclare
posita à nostris est, cum permultos ad ultimum
supplicium perferendum, & gratiam cum inimicis in-
euendam induxerint. Quidam ex presenti suppicio
desperatione concepta, iterum confessus, delicti ve-
niam

niam petiit, mortemq. forti animo subiit. Sacerdos in castrum suburbanum profectus, militum plurimorum septennes decennesq. confessiones audiuit; tres legitimis inter se nuptijs coniunxit, qui dece annos in concubinatu vixerant; multas discordias sustulit; egit praeterea cum Castri Praefecto, ut mulierculam semoueret, quae licentiore consuetudine quamplurimos inflagitia inducebat.

COLLEGIVM FERRARIENSE, Bononiense, & Foroliuense.

Ferrariæ Germanus adolescens ad Ecclesiæ Catholice gremium nobis auctoriibus rediit. Bononiæ actum cum Episcopo est, vt ludi litterarij urbani lustrarentur; eorumq. magistri inducerentur, vt vna cum litteris pietatem etiam puerorum animis instillarent. In Foro Liuijvnu ab ulciscendi libidine reuocatus est. Templo iectum præclaro operè caleatum laqueatumq. impositum est.

DOMVS PROBATIONIS Nugularensis.

Omnia diuinitus factum est, quo minus Nugularenses Tirones, bis à scelestis hominibus igne in domum injecto, omnes incendio conflagrauerint. Res gesta sic est. Grassabantur per finitima loca exsules rapinis stupris, cœdibus omnia replentes. Hi cum arcem Nugularie inuadere constituerint, (ingen

tēs quippe ex illius expugnatione dinitias animo &
 spe deuorauerāt) à nostris ædibus (quo consilio incer-
 tum) facinus aggrediuntur. Itaq. noctu in struem li-
 gnorum, quæ eminehant è tecto, clam ignem iniiciunt;
 flam; mag. aude conciente materia, omnia deflagra-
 sent, ni fratres duo, qui casu in hortos exierant, incen-
 dio conspecto, ceteros de præsenti periculo admonu-
 sent: sed adeo iam late, tecli parte consumpta, saue-
 bat incendium, ut nec plurimis ex arce & vicinis locis
 ad opere ferendam confluentibus, reprimi posset. Quare
 cum nulla iam in humanis remedüs spes reliqua esset,
 nostri sese in preces effundunt; à quibus P. Rector
 thecam, in quam Sanctorum reliquiae inclusæ erant, in
 ignem fidenter coniicit, isque statim extinctus est. Mi-
 raculum, qui aderant, exclamant; ipsamq. thecam, ne
 periret, per ipsas incendiorum ruinas querere consti-
 tuunt, eaq. tam integræ est inuenta, ut ne funiculus
 quidem, quo ex collo suspendebatur, incendio sit affla-
 tus. Idem periculum, aut maius etiam adiere nostri,
 cum mense post, quattuor candelæ ardentes diuersis
 in locis inter sarmentorum multitudinem coniectæ
 sunt; sed perbelle cecidit, vt Nonius illac iter facies,
 cum inter rimas quid interlucere vidissem, ex su-
 periorum dierum periculo suspicatus id
 quod erat, locum condescenderit,
 malumque nascens opportune
 discusserit.

PROVINCIA LVSITANICA.

ABET Lusitania Societatis domicilia decem, in his transmarina duo, & vna in Angolæ Regno Residentiam. E Societate numerantur tres et octoginta supra quadringentos, In Domo Professa Vlissiponensi quadraginta quinque, in Collegio Vlissiponensi tres & quinquaginta, in Conimbricensi centum octoginta quattuor, Eborensi quattuor et nonaginta, Portuensi quattuordecim, Bracarensi viginti nouem, Brigantino viginti, Funchalensi in Insula Maderæ quattuordecim, tantumdem in Angrensi in Insula Tertia. In Angolana Residentia tres. Ad Societatem accessere sexdecim. Morte sunt erepti sex. Tertius tirociniij annus ex Societatis nostræ legibus in Conimbricensi, Eborensiq. Collegio institutus est; eoq. Sacerdotes aliquot docendi discediue muneribus perfuncti, euocati sunt.

DOMVS PROFESSA Vlissiponensis.

VLissipone nostri ex instituto Societatis munera sane quam utiliter exercent: nam confessionibus diuer-

diuersarum nationum audiēndis, triremibus, & nosc-
comijs adeundis; eorumq. qui sunt in vinculis, non so-
lum animis, sed etiam corporibus iuuandis diligenter
dant operam. constat duobus mensibus, præter Quadra-
gesima tempus, in æde nostra plus octo millia hominū
Christi corpus suscepisse. Concionum, quæ toto anno
Dominicis, festisq. diebus habentur, fructus idem qui
solet. declarat id ium frequentis populi concursus, tñ
insignes morum mutationes; cum plurimi quæ fraude
acquisuerant, suis dominis reddiderint, inimicitias de-
posuerint, honestamq. vita rationem instituerint. Vnus
quidem à concione tantu ex commissis criminibus do-
lorem cepit, ut ante sacram crucifixi imaginem pro-
cumbens, voto se obstrinxerit correcturum se mores,
& quasdam peccandi illecebras vitaturum; ac mox
per confessione rite crimina expiauerit. Alteri diuini-
tus iniecta mens est, ut deletis anteactis vita maculis,
certo se Religiosorū ordini dicarei. quod cū vniè no-
stris Patribus exposuisset, ab eo petiit, ut sibi dic̄ consti-
tueret, quo peccata confiteretur. Pater diem Mercurii
dixit: ad quam diem venit ille quidem, sed negauit
se satis adhuc paratu ad confessionem obeundam, itaq.
in diem Dominicum reiecta res est; quo die subito mor-
bo correptus, nondum expiatus vita decepit. Adhi-
bentur fere nostri ad eos adiuuandos, qui ultimo
suppicio afficiendi sunt; ex iis tres, veniam impetra-
ta ab accusatoribus, laqueo sunt à nostris erepti. Tur-
cavus ad Christianam religionem adiunctus est. Qui-
dam pro templo nostro inimicu opperiebatur, ut egre-
dientem scelopo interficeret; hunc Pater è nostris non
modo

modo à suscep^to scelere reuocauit; verum etiam vt re-
niam ab aduersario peteret, induxit. Rex templum do-
mumq. nostram inuisit, neque levia erga nos benevolē
tiæ signa exhibuit; nostrosq. concionatores interdum
adhibere solet. Profecti sunt hinc in Indianam quattuor-
decim, in his Sacerdotes nouem, quorum tres erant
quattuor rōtorū Professi, in naues quattuor (tot enim
portu^V lisiponensi soluerūt) distributi. Atq. optabat
nostrī quidē, vt in quam paucissimas naues imponerē-
tur, quo minus inter se disiuncti essent: sed nulla videli-
cet nauis, nostris carere se passa est, quod negarent tā-
longinquam et periculosa^m nauigationem sine Sociorū
opera tuto tenere se posse; idq. litteris etiā ad Regē da-
nis summa ope contenderunt. Malditiae insulæ sunt
ē regione Cocini (undecim milliū numerus eārum tra-
ditur) harum Regis filius, regni heres, qui cum patre
Christianā sacra suscepit, in Lusitaniam venit hoc an-
no, cū Rege quædā conjecturus; is apud nos diuertere
iussus, omnibus hospitalitatis officijs adhuc tractatur à
nobis. Henricus proximus Lusitanie Rex moriens te-
stamento canit, vt tum suo, tum Sebastiani Regis fra-
tris filij demortui nomine, Hierosolymitanorum lo-
corum votina peregrinatio à duobus fusciperetur; ijq.
vi ē Societate essent, vehemēter se optare significauit.
nimirum id Regibus de Societate optime meritis nega-
ri non potuit. Quare mense Decembri Sacerdos vnu^s
cum fratre, qui superioribus annis apud Mauros ma-
gno Christianorum captiuorum bono seruinerat, litter-
ris commendatitijs, & commeatu liberaliter à Rege
Philippo, qui id etiam ipse per se à nostris confederata

instructi, in viam se dederunt. Patres illi duo, qui capti
uorum redimendorum caussa, Algerium nobile Mau-
ritaniæ Cæsareæ urbem nauigarunt; in ipsa nauigatio-
ne cum bis nauis in Syrtes incidisset, magnum adiere
vitæ discrimen: apud ipsos vero Mauros diu multūq.
vexati, tandem 130. è seruitute exemerunt, in his im-
puberes 90. quibus liberandis opera potissimum data
est; magnaque omnium gratulatione ad Valentia Reg-
num appulerunt. Nostri cum Regi exposuerint, quam
graibus incommidis captiui apud barbaros preman-
tut; eum facile induxerunt; ut 20. aureorum millia in
captiuorum redemptionem daret: quo etiam nomine
alius, Patris suæ, aureorum duo millia contulit.
Christianæ fidei rudimenta non in templis modo, sed
per urbis etiam vicos publice decantata sunt: quoq. res
multitudini, quæ ex omnibus compitis confluerebat, gra-
tior esset, doctiores præmij donati sunt, et symphonia-
ci exhibiti. Hæc Pater obiit, qui annos iam uiginti con-
cionandi munere in hoc regno fungitur; idq. tanta om-
nium approbatione, ut nulla sit paræcia, quæ huiusmo-
di spectacula non expetat.

COLLEGIVM VLISIPONENSE.

VLISIPONENSIS Collegij reditus aucti hoc anno
sunt, villa per ampla, & utili à femina prima-
ria nobis testamento relicita: nouique Collegij ædi-
ficatio tribus aureorum millibus valde promota.
Eorum; qui nostras scholas frequentant, spe ma-
ior numerus exstitit; hi quam egregia sint indo-
le vir-

Le virtuteq; prædicti, vel vnus declarauit, qui veterem
Iosephi continentiam in simili periculo constitutus, il-
lustri exemplo renouauit. Abelis cædes mense Seximi
representata est, Alberto Cardinali, ac tota fere His-
paniensi nobilitate inspectante; ea tum actionis venu-
state, tum ipsius apparatus magni centia, omnibus acci-
dit iucundissima; vnum siquidem diadema, quod is
babebat in capite, qui Deum Patrem agebat, aureorū
30. millibus æstimatum est. Qua in re illud argumen-
to pæne comicò accidit, vt, cum in tanta rerum precio-
sissimarum multitudine, gemma magni precij, & glo-
bulus ex vñionibus furto sublata essent; fures ad eos
ipsos, ea vendendi causa detulerint, qui nobis mutuo
dederant. itaque fraude patefacta, satis habuerunt, ni-
bil severius in ipsos constitui. Saracenus claro apud
suos genere locoq. natus, qui Sarifi Mauritaniæ Re-
gis filio, quo tempore is hac in vrbe versabatur, adhae-
rebat; Christianam religionem complecti decreuit. huc
Archiepiscopus ad nos misit, vt Catechismo rite insti-
tutus, sacro fonte in æde nostra lustraretur.

COLLEGIVM CONIMBRICENSE.

COnimbricense Collegium, dum omnia circum pe-
stilentia populatur, insigni Dei Opt. Max. benefi-
cio non attigit, neque eo tempore quidquam domi de
litterarijs exercitationibus, disciplinaq. intermissum
est. mense Aprili, vi morbi sedata, publicæ scholæ reuo-
catæ sunt, maiore hominum letitia quam frequentia:
qui numerus æstiuis ferijs transactis, multo opinione
homi-

hominum maior fuit. Vbi vicina in oppida liber excur-
us patuit, triginta circiter dimissi tum concionando,
tum Christianam doctrinam docendo, vberes fructus
retulere. Cuidam honesto viro duo fuerant filij, horum
alter natu maior, litteris bene instructus, in quo paren-
tis spes omnes posita erant, cum imperfectus esset, nu-
quam, ut in gratiam cum inimicis rediret, pater exora-
ri se passus est. Ecce nondum obducta cicatrice, alter
filius vi subita morbi ad extremum vitae deducitur. Sa-
cerdos e Collegio nostro, qui morientis confessione exeti-
piat, atque in extremo certamine confirmet, euocatur;
ut facile adolescentem induxit, cum ut ipse fratris ea-
dem condonaret, tum ut id etiam a patre impetraret.
Itaq. adolescens interruptis ac morientibus vocibus
patri significat, unum esse, quod ultimum ab eo petat in
vita, neque fas esse, ut id sibi negetur: per hanc, inquit,
horā, in qua sum constitutus, ac per eam, quam a Deo
spero veniam; rogo te, pater, ut ijs ignoscas qui fratre
meū interfecerunt. Pater inopinata postulatione per-
culsus, cum hinc filij demortui memoria, illine filij mó-
rientis precibus in contrarias curas distraheretur, ni-
hil aliud respondit, nisi flebat. Sacerdos vbi hominem
commotum vidit, ad pedes accedit, tandemq. impulit,
ut omnia condonaret.

COLLEGIVM EBORENSE.

EBorensum Discipulorum mirus est in suos Pre-
ceptores amor & obseruantia; Theologiæ Docto-
ri, qui pestilentie tempore pro ciuium salute obierat;
ipſi

ipſi Auditores, ſumma grati animi ſignificatione, pu-
blice in tēplo noſtro parentarunt. Vnus e noſtris, quo-
die de dānatis H. ereticis publice ſentētia pronūciatur,
frequēti grauiſſimorū boninum confeſſu concionem ha-
bit; quod munus ab Vlīſi poneſi Archiepifcopo. Inqui-
ſitore maximo Societati per litteras fuerat commiſſū.
Ciuiū benignitas in nos non fuit obſcura; vnuſ enim vi-
uēs aureos 600. nobis dedit; alter moriēs 500. legauit.
Aliquot ē noſtris in vicina oppida dimiſſi ſunt; vnuſ à
Brigantiae Duce euocatus, vt Aduentus tempore con-
cionaretur: duo alij, vt idē munus obirent, Pacemuliā
profecti: Alij Beneuentum Eborensis Archiepifcopi
rogatu miffi; quo in oppido, quōd pestilentiae metu de-
ſertum a Parochis eſſet, egregiam noſtri operam in
Sacramentis admiſſstrandis, mortuis efferendis,
agrīſq. iuuandis collocauerunt. In alio etiam oppido ea-
dem contagione laborante, noſtri Sacerdotis hortatuſ
inducti ſunt locupletes, vt tenuiorib⁹ ſubuenirent, ho-
neſtiq. adoleſcentes operam ſuam ad humanda mor-
tuorum corpora ultro conſerrent.

COLLEGIVM PORTUENSE.

VRbs etiam Portuensis communis, pestilentiae ma-
lo valde afflita eſt: ſeptem bo minum millia octo
mensium ſpatio lues abſumpsit; in hiſ duos Sacerdotes
e noſtris, qui ſuum ſludium affectorū animis corpo-
ribusq. iuuandis dicauerant; nā a ceteris, que Dei be-
nignitas eſt, morbus abſuit. Hoc tempore duo ē noſtris
ara plicatili exſtructa ſacra ſacere, Christi cor-
pus admiſſare, infantes baptizare, diſcordias ſeda-
re, phar-

re, pharmaca, & alia medicamenta diuidere, omnibus omnia fiori, ut omnes Christo lucratiant quos cum aliquando inter languentium turbas discurrentes Tribunus uidisset, cum reliquos fere Sacerdotes contagiosis metus ex urbe expulisset; ad ciues conuersus, En, inquit, ii, quibus in recipiendis tam difficiles se se maiores uestri præbuerunt: ecquod aliud habetis nunc in extrema miseria persigui? Oclaus agebatur mensis, nec morbi uis remittebat: quare inopes auxiliij humani ad Deum & uota uertuntur. Ciues imaginem crucifixi præferentes, ad montem usque non longe positum, in quo erant affecti, supplicantes prodiere. Vbi ad montem agmen peruenit, cruce conspecta, omnes in genua prostrati, summis lacrimis & eiulaibis ueniam irrexerunt, finemq. peñi exposcunt. Pridie illius diei, qui sacer est D. Ioanni Baptiste, quem tutelarem diuum Civitas præcipua pietate colit, sedata lues, non frustra supplicium ostendit. Res miraculi loco habita, ipsiusq. dini meritis adscripta.

COLLEGIVM BRACARENSE.

COncionum nostrarum, quæ toto anno habentur, insignis fructus est unus, ut ceteros taceat, ita concionatoris uerbis commotus est, ut non solù crimina sit confessus, uerū etiā religiosæ uitæ se se consecrare statuerit, remq. familiarem in pauperes cœperit erogare. Archiepiscopus Bracarensis, qui nunc Episcopatu se abdicauit, in ijs comitijs, quæ ab Rege habita sunt, cum de Collegiorum nostrorum redditibus ageretur, Societatis

tatis defensionem suscepit, ut diceret se, cum primum in suam diœcesim uenit, eā offendisse instar siluae septā undique, & uestitam uepribus: nunc quidquid sit aut in Sacerdotibus eruditionis, aut in adolescentibus humanitatis, aut denique in cibis pietatis; id se vni Societas Collegio secundū Deū acceptum referre. Duo hinc ē nostris, cum vicinum in oppidum excurrissent, ministeria Societatis magno cum popularium fructu obierunt. multæ generales confessiones auditæ, etiam eorum, qui ipsos viginti annos nunquam fatebantur. Libertus, qui inique seruituti erat addictus, in libertatem restitutus est.

COLLEGIVM BRIGANTINVM.

Collegio Brigantino cum pleraq. cum alijs huicse Provincie Collegijs sunt communia, tum illud proprium, ut discordias, quæ plurimæ grauissimæ que in hac ciuitate exsistunt, sedet atque componat. Mirandæ Episcopus, cuius in ditione Brigantia est, cum primum in hanc urbem venit, ad Collegium nostrum se contulit, atque à nostris tum oratione in templo, tum dialogo in Collegij atrio honorifice exceptus est. Is instituit, ut Kalendis Ianuarijs ab uniuersa ciuitate ad templum nostrum supplicatio sollemnis haberetur, quo etiam die rem diuinam in æde nostra fecit. Discipulorum nostrorum, quorum numerus valde est auctus, egregia virtus est; hi cum diurna siccitate valde laboraretur, confessione sacraq. Eucharistia rite obita, se ipsos acriter cædentes, supplicationem habuerunt

buerunt: à qua vñus è nostris ad populum concionem habuit, magnisque animorum motus excitauit. cœctisq. eodem die nubibus, magna vis imbrium decidit.

COLLEGIVM FUNCHALENSE.

Magna est Funchalensium ciuium de Societate nostra opinio. Eorum liberalitas cum alias, tum hoc anno valde fuit illustris, nam Crucifixi tabula miro artificio picta dono data est, quæ plus 200. aureis stetit; alia item data est D. Ioannis Euangelistæ tabula, cui templum hoc est dicatum; pœnis præterea argentea specularibus illuminata, in qua Christi corpus adseruetur, aureis ducentis coempta; vestis quoque sacra textili argento donata, hæc aureis centum estimatur; alia item sérica; præterea sex ad aram con tegendam bombicino opere, & una ad suggestum conuestiendum. Hæc à ciuibus in nostros, illa vicissim à nostris in ciues profecta sunt. Conclaves cum in æde maxima, tum in alijs Insulæ parœcijs Episcopi rogatu, magnoq. animorum motu habitæ, quo die de exire mo iudicio verba facta sunt, tantus ardor exstisit; ut nocte, quæ consecuta est, gemitus & flagra seipso per verbem diuerberantium exaudirentur.

COLLEGIVM ANGRENSE.

Angrense Collegium in Insula, quæ Tertia dicitur, positum est; ibi nostrorum hoc anno patientia valde est exercita. Nulla fere ciuitas ardentius

tius nostra memoria Societatem expetiuit, maioreq; benevolentia quondam suscepit & coluit: nūc autem, hæc Reip. conuersio tantam animorum commutatio-
nem attulit, ut nostri domi obessi, nusquam pedem ad
Societatis munera exercenda efferre possint. Sed ne-
que parietibus vitam satis tuentur: ignis enim à mili-
tibus intentatus frequenter est, eorumq; furorem, &
flamas, Prætor urbanus vix à nostris continet. Idq;
non ciuium quidem in nos odio & malevolentia, sed
magis ducum ipsorum instinctu & imperio. Tantæ
autem commutationis cauſa illa vna fuit, quod cum
reliquum regnum in Philippi Regis potestatem veni-
set, & hæc vna insula eius imperium detrectaret; nor-
sti se eaqueos præbuerint, neque suum in re tanta iu-
dicium interponere voluerint. Sunt tamen etiam vires
aliqui, qui suscepimus à principio amorem & benevo-
lentiam diligenter seruent; his à magistratu commis-
sum est, ut que ad vitam tolerandam necessaria sunt, bis
ad nos singulis hebdomadis deferant. Pater unus, qui
Angrensem Episcopum suam diœcesim obeuntem co-
mitabatur, cum duobus fratribus in Insula D. Michae-
lis substituit; ibiq. Societatis muneribus ex instituto
exercendis sedulo vacat.

ANGOLANA RESIDENTIA.

ANgola Regnum est in extima ora Aethio-
piæ posatum. in eo de nostris versantur tres,
qui tum periculosis morbis, tum alijs difficultatibus va-
rie omnes: hoc anno sunt exerciti. Sed eos videlicet

consolatur certa spes, quam ex Aethiopum conuersione capiunt; neque enim laetiores vñquam aut vberiores fruges ager ille attulit; superiorumq. annorum sterilitatem & inopiam, presentis anni messis impendijs etiū resarcisse visa est. Ad eam rem momenti plurimum attulit victoria, quam de Angolæ Rege Lusitanarū adepti sunt: quamquam ea victoria magno illis stetit, neque euenit magis dubio pugnatum vñquam est. Initio enim morbus quidam inter Lusitanos vulgaris, maiorem ex iis partem extinxit: & auxilia, quæ Congi Rex Lusitanis mittebat, ab hostibus cœsa sunt. quare animis corporibusq. ægri Lusitani obsidionem vix sustinebant. Interea Lusitani, qui in Loanda insula sunt, de suorum periculo certiores facti, auxilio ciuibus veniunt. Horum aduentu, ob sessis tantus animus accessit, ut subito eruptione facta hostem procul summouerint; atque ab eo die belli se fortuna ad Lusitanos conuerit. Dies erat ille Natalis idem S. Ioannis Baptistæ, quem custodem ac præsidem equitum precipua religione Lusitani colunt. itaq. ob eius diei victoriā portus ille S. Ioannis nominatus est. Maxime autē insignis fuit obsidionis tempore, Lusitanorum militum pietas & religio; qui numquam in aciem descendederent, quin ab uno de nostris Sacerdote criminibus expiatu, de eiusdem manib[us] sacram Eucharistiam susciperent: idem Sacerdos militibus, tempestius cohortationibus animos addebat, ac pro eiusdem sacrū Missæ quotidie faciebat; edixitq. ut Christiani omnes, qui aderant, quinque singulis diebus templum adirent, Deumq. pro victoria suppliciter preccarentur.

Quid

Quid igitur mirum. Lusitanos ijs præsidij superiorès
fuisse? Secundis enim aliquot inde prælijs factis, tercii
nobilitatis Angolanæ pars in Lusitanorū se potestate
fore dixit; ac Songa Regis Socer præcipua auctoritate
prudentiaq. vir; cum filio natu minore, aliusque regni
proceribus ad Christum conuersus est. Songa de Præ
toris nomine, qui eum de baptismo suscepit, Paulli no
men est inditum. Additus est etiam regi arcus honoris,
quo, gentis ritu, Dux Aethiopum crearetur; permis
sumq. ei, ut coram Prætoribus sella tapetibus ornata
in posterum viceretur. qui honoris apud Aethiopes ma
ximus, ei hactenus vni à Lusitanæ Regibus delatus
est, qui primus ex Congensi nobilitate Christiana sa
cra suscepit. Dici non potest quam multorum studia
hæc Paulli conuersio mouerit: sed operariorum inopia
satisfieri omnibus non potest. Angolæ finitimum est
Congi Regnum, cuius incolis anno M. C D X C I.
Ioanne I I. Lusitanæ Rege, Christi fides ac religio à
Lusitanis illata est. Magna porro est in eo Regno ope
rariorum penuria; cum enim oppida numerentur 30.
millia, Sacerdotes decem, ad summum duodecim sunt
in vniuersum. quo sit, ut maxima inibi sit rerum diui
narum ignorantia; interrogati quippe incolæ de reli
gione fideq. illud unum respondent, sal comedimus,
propterea quod Ecclesiae Ro. ritu ijs qui baptizantur,
sal in os inseratur. Itaq. cum ad illud regnum Sacer
dos unus è nostris grauissimis de causis profectus es
set; per eam occasionem Aethiopes baptizauit 1557.
Alter item Sacerdos in vicino pago circiter 400. uno
die sacro fonte lustrauit, Idola plurima euerit, Chri
stique

Silique Cruciis trophyæ constituit. Alterius pagi princi-
cepis viridolorum signis disfringendis mirifice delecta-
tur, quod ea re una, siccitatis tempore, tempestiuos im-
bres impetrare soleat. id quod eo magis mirum est,
quod effusus imber, cum eius campos irrigauerit, vici-
norum agros, qui idola demoliti non sunt, non attingit.
Reperiuntur in eo tractu fluviatiles equi elephanto-
rum magnitudine, aliqui etiam superiores, terra pari-
ter ac flumine infestis, linitres enim dentibus calcibusq.
subiungunt, atque in terram exsilientes omnia cœdi-
bus complent. Vnus ex his equis, cum ad eum pagum,
cuius modo memini, peruenisset; ab Christianis facillim-
e negotio peremptus est, stupentibus maxime inco-
lis, quod non nisi magna cum suorum cœde, huiusmodi
belluas confidere ipsi soliti essent. Hæc

Aethiopes cum vident, miratur vi-
delicet, & incipiunt credere ma-
gnum quid esse Christianam
religionem; multiq. iam
ad eam animum
adiecerunt.

INDIAE ORIENTALIS PROVINCIA.

INDIAE Orientalis Prouincia omnium, quæ sunt in Societate, vastissima est. in ea numeratur Collegia octo innumeris, locorum spatijs valde inter se disiuncta, Goense, Salsettanum, Bazine, Cocinense, Malacense, & quæ in Iaponis insula sunt inchoata, Bungense, & Sunaense. Residentie propriæ ac distinctæ octodecim sunt, Chaulana, Bandoracensis, Tanaensis, Damanensis, Coulana cum ora Trauancori, Punicalensis cum ora Pescariæ, S.Thomæ, Amboinenensis cum Malucensi, Sinensis in Machaone Lusitanorum vrbe: octo præterea in Iaponie Meacensis, Cocinocuensis, Firandensis, Nagusaquensis, Omurenensis, Cuciana, Facatensis, duæque Amangu-tienses. His addi potest Residentia Aethiopæ, & Missio nostrorum in Regnum Achebar, qui vulgo magnus Magor nominatur. Sunt præterea minores aliæ Residentie in India, vix à predictis Residentijs Collegijsue distinctæ: multique item è Societate sunt per huius Prouinciae regna dispersi; de quibus singulis suis locis aliqua perstringetur. In his omnibus locis Sociorū numerus est ducentorū octoginta septem. Societati nomina dederunt 13. præter eos, quos in Iapone

in Societatem admissos auditum est. Vita migrarunt nouem.

Ex ijs nauibus, quæ e Lusitania soluerunt, tres, in quibus Franciscus Mascarenas Prorex vehebatur, Goensem portum in columnes tenuere; quarta 16. kal. Nouembr. ad Cocinum appulit. Classem nonnihil morbi afflixerant, qui ministerijs inuicem & contagione per confertam in naues multitudinem vulgati, nonnullos extinxerunt. Ea res nostris (quattuordecim enim in quatuor naues distributi, profecti sunt) magna ad omnem patientiam & caritatis officium materia fuit; illudq. omnium iudicium fuit, multo maiorem stragem futuram fuisse, nisi nostrorum diligentia & curatio præsto fuisset; quamquam ne ab ijs quidem morbus ab fuit; varie enim omnes & periculose ægrotarunt; verū Dei benignitate ex morbis omnes emerserunt. unus P. Franciscus Martinez in ipsa nauigatione mortuus, portum, ut speramus, Goensi multo meliorem tenuit. Barbarorum conuersio bene succedit. tria circiter milia baptizati sunt: plurimi Christianis adhuc præceptis imbuuntur. qui numerus longe maior fuisset, nisi dissensiones, que inter huius regionis Principes existierunt, Euangelij promulgationem impediissent.

COLLEGIVM GOENSE

A Lit Goense Collegium 105. è Societate, qui tum in Christianis in officio ac fide retinēdis ac promouendis, tum in Ethniciis ad Christi cultum traducendis, diligenter inuigilant. Confessio & communio in templo no-

pto nostra ita frequens est, ut festis diebus, præcipue
 vero iubilæi tempore, communicantium capita censa-
 sint duo millia. Dimittuntur Nostræ in varias verbis re-
 giones, qui seruitiorum, & eorum, qui carceribus deti-
 nentur, confessiones audiant. curatùq. est, ut in ipso car-
 cere sacellum ædificaretur; in quo ad vincetos singulis
 diebus Dominicis rem diuinam nostri faciunt. Quadra-
 gesimæ tèpore singulis diebus Veneris concio in tèplo
 nostro habetur, ad quam magni sexus vtriusq. concur-
 sus fiunt: hec domadæ autem sanctæ & ferijs, etiam suppli-
 cantes se seq. diuerberantes, magna cum religione sub-
 vesperam homines prodeunt. Sanctorum festos dies sin-
 gulari cærimonia & apparatu celebrantur, tum quod
 ea ratione Neophyti in suscepta fide magis confirman-
 tur, & paternas superstitiones dediscunt; tū vero quod
 ethnici huiusmodi spectaculis confunduntur, & vnam
 Christianorum religionem veram esse coguntur fateri.
 Dominicis diebus quindecim aut viginti è nostris in pa-
 rœcijs populo catechismum tradūt; semperq. per eam
 occasionem ethnici aliquot in Christi rete compellun-
 tur. Duo viri nobiles cum grauissimas inimicitias inter-
 se exercent, odijs depositis mutuam benevolentiam
 suscepérunt; eorumq. alter, qui fecerat iniuriam,
 veniam ab aduersario supplex publice petiit.

Baptismi hoc anno inter ceteros habitu sunt duo cū
 apparatu magnifico, primus quidem in Goano Collegio
 D. Paulli Conuerstionis die capitum 400. alter in oppi-
 do S. Laurentij tribus ab urbe Goa passuum millibus,
 ipso Martyris die candidatorum 650. Apparati sunt
 autem baptismi quam amplissime; quo Indi, qui valde
 exter-

externa cærimoniarum specie capiuntur; veteres ritus
ac superstitiones non desiderent. Sub signis omnes, re-
tætibus vestibus induiti, quas nostri ex eleemosinis con-
ficiendas curarunt, cum tibiarum tubarumq. cantu, ra-
mos palmarum tenentes, agmine composito prodiere.
Baptizatos suscepere nobilissimi quique; qui etiam ho-
noris & benevolentiae causa, sua Cædilatius nomina im-
posuere. Præter hos, priuatis baptismis 200. circiter
lustrati sunt. Datur autem opera diligentissime à
nostris, ne cuiquam Christiana religio fraudi sit; id
quod facile Gubernatorum pietate ac religione con-
sequuntur, qui Neophytis habent honorem, publicaque
ijs munera credunt. quod Christianam rē non medio-
criter adiuuat: propterea quod Indorum gens ambi-
tiosior est, statimq. ad earum rerum studia accendun-
tur, quæ apud ceteros esse in honore viderint. Rex Ca-
tholicus Neophyti duos ex Indica nobilitate Christi
Commendatores creauit; quæ res dici non potest, quan-
tum vel populares lætitia affecerit, vel ipsos ad Chri-
stianæ fidei propagationem excitarit. itaque eorum al-
ter, Cocino veniens Regis Malauarum nauim incen-
dit: ac modo nauibus quinque præfectus, eo animo sol-
uit ex hoc portu, ut aliquod egregium facinus in In-
fideles edat.

Ex hoc Collegio Aprili mense in Iaponem profe-
ctus est Sacerdos unus comite fratre quodam. Alij
duo Patres, frater unus ad Malucum sunt dimissi: qui
enim anno superiore eo profecti sunt P. Georgius Fer-
nandez, & Gomez Damaralius, in portu, dum confes-
siones audiunt, ab Tais Christianorum inimicissimis

inter-

interfecti sunt. In duobus item castris vicinis à duobus Patribus, totidemq. fratribus, res Christiana bene gesta est. Choranum proxima insula est, in ea visitur nostrorum Residentia, qui eam vineam sane fructuosam colunt. Prope Collegij Suburbanum Ecclesia est S. Anne, hanc olim nostri administrarunt, multiq. adhuc supersunt, qui à nostris ad fidem sunt traducti. Huius curam denuo suscipere, cum Sacerdote careat, summis Senatus precibus coacti sunt nostri, qui eam magno religionis incremento procurant.

DOMVS ROSARI.

Rosarij Domus anno superiore coemptis aliquorū ædibus concinnata est. quæ, cum calo sit valde salubri, soloq. amæno, ijs valde etiam commoda erit, qui affecta valetudine eo se receperint. Hæc Domus mensē Februario habitari primum cœpta est, duodecim è nostris in eam profectis; in quos valde fuit insignis ciuium liberalitas; unus 1200. pardalos (monetæ genus id est) testamento reliquit: magna item pecuniæ summa in domus ædificationem deposita est. Neque vero minor fructus ostenditur; restitutions enim multæ factæ sunt, etiam à Saracenis Ethnicisq. in his aliquot duum millium pardalum; aliusq. præterea Societatis muneribus Christiana religio promota est.

COLLEGIVM SALSETTANVM.

Degunt in Salsettano Collegio de Societate 14. qui sex in Ecclesiis, quæ in eo agro sunt, mune-
ra So-

ra Societatis administrant. Eius Collegij fructum non mediocriter impedierunt bellici tumultus, qui superioribus annis ijs in locis excitati sunt; per quos tumultus, Collegium ipsum nonnullam suorum vestigialium fecit iacturam. Missus est ad res componendas a Rege Dux quidam, cuius prudentia, & auctoritate omnia in pristinum statum restitutumiri speramus. In castro, cui Rachol nomen est, templum hoc anno exstrui cœptum est forma pulcherrima. quod quoniam ex lapidibus calceq. in ijs partibus primum est exedificatum (cetera enim hæc tenus ex lignis paleisq. texebantur) pacem ac tranquillitatem Christianorum rebus in posterum ominamur: die Niuium, res diuina in eo sollemni ritu ceremoniaq. peracta est. In ea regione conversiones quædam Gentilium exstiterunt mirabiles, qui exacta iam ætate ad id vnum reseruari videbantur, ut Christiana sacra susciperent. itaque aliquot baptis matre abluti vita illico discedunt, Iesum in extremo spiritu pronunciantes. Anus quædam annum agens nonagesimum ad nostros venit baptismum petens; que pro captu articulos fidei educta, baptizataq. biduo post migravit ad Dominum. Alter è nostris Sacerdos, cum in agro Gentili cuiusabarbaroru confundaret errores, ac celestis gloriæ felicitatē exponeret; permotus ille caput vehementer petere, ut nulla interposita mora baptizaretur: quod vires sibi sensim deficere, ac vita sua finem diceret instare. itaque pro tempore instructus ac baptizatus illico mortuus est. Idem Sacerdos iter faciens in annum incidit via labore defessam. hec Patri per interpretem interroganti quænam esset; respondit num-

dit numquam se alias oppido egressam, tunc vero
interiore quodam animi impulso actam cogitasse Ec-
clesiam adire, ut ad Christi familiam aggregaretur, ea-
que cogitatione magnam metu suae iniectam letitiam
verum ex latitudine institutum iter se persequi non
posse. id audiens Pater edisserit mulieri fidei capita,
et salutari aqua perfundit. mulier paulo post pie ad-
modum defuncta est. Alia mulier in Saracenorum
terrī cum morbo laboraret, consequendi baptismi
causa, Salsetum petere constituit: cum autem propter
virium infirmitatem ad Ecclesiam accedere non po-
tuisset, proximū ē nostris euocauit, à quo baptizata ter-
tio die discessit ē vita. Hęc igitur, aliaque his similia
quotidie accidunt permulta, ex quibus liquido con-
stat quam Deus non sit acceptator personarum, quāq.
incomprehensibilia sint illius iudicia. Pr̄eter eos au-
tem, quos in S. Laurentij oppido sacro fonte renatos
ēsse dixi; Catechumeni supersunt 600. qui Christia-
nis præceptionibus ad baptismum rite suscipiendum
præparantur. Margani publicum valetudinarium est,
ei Rex vecigalia attribuit, que satis sint ad ægrotos
300. alendos: multiq. Gentilium, cum eō curandi cor-
poris causa se receperissent; per eam occasionem, ad
Christi cultum inducti sunt.

COLLEGIVM BAZAINENSE.

BAZAINI de Societate 15. versantur magno cum
rei Christiane adiumento. in Christi enim fidem
venerunt 200. aliq. multi Christiana Catechesi eru-
diuntur;

diuntur; ad quos alendos aurei 250. sunt à Rege attributi. Concionum confessionumq. fructus idem, qui solet. multi fraudatam pecuniam reddiderunt; in his aliqui pardalos 1000. inter multos conciliata pax. Quidam cum facinus capitale perpetrasset, metu supplicij ad Saracenos perfugit: is vi retractus capiteque damnatus, Patrem iussit accersiri, magnisq. contritionis signis generalem vitæ confessionem peregit. Misiones duæ factæ sunt in castrum, quod in monte Asserano est situm; ubi res Christiana bene gesta est.

TANAENSIS ET BANDOREN- sis Residentia.

IN Residentia Tanaensi quatuor è nostris commorantur. huic Residentiæ aliae duæ sunt annexæ, quarum una est in S. Trinitatis vico, altera in oppido Conditonensi S. Ioannis, in his singulis bini habitant de Societate. omnes autem in iisdem occupationibus æque Christianos atque Ethnicos iuandilaborant. Ad Christum accessere octoginta.

Bandora parvum oppidum est non longe ab urbe Gov; in eo quatuor è nostris versantur: qui in oppidanorum salutem toto pectore incumbunt. itaque tribus baptismis plus mille Christiani facti sunt; neque iam in eo oppido ullum veteris superstitionis vestigium appetet. Huius rei famam in alia mediterranea oppida penetrasse, magnosque animorum motus constitisse cognouimus.

RESIDENTIA DAMANENSIS,
& Chaulana.

Residentia Damanensis septem habet è nostris ijsde fere muneribus occupatos. Septuaginta ad Christi fidem sunt conuersi, in his mulier benefica, quæ mortu adiudicata, vi baptizaretur, efflagitauit, ac supplicium spei plena forti animo pertulit. Templum omnium pulcherrimum, quod superioribus annis ex eleemosinis ædificari fuerat cœptum, hoc anno ad tectum perductum est. in cuius ædificationem non Christiani modo, sed ipsi etiam Ethnici multas eleemosinas contribuerunt; in his unus 200. pardalos. Templum ipsum 11. millibus Virginum dicatum est, in quo sacrosanctum unus ex illo numero caput à R. P. Generali missum, cum sollemni ritu ac ceremonia collocatum est. Diemque illum ciuitas festum ac sollemnem esse decreuit.

In Residentia Chaulana sunt è nostris quattuor. Temple ex ædificatum est commodum, in cuius constructionem 1400. aureorum sumptus facti sunt. Emptus est hortus præterea, & fundus quidam, in quo domus nostris ædificetur. in ea ciuitate, quod Indie portus sit ingens, multa è re diuina gerintur. Piratae aliquot capi, capiteq. daminati Christianam fidem suscepereunt.

COLLEGIVM COCINENSE.

Constat Cocinense Collegium Socijs septendecim, ad quos concionum sacramentorumq. caussa concurritur.

curritur. Communicantium numerus maiore anni parte 500. fuit, confitentium etiam maior: præcipius vero festis 700. circiter in æde nostra sacram Eucharistiā suscepérunt. Maxima autem hominum multitudine ad nostrum templum confluxit anniversario Beatae Mariae Virginis die (is incidit in ante diem 15. kal. Ianuarij, nostriq. templi præcipius est.) quo die non genti sacram synaxim obierunt: longe plures confessi nostris, in alijs templis communicarunt. Quadragesima tempore Dominicis diebus Christiana doctrina seruitijs explicatur; magnusq. fructus ex eorum confessionibus perceptus est. Militi digitus in rixa fuerat præcisus; quamobrem cædem, atque ultionem modis omnibus anhelabat, is nostris confessus, ita mutatus est, ut aduersarium conuenerit ipse met, reum se fecerit, culpamq. deprecatus sit. Duo inter se coniugio iuncti, animis dissidentes ad concordiam traducti sunt. alter à nefaria ecclesiasticæ personæ nocendi voluntate deductus est. Vir princeps morti proximus, unum de nostris Sacerdotibus vocari insit, in cuius manus totū se tradidit, ut maiore cum luce ab eo in ijs, quæ ad amici salutem pertinent, regeretur. itaque cum die quinto mortuus esset, magnam ex ordine, quo ille sua composuit ante mortem, populo admirationem reliquit. Ciuium benignitas in nos valde fuit hoc anno illustris, qua 1260. Pardalum æs alienum est dissolutum. Ad sacram quoque vestem conficiendam, 1300. Pardali erogati sunt; cuius unum manuprecium 600. Pardalis estimatur (quamquam id quidem gratis constabit) præter ea, quæ Sodalitati, quæ in æde nostra instituta est, do-

est, donata sunt; quæ summam excedunt ferè 300. Par
dalum. Cum nauis quædam è Lusitania tempestate ad
eas oras appulisset, nostri ad littus prodierunt excipiē-
dis ægrotis, & ad hospitalem domum deferendis. quo
exemplo commoti ciues in partem Christiani officij ve-
nerunt, ac certatim, tum blumeris, tum sellis ægrotos
ad valetudinarium deportarunt; ad quos etiam alien-
dos multæ eleemosinæ corrogantur. In hac autem re
maxime exstitit discipulorum nostrorum plena pietatis
sedulitas; qui officium illud cum ceteris obijisse non
contenti, quotidie valetudinarium adibant, ut duos Sa-
cerdotes de nostris, qui in ipso valetudinario ægrotorū
causa domicilium habebant, in ægris ministrando iuua-
rent. Et vero nostrorum discipulorum in omni Chri-
stiana virtute spectatum studium est; eorum multi ad
varias religiosorum familias sunt aggregati. duo ad So-
cietatem transferunt. Ii 300. in uniuersum ferè sunt,
quatuor in classes distributi; in quarum prima & alte-
ra docetur Humanitas, in tertia Arithmetica, in quar
ta Abecedarij numeratur. Illa vero re Collegij huic
narrationem concludam, quæ primo loco pom debuit;
in ethnicorum conuersionem nostri sedulo incumbunt,
atque in æde nostra baptismi aliquot ingenti pompa
sunt celebrati, in quibus quinque sexue fuere viri prin-
cipes: reliqui plurimi in diem S. Iacobi dilati sunt.

RESIDENTIA S. IACOBI.

SIACOBI Residentia ipsi Collegio Cocinensi subiecta
est, duosq. habet è nostris, qui tum in ethnicis con-

uertendis, tum in Christianis confirmandis operam ha-
 uant egregie. Ipso die S. Iacobi 150. in æde nostra ba-
 ptismate lustrati sunt; anno autem in sequenti multos
 etiam plures futuros speramus. Multi enim ex ethnici-
 is baptismum efflagitant, quos interea spe sustenta-
 mus, dum rei maturitas adueniat. Vnius tamen puel-
 lae baptismus nullo modo differri potuit; quæ quoniam
 miraculo ad Christianam fidem perducta est, paucis ré
 exponam. Ethnico cuius in primis nobili filia nata est
 oculis capta, quorum concava informis caruncula ex-
 pleuerat. id cum parens vidisset, ac pro ea, quam cum
 Christianis babebat, consuetudine, multa supra naturæ
 vires, Christi Dei nostri ope facta olim audisset; voulit
 curaturum se, ut filia baptizaretur, si oculorum virus
 datus illi esset. Voto facto visum puella recepit. Cum
 autem pater segniter cunctando voti fidem exsoluere
 negligeret; filia subita vi morbi correpta ad vitæ finem
 perducitur. Tunc pater in voti neglecti memoriam ve-
 niens; votum iterum nuncupauit, filiae se baptismum
 non ultra dilaturum. Itaque duplicitis uoti damnatus
 pater, filiam ad templum deduxit; eaq. summa omniū
 gratulatione baptizata est. In eam vero curam maxi-
 mè incumbunt nostri, vi qui iam Christiani sunt, ita vi-
 uant, ne in eorum vitam Ethnici iure offendi possint.
 qua in re Deo iuuante non nihil effectum est. Vnus
 etiam vir nobilis monitus à Confessario, redditus quoſ-
 dam lege ab ipso possideri non posse; in Confessarij se
 potestate futurum dixit. quod eo magis mirum videri
 debet, quod natio hæc in uniuersum lucro maxime ad-
 dicta est. In vicina quoq. loca subinde excurrunt nostri
magno

magno Christianorum, qui imibi sunt, bono. Cum enim
 in Ethnicis miseri iuuant, eorum fidei puritati barbaro-
 rum consuetudo obest plurimum. quo fit, ut infantes
 multi parentum incuria non baptizentur, parentesq.
 ipsi ad Etnicorum ritus superstitionesq. delabantur.
 Hæ tamen difficultates Dei gratia paullatim tollun-
 tur. institutum est enim, ut Christiani omnes mensibus
 singulis ad nostrum templum veniant; ex quibus si
 quem nostri sese Gentilium ceremonijs admiscuisse
 compererint; iis penas, quas videtur, imponunt. quas
 ipsi penas aequo animo, suorumq. scelerum detestatio-
 ne suscipere videntur. Eius regionis Rex, Nouembri
 mense permisit, ut non longè à nostrorum Residentia
 templum ædificaretur. idem populis potestatem fecit,
 ut Christiana sacra, qui vellent, amplecterentur, no-
 stris etiam, et in Christianos illos animaduerterent, qui
 Christianis legibus non viuerent. Aliud præterea tem-
 plum S. Andreæ, tum Christianorum, tum Gentilium
 ipsorum liberalitate constructum est, atque in eo sum-
 ma Christianorum laetitia, barbarorum confusione res
 divina nunc primum facta est. Multi Gentilium eo
 commoti spectaculo ad Christianum conuersti cœperunt:
 Christiani vero, qui vel occulte barbarorum superstitionibus fauebant, vel Christianam religionem palam
 profiteri erubescabant; ad sanitatem rediere. Signū Cru-
 cis dū erigeretur, multi Etnicorū nobiliū affuerunt, è
 quibus unus, qui rē ante impediebat, oculis in calū su-
 blatis, lacrimabundus, Da, inquit, Deus immortalis, po-
 tes nempe, hisce rebus felicia incrementa, siquidē om-
 nia in tuam unius gloriam, & honorem instituantur.

VAIPICOTTÆ RESIDENTIA.

VAIPICOTTÆ Residentia Cocinensi Collegio simili-
liter adiuncta est; duo ibi commorantur è no-
stris, qui subinde in Angamale excurrunt, cuius inco-
la Nestoriana hæresi ferè sunt infecti, Christiq. cor-
pus ab ijs subvitraq. specie communicatur. à quibus ta-
men erroribus sensim ad Rom. Ecclesiæ veritatē tra-
ducuntur. est enim gens illa tum suæ salutis cupidissi-
ma, tum vero nostri amans, neque ut reliqui hæretici
odio illo capitali ab ecclesia Romana dissident. Ad
conclaves et Missas ingentes fiunt concursus, nostrosq.
vt in suos ad se vicos quam frequentissimè proficiscan-
tur, multis precibus inuitant. Sanè autem Conciona-
torum in ijs partibus mira paucitas est: numquam
enim frequentiores, quam ter singulis annis, conciones
habentur; ne in ijs quidem locis, in quibus Archiepisco-
pus, Archidiaconusq. versantur. quo fit, vt Societa-
tem nostram, cuius opem in animi corporisq. periculis
semper ipsi præsentem experiuntur, &què summi, atq.
insimi magnopere diligent, atque obseruent. Eorum
etiam plurimi iam Cassanarum, magistrorumq. suo-
rum vitam publicè, priuatimq. detestantur. Cassanari
enim cum nostrorum præsentia suam apud populum
auctoritatem imminui videant; in dies magis, occultè
nos odere Superioribus mensibus plebem concitarunt,
vt ex ijs partibus nostri expellerentur, quod eorum vi-
cinitatem perniciem aliquam incolis afferre posse di-
citant. Sed videlicet veritati mendacium cessit; pau-
corumq. audacia, consensione populorum, qui nos re-
tine-

ginebant, victa est. quo in motu Archiescopi, & Archidiaconi benevolentia, ac studium in nos multo illius perspectum est; qui etiam nostra opera, & consilio ad res omnes temporales, ac spirituales æquè vtuntur; potestatemq. fecerunt liberè in omnem illam oram excurrendi. Cupiebant maximè Christiani, ut ipsorum festa celebrarentur à nostris; id hoc anno Assumptionis B. Virginis die fieri est cœptum; quo die Sacerdos è nostris ipsorum lingua concionatus est, ac iubilæum promulgauit, quod tribus abhinc annis Archiepiscopi, ac P. Generalis rogatu, Pontifex Max. dedit, cuius causa multa hominum millia confluxere: plurimi etiam sacrum Christi corpus ritè suscepérunt.

RESIDENTIA COVLANENSIS, & Trauancori.

Coulani septem resident de Societate. Ex ijs autem, qui ad fidem conuersi sunt, familiæ nobiles duæ fuere, quarum altera capitibus 14. altera 19. censemebatur. Hæ ad Christiana sacra deferenda ab Ethnico dynasta sollicitatæ, cum in suscepito proposito persisterent; barbarus rumores sparsit, vi eas ad Christianam religionem pertractas. Itaque (quod è re diuina tunc visum est) in publicum productæ, atque interrogatæ, ea responderunt, quæ aduersarij silentium imposuerint, omnemq. in posterum calumniandi occasionem præciderint. Duarum factionum animi ad concordiam reuocati sunt; quarum altera cum inter Præfectos duos strenuos viros, altera inter ciues esset affi-

nibus florentes, cædes ingentes gliscenibus odijs portendebant.

Oram Trauancorensem tres incolunt è nostris, qui Superiori Domus Coulanensis parent; ij in perpetua quadam peregrinatione viiunt. totus enim ille tractus, qui vastus est, ab ipsis percurritur Christianorum locis visitandis, nisq. in fide confirmandis qua in re magnum sèpè adeunt ut & discrimen ob flumina, quæ frequentissima occurrunt. V erum itineris molestias, quæ sanè maxime sunt, suaves reddit, fructus qui ex Christianorum emendatione percipitur ingens: infantes enim plurimi baptizantur, parentesq. ad meliorem vivendi rationem reducuntur. Res accidit in ijs partibus permira, qua incolis multo maior in S. Crucis signum, pietas cultusq. iniectus est. Cum enim mulier quædam ex mancipijs, ad Crucem iuratura accessisset, tæterrimum sibi morbum imprecata, ni res ita se haberet; periura, postero die eo ipso morbo corripitur, atque à domino, qui morbi contagionem timebat, domo ejicitur. Itaq. cum ab omnibus deserta esset, iudex misericordia commotus, mulierem ad Crucem deducit, monetq. ut periuri quam suppliciter possit, veniam petat; pusillum etiam pulueris, qui ad imam Crucem iacebat, illius collo suspendit. Mirum dictu: tertio die mulier sana facta est.

PESCARIAE, ET AETHIOPIÆ Residentia.

IN ora Pescariae sexdecim versantur è Societate, maximis illi quidem, sed utilissimis occupationibus

bus distent: nam præter concionem, quæ singulis Do-
minicis festisq. diebus ad vniuersos fit; quinæ præter-
ea hebdomadis singulis ad eos, qui frequentius con-
tentur, habentur adhortationes: binæ quidē ad viros,
tertia ad mulierēs separatim, quartā ad Scholasticos,
quinta ad seruitia; ex quibus fructus colligitur non exi-
guus. Confitentium magna vis fuit hoc anno, 900. cir-
citer generalem vitæ confessionem instituerunt; atque
ut his vacari posset, qui videntur egentiores; coguntur
nostræ confessiones eorum, qui sacramentum illud fre-
quentius obeunt, in alia tempora reiçere. Baptizati
hoc anno sunt aliquot natu iam grandes, quorum bap-
tismus Paschatis ipso die peractus est. quāquā in ea re
nequaquam præcipites nostri sunt: nullus enim ad il-
lud sacramentum admittitur, qui non lente probatus
sit; quæ etiam cautio adhibetur in Eucharistiae sacra-
mento. Paschatis tamen ferijs 800. ex incolis commu-
nicarunt cum Præfecto loci, & omnibus militibus; qui
etiam nostrorum suasu veteres quasdam inimicitias
depositus. Alter circiter annus est, cum nostri Crucem
in ijs partibus erexerunt; ad eam magnus Christiano-
rum, & gentilium concursus est: quo etiam in loco ijs se
impetrare dicunt, quæ postulauerint; eleemosinæque
plurimæ ab ijs conferuntur, ita ut earum summa hoc
anno 300. aureorum fuerit: quæ omnes in pauperes fa-
milias distribuuntur. Manar Lusitanorum arx est:
buius Præfectorus cum ab incolis dissideret, ad concor-
diam cum ijs per nostros traductus est: incolæ etiam fe-
re omnes communicarunt.

In Aethiopia tres de Societate versantur, qui pu-

Q.E.P.

G 4

sillum

sillum Catholicorum gregem inter tot barbaros atque Schismaticos præclare tuentur. ij Lusitaniæ Regibus & Barnagao exstinctis, ab Aethiopum Rege
 vexari cœpti sunt; propterea quod is, vi-
 torijs aliquot de Turcis partis
 elatus, dictitat sese Chri-
 stianorum ope non
 indigere.

PRO.

PROVINCIA BRASILIENSIS.

ONSTAT Brasiliæ Provinciae
Societatis domicilijs octo, in quibus
Socij centum triginta septem
habitant in uniuersum, In Baya-
censi Collegio septuaginta quinq.
In Collegio fluminis Ianuarij vi-
ginti, In Pernabucensi sexdecim,
In Residētia S.Vincēti septē, In Residentia Piratinin-
gensi quattuor, In Residentijs Spiritus Sancti, Portus
securi, & Ilhearum, in his singulis seni commorantur.
E vita excessere tres. Ad Societatem quinque sunt
aggregati.

COLLEGIVM BAYACENSE.

NVllus nostra patrumque memoria fuit hoc, an-
nus corporibus agrisq. faidior, nullus itē animis
salubrior, ut videatur Deus rerum temporalium cari-
tatem, lēta spiritualium messe compensare voluisse.
Vtrumq. perstringam breuiter. Sub initium veris tan-
ta coorta tempestas est, ut numquam his locis maiores
aquas fuisse constet; siquidem alicubi ipsi etiam colles
dicuntur subsedisse: Typhones præterea venti per eos
dies

dieſ erumpentes non ſolum maria vehementiſimis flui-
tibus conmouerunt, ſed rapidiſ etiam vorticibus pro-
ceriſſimas arbores procul extirparunt, omniaq. fœda
clade protriuerunt. Hanc ſeuam temporum procellā
ſeuior pestilentia exceperit, quæ in hac barbarie ita per-
bacchata eſt, ut in vnam huius verbiſ adem maximam
duodeni diebus ſingulis mortui inferrentur; vi alios
interim taceam, qui vel in alijs templis ad sepulturam
dati ſunt, vel quod ethnici eſſent, in agris ſuuiſq. humo-
rictumque contegebantur. In uno quidem pago, cui nos
preſumus, ipſo bidui ſpatio ſexcenti ſunt exiūcti. Excī-
uit hec publica calamitas ſex e noſtriſ ſacerdotibus,
qui fratribus totidem comitiibus, vniuersam oram ma-
gno cum vita diſcrimine luſtrarunt, ſingulis quippe
multa paſſuum millia, eaq. mari non admodum pacato
percurrenda erant. Verum & ijs, & ceteris qui in or-
be ſubfederant, praecolare conſtituit laborum fuorum fru-
etus; per eam enim occaſionem bis mille & quingenti eſ-
ſunt excepti confessiones, & quidem pleraq. eorum,
qui trigaſta vel quadraginta ipſos annos, aut etiam
numquam in vita criminat expiauerant, plus mille tre-
centi ſacro baptiſmate abluti; 330. legitimiſ inter ſe
nuptijs iuncti ſunt.

Raris mons eſt altiſſimus in interiore Brasielia, di-
ſtat ab urbe Baya 500 paſſuum millibus, porro à me-
ridie in ſeptentrionem 90. protenditur: huius incola
qui ſane frequenteſ ſunt, per iniua & prærupta itine-
ra peritos regionum miſerunt ad nos, cupere ſe ſedem
in has oras traſferre, ſed ab hoſtilibus prohiberi, qui
itineria obſiderent. Miſſus ſacerdos eſt e noſtriſ, comi-
te fra-

te fratre quodam, qui cum ipsis Rariensium hostibus ageret, ut per suos fines eos ire paterentur, nouæq. coloniae deducendæ præcesset. Iter eo pœne inexplicabile est per vastissimas solidudines; passim fluminibus occurrentibus periculose; rerum præterea omnium inopia vix tolerabile, quippe viatores non raro venenatis set penitibus vesci coguntur. Ac frater quidem hisce iterum difficultatibus cum in grauem morbum incidisset, in Indorum pago substitut barbarorum hominum linguaq. admodum diuersa; ut nutibus semper vtedendum fuerit. a quibus tam humaniter tractatus est, ut ipse Dux curam eius adolescentibus aliquot aucupij, venerationisq. laude præstantibus nominatim demandarit. Quia is curatione breui conualuit, Patremq. Rari assecutus est, qui cum à Rariensium hostibus impetrasset, ut per suos fines liberum transitum darent; quæ ad eam profectione necessaria viderentur, diligenter comparabat. Cum autem ad iter omnia expedita essent, Hibrides (genus id est Indorum Lusitanis mistum Mama luccos nostrates vocant) rem totam disturbare aggrediuntur. Hi enim Indorum simplicitati mirifice illudere soliti, ægre videlicet ferebât, eos alio migrare; quod suis artificijs ac fraudibus inter nos locum non futurū intelligerent. Itaq. plebi se insinuant, eosq. ne Patri se credant, multis mendacijs deterrerent. quibus mendacijs operatae multitudo, barbaræ præsertim ac suspiciose facile persuasum est, ut profectionis consiliū abijceret. Ducenti dumtaxat in sententia perslitero, qui Patre duce, Julio tandem mense in hos pagos peruererunt, communiq. omnium gratulatione sunt excepti.

COL-

COLLEGIVM FLVMINIS

Januarij.

Fluminis Januarij ciues multis ante nostris officijs obstricti, nouo & insigni beneficio nobis hoc anno sunt obligati. Quo enim tempore Gubernator cū vniuersa fere ciuium multitudine, ad hostes debellandos in interiora regni profectus est; tres Gallorum haereticorum naues in huius urbis conspectum se dederunt. Ii cum pluribus tormentorum significationibus Zoenses ueteres Gallorum socios frustra euocare conati essent, passis velis per Januarium flumen urbi appropinquant. Perterrita ea res plurimum vacuanam militibus ciuitatem, praesertim cum per eos dies factus rumor dissipatus esset, male pugnatum esse, nostrosq. ab hostibus plane uictos ac deletos. Itaq. cum non modo ad expeditionem, sed ne ad stationes quidem satis virium esset; ipsa Gubernatoris vxor, dux agminis mulierum, pro manibus armatorū militū cohortis specie hostibus exhibuit: Maxime autem Administratoris, quē legatū urbi discedens Gubernator præfecerat, opera eo die exstitit: in quo omniū iudicio neq. prudentis ducis, neq. optimi pastoris officiū desideratū est. Neq. uero in ea trepidatione cessatum est à nostris, partim enim domi precibus apud Deum uacabant, partim Administratori præsto erant: ipsi trabes, saxaque in loca opportuna humeris subuehere, atq. ex domestica supellecili, quecumque ad urbis defensionem necessaria uiderentur, ultro proferre, ceteris animos addere, & alia, que in tanto tumultu res posceret, munera

ra omnia impigre obire . Interea cum hostes contento cursu peterent urbem , unica tormenti significatio ne subtiliter iussi , uela submiserunt , pacisque insignibus prætensis , legatos cum litteris ad Administratorem mittunt ; qui cum in urbem recepti non essent , certi sublatis ancoris digressi sunt . Ac diuinitus quidem factum est , ut hostes non ultra contenderint , usq . expugnatio urbis difficilior uisa sit ; etenim si propius naues applicassent , præliumque commissum esset : communis omnium opinio est , urbem nequaquam teneri potuisse : verum Dei Opt . Max . clementia ea mens hostibus adempta est . Hoc igitur beneficio sic nobis ciuitatem deuinximus , ut se nobis uitas fortunasq . omnes debere uulgo profiteantur .

C O L L E G I V M P O R . nambucense .

Pornabucensis agri messis hæc ferme est . Vir nobilis tanto ære alieno erat oppressus , uix ut uideatur spes fore , ut aliquando liberaretur , præsertim cum nouis semper usurpis æs alienū augeretur in dies . is nostrorum opera , neque sane magna rei familiaris iactura , debitum vniuersum dissoluit ; Multa fraudata suis dominis restituta sunt , in his aureorum duo milia . Disturbauerat Sacerdos e nostris nefarium cuiusdam contractum : qua re is ira incensus , iniuriam se ulturum professus est : tandem multis conscientiæ stimulis concitatus , patrem ipsum adiit , ueniamque petens criminibus ab eo expiatu s est . Alter cum modis omni-

omnibus fratribus interfectorum iudicio persequeretur,
neque ab eo consilio deduci potuisset; nostrorum tan-
dem suasu omnia Deo permisit. Alius pellicem in uxo
rem duxit, cum qua viginti annos, & plus eo turpiter
vixerat. Multorum præterea in opia, Virginisq. viuis
pudicitia, corrogatis eleemosinis consultum est.

RESIDENTIA ILHEARVM.

Quæ in Residentia Ilhearum, & ceteris, quæ ad
australem plagam positæ sunt, nostri ordinis
homines gesserint, nobis non omnino explora-
tū est; eo quod eorum litteræ & minimè ad nos hoc anno
peruenerint. Illud vero constat fama perfertur Ilhea-
res D. Georgij Martyris beneficio (cuius os à R. P. Ge-
nerali sexto ab hinc anno illuc missū est) grauissimo ho-
ste liberatos esse. Res autem sic se habet. Aymures ge-
nus est hominū ne an ferarū? crudelissimū, quippe qui
pueros puellasq. viuetes videntesq. membratim mandūt;
cæsoq. prægnantium mulierum & vtero infantes extra-
hunc, quos verubus assatos in ipsorum parentum con-
spectu crudeliter vorant. Cum his ergo Aymuribus
Ilheares superioribus annis ita bellū gessere, ut plures
semper ex ipsis desiderarentur: sed ubi os Martyris eō
delatum est, belli se fortuna ad nostros inclinavit. mul-
tis enim secundis prælijs confectis, Lusitani nullum,
Ilheares admodum paucos amiserunt ex suis; adeo ut
in multos annos debellatum videatur. Id vero vulgo
omnes pro sua pietate ac religione viuis Sancti Geor-
gij me-

B R A S I L I E N S I S . III

gij meritis acceptum referunt ; cuius anniuersarium
diem summa veneratione rite celebrant . Ex priuatis
præterea litteris (publicæ enim vni dixi desideratæ
sunt) cognitum est quingentos ad Christi ecclesiam
aggregatos , ac totidem criminibus confessione purga-
tos : multa quoque dona , tum in templi ornatum ,
tum ad nos alendos collata ; atque in his
aureos centum viginti , quibus sacra
vestes aliquot confe-
ctæ sunt .

PRO

PROVINCIA
TOLETANA.

TOLETANA Prouincia in quatuordecim domicilia diuiditur, habetque de Societate circiter quadringentos et octoginta. E quibus Toleti in Domo professores tres & quinquaginta numerantur, in Collegio Complutensi centum & decem, In Collegio Madritano sexaginta, In probationis Domo Villaregensi tres & quadraginta, In Collegio Oropense septendecim, In Collegio Naualcarnero, & Carracensi singulis viceni. In Placentino, & Huetensi singulis triceni, In Conchensi, & Belmontensi singulis viceni bini, In Ocanensi octodecim, In Sicuritano duo decim, In Murciano tres & triginta.

Hic annus reliquis rebus latus, multis morbis sub finem fœdatus est. Decem ex nostris extinti sunt, quorum vicem præstitere tres & viginti ad Societatem ad scripti. Ceterum Societas sollemnibus ex instituto munieribus, principumq. virorum studio ac benevolentia suum cursus felicissime retinuit. In his Toletani Archiepiscopi S.R. E. Cardinalis merita in nos existunt; qui quibuscumq. potest rebus, nostram Societatem iure, & ornare non desistit.

Com-

Compluti ædes nostris auctoribus coemptæ sunt, in quas semine se recipiant, que ad honestatem à flagitioso quæstu traducuntur.

Ocanij inter nobilissimas familias cædes interuererat, que res sic alierius partiis animos ad vindicationem incenderat, ut nullius opera, sexdecim ipsis annis pacificari potuerint; gliscenteque in dies odio, insigne aliquod facinus timebatur: hi tamen magna nostrorum contentione in gratiam amicitiamq. rediere. quorum etiam labore industriaque dissidia inter coniuges, grauesque aliquot similitates sibi platerent.

Duodecim & eo plures Sacerdotes per Adventus & Quadragesimæ tempus, alijs in alias huius Regni Provincias missi sunt: atque tum in omnibus locis, tum in Cauriensi, & Saguninensi Episcopatu, quo se nostri Episcoporum vocatu contulerant, bene gesta Christiana res est. Batueci populi sunt in extrema Hispania Lusitanis proximi, silvestri cultu ac moribus; ut pote qui neque ciuitates habeant, neque cœtus colant; sed ferarum ritus fusi per montes ac dispersi vagentur. Apud hos nostri (quod ij ferè pastore careant) sane quamfructuosam operam collocarunt, in hominibus ab agresti illa feraque vita ad humanum Christianumque cultum transferendis, confessione expiandis, mortuis humandis. Accidit etiam ut sacro-sanctam eucharistiam millia passuum octo ad ægrotos extulerint; quos etiam nostri oleo sacro rite perungebant. Quibus rebus principes aliquot viri excitati sunt, ut Societatis Collegia suis in urbibus adi-

ficari summopere cupiant; atque in eam rem amplus
reditus deferant. Ioannes Paceucus domus Villare-
giensis Fundator ad ceteram habitationem
amplam atq. magnificam, templum
eiusdem operis adiungere con-
stituit: eamq. ædificatio-
nem breui, illius
liberalitate
absolutum iri spe-
ramus.

PROVINCIA CASTELLANA.

ENSETVR Castellæ Prouincia
Socijs quingentis, quā in octodecim
sunt domicilia disperiiti. Vallisoletti
in Domo Professa quattuor habitant
et triginta, In Collegio Vallisolettano
quinque et quadraginta, In Domo Professa Bur-
gensi quattuor et viginti, In Collegio Bellimarensi quat-
tuordecim, In Domo Probationis Medinense quinque
et triginta, In Domo Probationis Villagarsiæ trin-
ginta, In Collegio Montis regalis tres et viginti, In Colle-
gio Salmanticensi quinque et septuaginta, In Abu-
lensi duo et quadraginta, In Segobrensi sex et trigin-
ta, In Ouentensi duodecim, In Compostellano septem et
viginti, In Legionensi duo et triginta, In Lucroniens
tres et triginta, In Omataensi octo, tantundem in Pom-
peopolitano. In Societatem recepti sunt unus et vi-
ginti. Obiere sex.

DOMVS PROFESSA Vallisolettana.

VAllisoletti concionum fructus maxime constituit.
nam præter conciones eas, quæ in templo no-
stro,

Etro, & in alijs parœcijs Monasterijsq. habebantur; aliae tres haberit hoc anno coptæ sunt: quarum una ad Senatum, altera ad fidei Inquisitores, tertia in æde vrbis maxima habita est. Has omnes conciones, insignis animorum motus, morumq. emendatio consecuta est. Qui nostro in templo sacram Eucharistiæ sinaxim obiere, eorum numerus 25. millium fuit. Duo viri cum suis concubinis legitimis nuptijs coniuncti sunt. Ad religiosas familias circiter viginti se contulerunt; in ijs etiam aliquot illustri loco nati. Mendicis omnibus Quadragesimæ tempore Christiana doctrina tradita est; usq. nobilis cuiusdam viri liberalitate, sunt eleemosinæ distributæ. Mauri duo ad fidem conuersi sunt. Adolescentes multi ex Academia singulis mensibus confessionis & communionis causa ventitant ad nos; quorum ea pietas est; ut publicum valetudinarium frequenter inuisant, ægrotisq. ministrent. Adventus vero Quadragesimæ temporibus ter singulis hebdomadis sese flagris apud nos cædant. Ioannes Emmanuel Episcopus, festo corporis Christi die, in æde sacra nostra maximo hominum confessu concionem habuit, doctrinæ pietatisq. plenissimam, cum illustri testificatione suæ in nos benevolentia.

Collegium Bellimarens.

Collegium Bellimarens Domini Burgensi adnexus est. in eo propter excurrendi vicinos in pagos opportunitatem, quatuor è nostris versati habentur; neque sine fructu; cum ex uno vico quingenti ad nostras conciones audiendas interdum confluerint.

xerint. Quibus rebus adductus Archiepiscopus est; vii nostrorum numerum amplificaret. itaque quatuordecim inibi Socios suis alit impensis.

COLLEGIVM VALLI
solettanum.

NEque minor fuit is fructus, qui ex litterarum studijs in Vallisolettano Collegio perceptus est. quamquam ne in proximis quidem iuuandis est ces satum: sed hoc præcipuum Domus Professæ munus; Collegium studia proprie curat litterarum; quæ Deo iuuante felicissimum cursum tenuere. Humanitatis studiosi septingenti circiter numerantur; in his multi claris natalibus: qui cum ad generis splendorem, doctrinæ virtutisq. adiungant ornamēta; sic fit, ut nostros, ex quorum ijs disciplina instructi exeunt, vniuersi collant & diligent. Theologiæ scholis, alijsq. litterarijs exercitationibus tum alijs, tum ex religiosis familij nonnulli frequentes intersunt; ad quos nostri similiter vicissim accedunt. Cum Dominicanorum conuentus Vallisoletti celebraretur; habitus est à nostris Scholasticis de eorum instituto vitæq. ratione dialogus; atq. ob eam rem vnuus eorum postea publice nobis pro concione gratias egit.

DOMVS PROBATIONIS
Medinensis.

ILlustrissimi Cardinalis Toletani neptis, cuius maritus vita functus erat, cum diu in templo nostro

sacramenta frequentasset; filijs ceterisq. iniuitis ac re-
nitentibus, Carmelitarum mulierum aspernum vitæ
genus complexa est. Multi d flagitosæ vita ad melio-
rem frugem sese receperunt; in his Sacerdos unus, qui
annos sexdecim turpiter vixerat. Turca unus à Ma-
homete ad Christum traductus. Hospitalis pauperum
domus iam pane collapsa, restituta per nostros est.
Missiones multæ factæ; in his dñe nominatim Ar-
chiepiscopi Burgensis rogatu; qui & ad eam rem libe-
rale viaticum, & varia dedit templorum ornamenta,
quæ oppidis distribuerentur. Qui profecti sunt de no-
stris, ijsilvestria omnia offenderunt: decemq. dies in
montibus ferarum plenis commorauit, inter agre-
stes homines: maxima in ijs locis rerum diuinarum
ignorantia, rarissime etiam Missæ sacrificio intersunt
homines. itaq. montani magnam ex nostrorum conse-
ctu lætitiam cepere; multumq. pro breui illo tempo-
re, de morum feritate abieciisse visi sunt.

DOMVS PROBATIONIS Villagarsiæ.

Villagarsiæ in templo nostro, decem millia hoc an-
no communiearunt; qui numerus, ut in paruo il-
lo oppido, magnus est. multis exercitiis spiritualia tra-
dita sunt, mulier quædam cum adulterij conuicta es-
set, in mariti potestatem data est, ut ab eo iugularetur:
verum summa nostrorum contentione perfectum est,
ut maritus omnium ignorceret; viuuntq. iam magna in-
ter sese concordia. Hebdomadæ sanctæ serijs Illu-
strissi-

strissimus Condestabilis, colligendi sui caussa, domum nostram se recepit; eosq. dies magna cum ceterorum ædificatione in diuinis rebus posuit apud nos. Missi sunt aliquot de more invicinos pagos, qui omnes præclaros laborum suorum fructus retulere. Duo ad duo item oppida Ducissæ de Ferias profecti sunt, in quorum oppidorum altero ipsa Ducissa habitat, voluitq. ut familia vniuersa confiteretur; in altero trecentæ amplius confessiones auditæ. In alio similiter oppido tantus animorum ardor excitatus est, ut alios mittere subfido neceſſe fuerit; ac duodecim dierum spatio plus octingenti confessi sunt; quorum aliqui multos annos eo sacramento carebant. Alterius etiam oppidi confessiones omnium sunt exceptæ. In alijs præterea multis locis res Christiana bene gesta est.

SALMANTICENSE, ET
Abulense Collegium.

AD Theologiae scholas multi conueniunt; frumentusq. ingens per eam occasionem collectus est. Quadragesimæ tempore, ter singulis hebdomadis, post sacram lectionem se se Auditores in nostro templo diuerberant. Turca unus ad Christi cultū religionemq. transiit; qui postea miserabili in speciem casu, sed, ut existimare possumus, plane ipsi felici, exiguum hanc vitam cum illa perpetua commutauit. Archiepiscopus Compostellanus 4. aureorum millia nobis dedit; quibus, alijsq. præterea eleemosinis aliorum, sex milium aureorum es alienum dissolutum est.

In Abulensi Collegio magna fuit hoc anno confitentium vis; confessionumque omnium summa subducta 17. millium fuit: ex his multæ generales, vna etiam annorū quinquaginta, quibus rebus effectū est, ut multi multa legitimis dominis reddiderint, aut veteres iniunctias deposuerint; unus præcipue inductus est, vt filij necem Deo permitteret. Archiepiscopus Tuamensis Hibernus, cum illac iter faceret, quindecim dies apud nos tres diuersatus est, omniq. humanitate tractatus. Collegij reditus annuis scutatis octoginta sunt aucti: totidem fere eleemosinis erogati.

COLLEGIVM SEGOBIENSE, & Montis regalis.

Segobiensis Episcopus in morte præ se tulit perspectum quidem nobis antea & cognitum, numquā tamen illustrius amorem suum in nos; cum & nostros morbi tempore numquam a suo latere discedere voluerit, ac de eorum manibus sacrosanctam Eucharistiam suscepit. Is antequam Christi corpus suscepit, genibus nixus, per horæ circiter quadrantem, precatiōnem hortationemq. habuit, magno cum animi sensu. Eius mors grauis & molesta omnibus accidit, eo ipso tempore, quo se ad Episcopatum lustrandum accingeret, secumq. de nostris vnum adducere cogitaret. Paullo antequam mortuus est, singulis dominicis diebus, in singulis parœcijs Confirmationis sacramentum ministrait: quoq. fructuosius ad illud sacramentum recipiendum sese homines compararent; voluit, ut ab uno de no-

de nostris de illius vi ac præparatione concio semper
prænuntieretur. Concionem in eius funere, Capituli vni-
uersi rogatu, habuit unus e nostris. In hoc præterea
Collegio Seminarium trium linguarum institutum est.

Ex Collegio Montis regalis variæ hoc anno sunt
factæ missiones, tum in alia finitima loca, tum vocatus
Episcopi in oppidum, in quo ipse sedet. quo in oppido
conclaves habitæ in plateis sunt, & in summo templo;
Scholæ casuum conscientiæ ad clerum explicatae: Chri-
stiana doctrina tradita; egroti in Xenodochio, in quo
nostrí diuersabantur, omnibus rebus adiuti. Excur-
siones inde in vicina oppida factæ; ubi quinque & vi-
ginti, qui odijs inter se dissidebant, ad concordiam tra-
ducti sunt; multi mores emendarunt. In ipso autem
Collegio, præter conciones matutinas ac pomeridias,
quaæ Dominicis festisq. diebus habentur; terne præ-
terea singulis Quadragesimæ hebdomadis habitæ sunt.

OVETENSE, ET COMPOSTEL- lanum Collegium.

VI X dici potest quantus fructus percipiatur ex
missionibus, quæ veteri Societatis consuetudini
ne indidem fuit in vicina loca, quorum pleraque ido-
neis ministris destituta sunt. id & alias superioribus
temporibus; & hoc anno maxime experti sumus. Pro-
fecti enim nostri in oppida finitima, plurimorum mor-
talium confessiones audierunt; simultatesq. multas sus-
tulerunt. in duobus & viginti oppidis iuramenti So-
dalitas instituta est. unius oppidi incolæ, cum pauper-
tate

tate vehementius laborarent, Fundatricis nostræ liberalitate subleuati sunt. Collegij fundatio perfecta hoc demum anno est, villa etiam amœnissima coempta: situs tantum queritur idoneus ad futuram ædificationem, cuius spem adhuc non amisimus.

Illusterrimus Archiepiscopus Compostellani Collegij Fundator, cum ad nosstros Capitulumq. cohortationem habuisset; magno omnium cum dolore vita decessit. is aureorum millia sex nobis legauit; quibus Collegij fundatio ad exitu perduceretur: nosstros præterea cum Xenodochijs vrbis, aliisque pauperibus septendecim millium aureorum instituit heredes. Missiones tres factæ insigni cum populorum vtilitate: amplius tria millia Rosariorum distributa; simulq. Rosarij recitandi ratio tradita. Vir nobilis cum Parocho, quem interficere constituerat, reconciliatus est. alius similiter cum Confessario, cui alapam in flixerat, in gratiam rediit. duo concubinas in legitimas vxores duxerunt.

COLLEGIVM LVCRONIENSE, Legionense, & Numantinum.

Magna Lucronij Societatis opinio est; itaq. nobilitas vniuersa, atq. adeo ex vicinis oppidis magna vis hominū, consilij confessionisq. caussa confluit ad nos. Episcopi omnia in nos officia constant: 400. aureos numeros annis singulis nobis erogat; multo plura daturus, si facultas suppetaret. idem disputationibus nostris non interfuit modo; verū etiam, vt suum in nos amore declararet, argumenta ponere voluit. Multæ missiones

nes factæ, in quibus inimicitiae sedatae sunt quattuor, una inter duos Sacerdotes; altera inter duas nobiles matronas, quæ oppidanorum studia in duas diuersas factiones excita querant, ac prope ad seditionem revererat. Ciuitatis ciuiumq. liberalitas publice priuatimq. insignis fuit in nos: ex ijs vñus 500. scutata nobis dedit, quibus ære alieno, quod hisce proximis annis contractum fuit, exiūmus.

Legionersum Sociorum opera, quattuordecim cum suis inimicis in gratiam rediere. Missiones multæ factæ; auditæq. in his viginti, tringinta, & quadraginta annorum confessiones. Magistratus ad domesticos r̄sus, hortosq. irrigandos, permisit, ut ex fonte publico aquam duobus canalibus deduceremus.

Episcopus Numantinus amicissimus nobis est; is festo Circumcisionis die in templo nostro concionem habuit, cum insigni Societatis laude coniunctam, qua oratione inducti multi, qui minus æqui nobis videbantur, nunc nobis fauent maxime; ex his vir fuit primarius, qui cum antea male de Societate sentiret; omnibus studijs nunc nos complectitur. In synodo, quam hoc anno coegerit Episcopus, nostrorū opera plurimū r̄sus est; scholas iniunxit; certos redditus Collegio attribuit; situmq. Scholis exstruendis 700. aureis cōemit. Fundatricū præterea aliorūq. eleemosinis, ære alieno, quod ex eisdem coemptione feceramus, liberati sumus.

COLLEGIVM POMPEIOPOLITANVM

Collegium Pompeiopolitanum recentissimum est anno superiore institutū, eius fundationem non nullis

nulli, tum apud Pontificem maximum, tum apud Regem Senatumq. calumniando plurimum impedierunt: omnia tamen tum Proregis auctoritate, cui Societas commendatissima est, tum ueritate ipsa planiora in dies sunt. Aedes angustas illas quidem (vix n. duodecim capiunt) optimo tamen urbis loco habemus. Concionantur nostri & in templo maximo & in alijs parœcijs. duo cum ijs reconciliati sunt, quibus necesse struebant. pacificati similiter inter se coniuges, qui diuortij caussam quærebant. veteres quoque factiones, quæ inter primarios ciues erant, sublatæ sunt, magna cum hominum admiratione & lætitia. Episcopus suam diœcessim lustraturus, unum e nostris secum eduxit; qui cum alia multa effecit, tum inimicitiam quandam discussit, quæ, nisi mature occursum esset, plurimas hominum cœdes portendebat. Prorex nullum erga Societatem officium hominis amantissimi prætermittit; crebro nos inuisit, ac sacramenta frequentat; quintaferia hebdomadæ sanctæ pauperum duodecim pedes lauit. Eius uxor femina religiosissima templi & ægrotorum curam sibi uoluit demandari; templumq. iam eius liberalitate concinnatum est. Fundator, ut mille scutatorum annuorum vectigal nobis conficeret, septem alia scutatorum millia attribuit; neq. de- sunt alijs præterea pīj viri, qui eleemosinis in nos benigni sint.

PROVINCIA ARAGONENSIS.

SOCIETATIS nostræ in Aragonensi Provincia septem domicilia sunt, in quibus Socij ducenti versantur. Valentiæ in domo professæ virginis quatuor, in Collegio quatuor & quadraginta, Cæsaraugstæ quinqua ginta, Barcinone sex & viginti, Gädia trigintatres, Maioricæ viginti, Tarracone sex. Evita tres migrarunt. In Societatem asciti sunt quatuordecim.

DOMVS ET COLLEGIVM Valentianum.

Domus Valentianæ status tum spiritualis tum temporalis multo meliore hoc anno loco fuit. Ingens enim est consitutiū multitudo; sic, ut eorū frequētia quotidie nobis in tēplo nostro pusillā Quadragesimam referre videatur. idq. tū sua ipsi sponte ciues faciunt, tum Proregis eiusque vxoris exemplo prouocati; quorum studia & officia, neq. in publicis, neque in priuatis rebus vñquam desiderauimus. Nostri non solum in aede nostra, verum etiam in alijs templis concionati sunt, insigni cum populi vtilitate; vñus siquidem vir nobilis

etur.

è turpi multorum annorum vita deductus, voluntarijs se pœnis & Sacramentis obeundis dedidit. Mulierum etiam quarumdam, & Virginum animis famæque consultum est, ut in matrimonio legitimo, aut in monasterio collocarentur. Capite damnatos ad locum vsq. patibuli frequenter nostri prosequuntur, magno interdū ipsorum bono; quod maxime ex ijs quidam, qui se recētes ad Christum adiunxerant, comprobarunt; qui magna cum pietate, & eorum qui aderant admiratione, huius miseraevitæ curriculum absoluuerunt. Multa p. & perea munera & eleemosinæ tum in templi ornatum, tum in nostrum vietum collata sunt, que multo pluribus alendis sufficerent; ni domus ære alieno esset oppressa. Vnus aureorū tria millia nobis dedit, alter bonorum suorum omnium nos heredes supremo testamēto scripsit: quibus ære nos omni alieno exituros breui speramus.

In Collegio Valentiano cetera quidem fuere cum alijs Collegijs fere communia, illud proprium, atque haud scio, an singulare. hominem Dæmon, adducto circa columnæ fune, crudeliter torquebat, adeo ut spiritus & vox omnis intercluderetur; accersitus est noster Sacerdos, ut aliqui ratione misero subueniret: qui cum exorcismis Dæmonē abegisset; vox homini redditā est, dixitque iccirco se à Dæmonē ita vexatum, quod proxima Quadragesima crimina expiare neglexisset, atq. illico magno cum animi sensu confessus est.

COLLEGIVM CÆSARAVGVSTANVM.
Sociorum Collegij Cæsaraugustani numerus valde
 hoc

hoc anno auctius est, receptis in domū Nouitij tantis per dum commoda sedes illis Tarracone concinnetur: quare & ipse fructus duplicatus est. Vir annos trigesita multis ac nefarijs sceleribus obstrictus, ad sacrosanctum Christi corporis coniuuiū accedere solitus erat, is à multis leuicis confessionis cauissa ad nos profectus, eam tandem peregit cum magna contritionis significacione. Alter annos 25. grauissima crimina supprimebat, quod fieri posse negaret, ut ihsu unquam absoluatur; is etiam nostris confessus adveniæ spem excitatus est. Mulier cum se post flagitium perpetratum ante crucifixi imaginem stitisset, videre sibi visu est, ex quinque Christi vulneribus riuulos totidē sanguinis defluere: qua re commota, illico multis cū lacrimis ad confessionem configuit. Cum vero vfa opportunitate, in eadem culpam iterum esset prolapsa; oblatum est ei hominis tæterrini spectrum inusitatæ magnitudinis, minitantis eam se suffocaturum, ni peccandi finem faceret. quo illa viso perterrita sic est, ut plane sensu omni destituta videretur: ubi vero animum collegit, confessarium adiit, certa posthac illocebras & occasiones peccandi omnes diligenter effugere. Cum duo fidei depravatae conuicti, capitibus condemnati essent; alter, qui doctior & ingeniosior videretur, animo semper obstinato veritatis lucem respuit; alter natura tardior, ad rectam fidem conuersus est; quoniam, ut ait Apostolus, acceptio personarum non est apud Deum, sed dividit vnicuique prout uult. Honestus vir bibliothecam suam Collegio attribuit; ea qualiuor millibus aureorum estimatur, numeranturq. inibi amplius tria millia voluminum

luminum. Idem suam vltro hereditatem ex parte decuma Societati obligauit; eapiunturque ex ea quotannis aurei ducentii.

Ex hoc Collegio alijs alijs temporibus ad quinq. finitimas ciuitates missi sunt: in quibus locis, quod iij. populi egregie in Societatem essent animati, res Christiana bene gesta est.

COLLEGIVM BARCI NONENSE.

Barcione mulieres nouem à nretricia vita ad honestatem traducte sunt: aliquor etiam, qui triginta vel quadraginta & eo amplius annos in turpissimis flagitijs voluntabuntur, laudabilem vitam inierunt. Christianam doctrinam tribus in locis publice nostri docent insigni cum fructu: atque vt alia taceam, unus ex auditoribus Patri, cum primum is dicendi finem fecit, funem trādit, quem ab se comparatum dicebat, vt calamitatis sue remedium suspendio quereret: Cui Pa ter conueniens in præsentia remedium adhibuit. Mansresa oppidum est satis notum ex ijs, quaæ inibi P. N. Ignatio contigerunt: hic missi è nostris duo ciuitatem ipsam mutuis cædibus, & odijs ardente offendiderunt. Sed ubi Societas munera exercere cœperunt, & maxima morum commutatio in ciuibus exstitit; vt vulgo controversias omnes in nostram fidem deponerent, quas nostro arbitratu constitueremus. Ad prauam iurandi consuetudinem tollendam instituta sodalitas est: cuius progressum valde felicem speramus, quod eius initijs mille circiter Christi corpus suscepserint; cum paullo

paullo ante in ipsa Iubilai promulgatione vix 300 milia
 merati essent. Omnino nunc primū sibi videntur Chri-
 stiani esse, iisque nunc maxime laborant, ut Collegium
 inibi exstruatur; videlicet indignum ius videtur eam
 urbem Societatis Collegio carere, ubi Societatis ipsius
 dux & auctor ad hanc spiritalem militiam primum
 eruditus sit. Alia quoque missio insignis facta est in
 montes Pyrenaeos, quo Patres duo profecti, totum illū
 regionis tractum magno cum eorum populorum fru-
 ctū, sex mensum spatio lustrarunt. Tria circiter homi-
 num millia Confessionis & Eucharistiae Sacramento
 expiata sunt; in his multi totius anteactæ ritæ crimina
 generali confessione eluerunt: à concubinarum confue-
 tudine abducti sexaginta. Quinque Sacerdotum illius
 Provinciae conuictus per nos tristis est; ha-
 bitat eq. sunt ad eos conciones, & scholæ de
 Sacerdotis Christianiq. hominis offi-
 cio. Atque in omnibus oppidis
 cum præua consuetudi-
 nes multæ abroga-
 tæ sunt; tum
 uero nouæ ac salutares
 importatæ.

DOWAS LEGIACIAW

1

I

PRO-

PROVINCIA
BOETICA.

ONTINE T Baetica Prouincia
domicilia undecim, Socios trecen-
tos triginta tres. In Domo professis
Hispalensi quinquaginta, in Col-
legio Hispalensi quadraginta, In
Cordubensi sexaginta, In Grana-
tensi trigintaquatuor, In Mon-
telano quinquaginta, In Marcenensi quattuordecim,
In Gaditano sexdecim, In Triguerosi vigintitres, In
Malacensi septemdecim, In Vaezano tredecim, In
Zerenensi duodecim. In Societatem se dicarunt trigin-
ta. Vita migrarunt quattuor.

DOMVS ET COLLEGIVM
Hispalense.

Domus & Collegium Hispalense muneribus inter-
se ante diuersa, hoc primum anno etiam habita-
tione disiuncta sunt. Pestilentiae vero tempore (quaefæ
dissima incidit ciuitati, sic, ut septem mensium spatio
15 hominum millia, quorum quidem ratio publice ha-
bita sit, desiderata esse dicantur) coniuncte Domus, Col-
legiumque sua studia ciuium saluti dicarunt. quo in of-
ficio,

ficio, cum suimet oblitus magno animi ardore P. Petrus Vazquez ex Collegio versatur; communim malo oppressus, magnum sue caritatis, patientieq. desiderium omnibus moriens reliquit. E Domo autem Professa designati sunt quatuor, qui orbis inter se regionibus distributis, ægrorum animis, corporibusq. consulerent. In Parochi præterea unius demortui locum aliis è nostris sufficiuntur; qui tanisper dum pestilentia abiret, affectos ihs omnibus rebus inuaret, que ad animum rite expiandum pertinent.

CORDVBENSE, ET GRANATEN-
se Collegium

Cordubæ magna hominum multitudo visitur in unum locum coacta, eorum qui aream arcii edificantæ exæquent purgentq. horum plerique, cum neque laboris merces villa, neque cibi darentur; aut miserabiliter fame interibant, aut in grauissimos morbos incidebant, id ubi nostri sensere, corrogatis raptim eleemosinis, cibos & pharmaca compararunt: ac per eam occasionem omnium confessiones auditæ sunt; medendisq. corporibus, animis etiam multo magis prospectū est. Discipulorum mirum pietatis studium est: ducenti ex ihs sacramentū confessionis obeunt octauo quoque die: publicum valetudinarium frequentant, & alia Christiani hominis officia diligenter exsequuntur: iudicem in diuina siccitate, criminibus expiatis, Christiq. corpore suscepto, supplicationem se diuerberantes instituerunt, que ab uniuerso populo, qui ad spe-

Etandum conuenerat, summa cum approbatione celebra est.

Granatensium Sociorum opera sodalitas nominis Iesu instituta est inter eos, qui publico carcere detinentur; bi cum quoquo in eunte mense crimina confessi, Christi se corpore refecerint, lauto conuiuio excipiuntur; atque in id epulum Archiepiscopus singulis mensibus quinquaginta nummos argenteos decrevit.

COLLEGIVM MONTELANVM,

Marcense, & Gaditanum.

EX ijs qui in Collegio Montelano, cui probationis domus coniuncta est, Societati nomina dederūt, maxime fuit insignis adolescentis viuis nobilibus orti parentibus constantia. is enim à suis (qui à Rege in banc ipsam rem diploma extorserant) vi domo abstratus, & ante iudicem constitutus; professus est se nullius blanditijs, sed una Dei gloria, suiq. animi salute ad Societatem allectum, seq. millies moriturum, ante quā de suscepit vita ratione deduci patiatur. Festa die Circumcisionis cum indulgentia proposita esset, immensabilis hominum multitudo confluxit, inieruntq. eo die sacram Eucharistię conuiuum circiter mille.

Marcenensis Collegii maxime in iradendis populo Christianae fidei rudimentis industria spectata est, ita ut verbis compita & agri, Christiana doctrina canentium vocibus personarent. Excursiones etiam factae aliquot in vicina oppida, ubi multis fructus partus est. Arcobrigenses Duces egregie sunt in nos animati; at-

que in arduis incertisq. rebus ferè nostrorum consti-
lio utitur.

Gaditani Collegij Fundator hoc anno tandem de-
claratus est D. Ioannes ab Ocha Termineli; eique debi-
tum Fundatoris nomen summa populi celebritate de-
latum. quo nomine plurimum iis lētatus, ut aliquam
in nos grati animi significationem daret; centum au-
reos in singulos annos attribuit: ut quoniam ipso mor-
tuο dumtaxat ad Collegium hereditas pertinet, ijs in-
terea nostri fruerentur.

TRIGVERENSE, MALACENSE, & Zerense Collegium.

Triguerense Collegium pestilentiae morbo ingruē-
te fere dissipatum est, Socijs alijs alio dimissis:
Qui autem in urbe substiteret, ijs suam operam in ægro-
rum animis corporibusque curandis præclare posue-
runt. Vbi vero vis morbi remisit, profecti sunt aliqui
ad Oenobalis Turrienses Marchiones, vbi & ipsorum
principum, ceterorumq. oppidanorum omnium confes-
siones auditæ sunt.

Malacæ ex ijs, qui capite damnati ad supplicium
ducti sunt, Saracenus ad fidem conuersus, magna vitæ
superioris detestatione, futuraeq. spe precepta, mor-
tem multis sceleribus promeritam pertulit. Compo-
stellæ Archiepiscopus aureos mille nobis dedit, qui
bus contractum æ alienum dissolueremus.

Excurserunt ex Zerensibus Socijs duo in vicinas

PROVINCIA MEXICANA.

DE VNT in Mexicana Prouincia sex domicilijs ē Societate centum & septem. In Collegio Mexicano sexaginta. In Collegijs Mechoacano & Guaxacano, singulis vndeni. In Angelopolitano quattuordecim: in qua etiam urbe Conuentorum circiter viginti contubernium est, cui itidem nostri præsunt.

Præter quattuor hec Collegia, duæ præterea sunt Residentiæ, altera in Veræ Crucis oppido; quod, quia clavis Hispaniensis bonam annī partem, in ipsius portus statione esse solet; ingentem colluisionem ex Hispanis, Indis, Aethiopibusq. mistam habet: iccirco etiā ciuium ipsorum vocatu, Socij tres ibidem domicilium magno cum Christianæ rei adiumento posuere. Altera est in oppido Texozotlano, quod Mexico millibus passuum 15. abest, atque ab Indis Othmitis incolitur: ibi Archiepiscopi rogatu Sacerdotes octo versantur, qui populis illis erudiendis diligenter inuigilant.

Ex hoc nostrorum numero tres obiere: uno plus in Societatem recepti. Indorum in nostros incredibilis est amor & obseruantia; propterea quod & eorum commodis nostri maxime consulant, & ab improborum ho

minum defendant iniurijs. quo sit, ut cum ad eorum pagos vicosq. accedunt (quod nostris in toto hoc tractu sollempne est) summa omnium ordinum se se obuiam effundentium gratulatione excipientur; & ipsa Collegia, cum redditus habeant nullos, Indorum tamen liberalitate commode sustententur. Itaque multa acciderunt huiusmodi, vt nos nostrae ad eos iuuandos opera studijq. collati, minime debeat poniere.

COLLEGIVM MEXICANVM.

Mexicano Collegio Probationis Domus annexa est; dissimilibusq. studijs veterani, tironesq. similem Deo proximisq. operam praestitare. maxime vero piam nostrorum sedulitatem exercuit pestilens quidam morbus, qui per ciues vulgatus plurimos extinxit: quo tempore nostri singulorum domos obeuntes, eorum animis corporibusq. quantum in ipsis erat, prospexerunt. Mexici apud nos summa cum veneratione spina adseruatur ex ijs, quæ Christi Dei nostri capitii sunt infixa; hanc ciuium rogatu mergere in aquam nostri consuevere, quæ deinde aqua epota morbis pluribus medetur. Archiepiscopus Societatis studiosissimus est; eiusq. oratu, cum in reliquis templis, sum in æde summa conciones, ingenti cum fructu habita sunt: effecit idem, ut in ijs concionatoribus designatis, qui maximo in templo concionentur, nostrorum ratio haberetur. que autem postea consecuta sunt, ea fructuose nostram industria, in eo agro colendo positam esse ostenderunt. Mulier vnius de nostris concion-

ne per

ne permota multarum leucarum itinere ad hanc verbum, Deo sese dicandi causa contendit. Sacra virgo, cum facte simulateq. professionis voto sese obstrinxisset; nostro Sacerdoti confessa, ita in scelestæ simulationis odium exarsit, ut illico Deo rite vota nuncuparit, suaq. professione dignam vitam instituerit. Mulier scelera, quæ commiserat omnia, in elegantem libellum summa cum diligentia referebat; nimurum, ut eum assidue pertractans & relegens, scelerum nefaria recordinatione animum oblectaret suum: haec item nostris confessa, superioris vita flagitia eorumq. memoriam detestata, impium librum combussit.

Litterarū similiter felicissimus cursus est. Theologiae magistri numerantur duo, Philosophiae totidē, Humanitatē quatuor docent, Scholæ ipsæ sum Hispanorum tum Indorum multititudine celebrantur: atque in summis laboribus, quos in his populis erudiendis nostri suscipiunt; maxime scilicet eos consolatur spes, quod experiendo cognouerint, usu tractationeq. litterarum Indos paullatim barbariam exuere, & ad mores commodiores transferri. Philosophiae Baccalaurei hoc anno creati viginti sunt, summa spe & virtute adolescentes; cum in Academia Regia graue de eorum doctrina & ingenio periculum factum esset. Idem scientiae probitatisq. specimen Theologi duo, frequenti doctrinæ hominum conuentu, dederūt: cui præter Dominicanæ & Franciscanæ familiæ Fratres, Regiaeq. Academiæ DD. Archiepiscopus etiā interfuit cum duobus alijs Episcopis, qui ad hinc urbē per eos dies casu appulerant; quorum alter ad Philippinas insulas

eo consilio proficisci dicebatur, ut inde si fieri posset ad Sinas traiiceret; maximeq. nisi sunt omnes nostra disciplina, auditorumq. nostrorum progressu latari. Habet Scholastici inter se B. M. Virginis sodalitium institutum, & octavo quoque die coeuntes, de omnī pietate ac iurture inter se agunt: nostrisque non raro ualestudinaria carcereisque publicos officij causa adeuntibus, vltro sese comites magno animi ardore adiungunt.

C O L L E G I U M M E-
choacanum.

M Echoaca Nove Hispania Provincia est satis ampla, quam Indi Tarasci obtinent; horū lingua difficillima est, nec ullum habet cum Mexicana commercium. In hanc Provinciam cum superioribus annis nostri ab Episcopo rogati accersitiq. uenissent, domicilium Pascuari posuerunt; propterea quod in ea tunc urbe sedes Episcopalis esset. Verum cum inde ad aliud oppidum, cui Vallisoletto nomen est, sedem hoc anno Episcopus trastulerit; nostri eodem etiā commigrare coacti sunt. itaq. tota res diuisa est, ut alij quidem Vallisolettum se conferrent, alij Pascuari subsistent: utrobiq. autem in Indis promouendis, & Hispanis in officio reuinendis egregiam operam nauant. Cum Pascuarenibus negotiū paullo plus fuit. cum enim à D. Vasco de Chinroga (qui primus Episcopus, ut Indi Hispanorum more uestibus induerentur, instituit) tum in alijs

in alijs Indorum uiciis, tum Pascuari frequens naletudinariu[m] eius sumptibus edificatum esset, redditibusq[ue] auctum; id translata Vallisolettum sede Episcopali, eo similiter transportatum est. Quam rem usque eō Pascuarenses egre tulerunt, ut nullam omnino consolationem uellent admittere: nostris tamen in eam rem sedulo incubentibus, ut alterum ualetudinariu[m] institueretur, prioris desiderium aliqua ex parte lenitum est; Indorumque animi eo beneficio nobis plurimum adiuncti. Discurrent nostri frequenter per illam oram, magno Indorum bono: multi enim ad frequentiorem confessionis usum excitati sunt, qui per ignorantiam semel anno criminia expiari debere existimabant. Senex annos natus sexaginta confessionis causa cum venisset ad nos, iussus à confessario est mense in sequenti redire: reuertit bonus vtique senex, ac pridie quam confiteretur, precibus, lacrimis, ieuiu[n]ioque diligenter se ad illud sacramentum obeundum comparauit. Alter cum visis quibusdam à Dæmone plurimum vexaretur; ad nostrum Sacerdotem se consultit, qui hominem ad confessionem peragendam cohortatus est. is cum sic animatus domum reuertisset, Dæmonis quidem voces necem sibi minitantis audiuit, nihil tamen vt ante vidit: expiatis vero per confessionem criminibus, liber omnino ea molestia fuit. Alius ob quasdam suspiciones vxorem suspendere cogitabat; qui confessione peracta, à meditato scelere desstitutus, & cum uxore in gratiam rediit. Mulier à scelestis hominibus pollicitationibus, minis, atque adeo verberibus sollicitata, numquam de castitatis proposito de-

eo deduci potuit. Aliæ cum alia ratione non posse sent, fustibus ab se importunissimorum hominum procacitatem repulerunt. Quæcicirco sunt admirabiliora, quod hæc gens in uniuersum animi pusilli, atque imbecillis est; ut tantos animos non sine magna Dei gratia suscipere posse videatur.

FRANCIAE PROVINCIA.

SVNT in Franciae Provincia undecim domicilia, in ijs ex Societate ducenti septuaginta octo. In Domo Professa Parisiensi duodecim, In Collegio Parisiensi unus & septuaginta, In Billonensi tres & viginti, In Mauriacensi septem, In Mussipontano sexaginta sex, In Virdunensi quadraginta, In Burdegalensi vigintiquinque, In Niuerensi decem & septem, In Bituricensi virginii sex, In Diuionensi tredecim, In Augensi tres. Ex his Diuisione in Burgundia, & Augense in Normandia hoc anno primum instituta sunt. In Societatem admissi sunt quindecim. Mortui septem.

DOMVS PROFESSA Parisiensis.

Prima domus est professa Parisensis, Borbonij Cardinalis liberalitate anno superiore instituta. Et quamvis incredibile plerisque videatur nostros precario uictitare; quippe quos tam opulentum in urbe Collegium habere dicitent: non desunt tamen, qui frumento, vino, alijsque rebus nostram inopiam leuet.

Sacel-

Sacellum, quod ubi uis pestilentiæ remisit, aperuimus; ab Ariminensi Episcopo Nuncio Apostolico, à Veneto, & Ferrariensi legatis, ceteraq. ciuitum Parisiensem nobilitate celebratur. Confitemtiū vero & communicantium magnus concursus est. Pagani autem 20. 30. & 40. millennium itinere confessionis cauſa ad nos uentitant. Mulieres uiginti a perdita uita ad honestatem reuocare sunt: ecclesia reconciliati hæretici sex. Iudæus & Maurus unus sacro baptisme lustri: quorum ille postridie uita decessit; hunc Biraga Cardinalis e baptismō suscepit. Ciuium quoque benignitate sacellum argentea cruce, duabusque candelabris item argenteis, aliisque ornamentis auctum est. Maximam in animis hominū pietatem excitauit hebdomadæ sacre sollemnis Christi domini sepulchrum, in templo nostro exstructum; ita ut plurimi templum ingressi ex illius conspectu ad confessionē subito impelerentur, où nulla illius rei cogitationem ante suscepissent. Conciones in tribus præcipiis sacris ædibus, dominicis festisque diebus tres habentur; ex quibus aliquis etiam fructus perceptus est.

PARISIENSE COLLEGIVM.

Secundum Collegiū est Parisiense, quod inter perpetua funera urbanoru, & aliquot etiam coniutorum, illustri Dei benignitate incolume seruariū est. id quod à ciuibus animaduersum, & miraculi loco pene habitum est; idque nostrorum pietati adscribit, qua nobis omnia dicunt ex sententia fluere: ut nuper, cum præter omnium opinionem cauſam obtinuissemus, Iuriscon-

vis consulti & Parisienses consiliarij, iccirco secunda
omnia nobis accidere dixerunt; quod vnam Dei gloria
in omnibus rebus spectaremus. Studia litterarum sex
mensium spatio, metu contagionis intermissa sunt; eaq*nos*, non dum ui morbi extincta, multisq*in locis adhuc*
grassante, ciuium precibus ineun*ie* anno repetere
coacti sumus; qui nos & a Deo inter sequentem mor-
bum conseruatos, & deinceps conseruatum iri dicta-
rent. Prima hebdomada 400. auditores habuimus: die
vero Sancti Remigij sacro, cum sollemni Academiæ
consuetudine studia renouata essent; mille ducenti au-
ditores sunt numerati: ex quib*us* trecenti i*um* primi
Philosophiae cursum inierunt. huc numerum breui au-
etum iri speramus, sedatis de pestilentia rumoribus;
quod ante coortam pestis procellam, duum millium
nostrorum discipulorum numerus esset. Coniutorum,
familia ducentis capitibus censemur; duos lues absum-
psit; Societas enim quinque ingressi sunt; totidem se ad
alias religiosorum familias contulerunt. Conciones to-
to fere anno habitæ sunt quartuor: quadragesimæ au-
tem tempore in vicinis oppidis pagisque decem. Pater
unus 23 generales confessiones exceptit; ex quo nume-
ro heretici fuere sex. Dynasta ætate florens, qui à te-
neris annis Geneua Calvinianam heresim hauserat,
ad fidem catholicam conuersus est; ipsumq*Bacchana-*
lium diem in pijs rebus & colloquijs inter nos consum-
psit. Quidam illustri loco natus, matrimonioq*iunctus*
cum muliere, cum qua illi ius coniugij non erat; nego-
tiorum suorum causa Parisios uenerat: cumq*rebus*
non dum confessis, grane infortunium incurrisset, cœ-
pit eius

pit eius culpam in incestas nuptias conferre, itaq. cum nostrum Sacerdotem uocari iussisset; eo auctore tantisper se à nefarij matrimonij consuetudine sustentare decreuit, dum à Pont. Max. legibus solueretur; atq. illico melius habere cœpit. Alius item Societatis amanissimus, cum graui & periculosa febri laboraret, confessione facta, statim conualuit. Rector Academie, Senatus Parisiensis Praesidis filius, antequam publice Theologiae theses defenderet, vt Doctor Sarbonicus crearetur; cum duobus e nostris priuatim suas propositiones conjulit: qua re quanti nos faceret ostendit, cum ceteri hactenus Rectores animo sere fuerint à nobis alieniore. Eadem benevolentia signa in nos dant alij religiosi uiri Carthusiani, Capuccini, Minimi, &c. Rex autem egregie in nos uidetur animatus: nuper quidem aureos mille ad coemendam domum uicinam dedit; idem de ceteris principibus uiris, ac procuribus dicere possumus. Nam Cardinalis Vadimontanus Regiae frater benevolentiae causa apud nos pransus est: Borbonijs autem nulla res tam uidetur proposita, quam ut quotidie magis de nobis mereantur.

BILLONIENSE, ET MAVRIA- cense Collegium.

Sequitur Collegium Billoniense, quod pestilētia ualde fuit afflictum (sex enim e nostris desiderati sunt) quo tempore cum Canonici Parochiq. omnes dilapsi essent, tota fere ciuitatis cura in nos incubuit, ciuiumq. omnium confessiones exceptimus. Scholasticorum

rum

rum ante pestilentiam numerus fuit quadrigentorum supra mille, qui dimisi, morum integritate, bonum Societatis nomen longe lateq. disseminarunt. In his maxime præstant pauperes octodecim, qui Collegij sumptibus aluntur. quorum unus ad suos reuersus, cum in confessum aleatorum incidisset, frustraq. à ludo reuocare aggressus esset; fidenter lumen extinxit, mensam euerit, tabellaſq. lusorias in ignem coniecit. Multa etiam pecunia uis suis dominis restituta est: in his quidam duo millia reddidit aureorum.

Mauriacense Collegium, quod iustis de cauſis annis superioribus relictum fuerat; hoc anno Aluernorum, Lemonicum, & Mauriacensium precibus restitutum est. Ii enim communi consilio medicum doctum virum, Societatisq. per amantem Parisios miserunt, ut cū P. Provinciali ageret de Collegio restituendo, et aureos 1650 ab Episcopo Claromontano Fundatore in Collegij adificationem testamento relictos, à Senatu Parisiensi impetraret. Itaq. cum S. C. illa pecunia summa Collegio adiudicata esset; P. Generalis constituit, ut eo nostri redirent; ne optimi Fundatoris memoriam, à quo in Galliam primum accersiti, & Parisii Billonii, & Mauriaci sumus collocati, parni facere videremur. Septem Octobri mēse profecti, summa omnium gratulatione excepti sunt. Et quamvis nostrorū discessu, uic. nr. irū urbiū ciues Collegia iuuētuti institue dæ erigenda curassent, Parisiisque Doctores magnis stipendijs euocassent; ubi tamen docendi initium nostri fecerunt, auditores trecenti confluxerunt, qui in tres classes diuisi, singulis mensibus peccatorum macu

las eluunt confessione. Non procul Mauriaco Castrum uisitetur munitissimum, cuius Domina infecta heresi, ægre uidelicet fert nostrorum in suis populis instituendis industriam; hæc per litteras conquesta est cum Rectore, unum e nostris præceptoribus pro cione in Lutherum & Calvinum inuestitum esse; rogauitq. vi in unam euangelicam ueritatem omnes conspirarent. cui sic responsum est, ut eius furor reperieretur, nec molestiam nobis amplius exhiberet.

C O L L E G I V M M V S S I-
pontanum.

MVßiponti quintū Collegiū est, Scholasticorum tū frequentia, tum genere ipso in primis celebre; ad quorum numerum insignis hoc anno accessione facta est: nam scholarum Theologicarum quotidianus auditor est Carolus Cardinalis, Humanitatis uero studijs assidui sunt Carolus Metensis Episcopus, Cardinalis frater, Guisiani filius natu maximus, Comitisq. item Rasii Franciae Mariscalchi filius; quos fere imitantur nobilissimi Prouinciae proceres. Quorum multitudinem cum scholæ non caperent; Princeps induetus est, ut totam scholarum edificationem amplificaret: quam breui (maximo pere incumbente in eam rē ipso Principe) ad finem peruenturam confidimus. Mirum quāta is nostros benevolentia complectatur, quippe qui non solum nos à maleuolorum calumnijs acriter vindicet, uerum etiam benignitate prosequatur. quam etiam & benevolentiam & liberalitatem in nos prestant

præstant eius filij, Metensis uidelicet Episcopus, &
 Marchio; ut merito eos fraternæ humanitatis pieta-
 tisque heredes futuros speremus. Eadem studia in no-
 stros a Vadamontano Cardinali proficisciuntur, cuius
 proprium est, nihil ut nobis non consultis aggrediatur.
 Nuper cum à Suffraganeo & Vicario Fullensem dix-
 cesim lustrari iussisset; assiduum ijs comitem unum de
 nostris addidit; quem aliquot mensibus post, diœcesim
 totam reuisere uoluit; ut uideret, utrum quæ Vicar-
 ius constituisset, perfecta essent, nec ne. Summopere
 is nostrorum consuetudine delectari uidetur, ita ut
 frequenter, cetero famulatu dimisso, solus cenit apud
 nos; dictit et q. animo se ac uoluntate Iesuitam esse. Fer-
 dinandus Bauariæ Dux, cum Leodio (quo fratre Epi-
 scopum deduxerat) hac iter haberet, nos humanissime
 inuisit; multisque principibus uiris audientibus, que
 a nostris in Bauaria gererentur, tanto cum honore
 uerborum persecutus est; ut ea nostri, qui præsentes
 erant; sine aliquo rubore audire non possent: idq. tum
 sua ipse sponte ac iudicio, tum à Lotharingiæ proce-
 ribus provocatus, qui præsente Duce multa de no-
 strorum uirtute, atq. industria predicabant. Collegiū
 Conuictorum, adolescentium multitudine floret maxi-
 me; in ijs numerantur e diuersis nationibus Angli,
 Scoti, Flandri, Germani: qui quod præclara fere in-
 dole sunt, nobilique loco nati; spes est fore, ut in pa-
 triam quisque suam digressi, plurimum catholicam re-
 ligionē prouehant. Huius Collegij ea est apud omnes
 existimatio, ut cum plurimi sint, qui in illud admitti
 efflagitent, omnibus, commodioris habitationis caussa,

satisfieri non poscit: præsertim cum numerus uehemē-
ter auctus sit, recepto Scotorum Seminario, quod Pon-
Max. in hac instituit Academia. Puer longe illustri
loco natus, defunctis parenibus hæreticis, ab a-
via & matertera in paterna impietate educab-
tur. Enimuero id ægre Dux tulit, quod quantum in re-
cta pueri institutione positum esset, probe intelligeret;
quare egit cum pueri cognato viro illustri ac strenuo,
ut tanquam tutor legibus puero adscriptius, illum à fe-
minis abductum in nostram disciplinam traderet, id il-
le præstitit egregie: nam cum puerum diebus aliquot
habuisset apud se, Catholicaq. religione per nostrum
Sacerdotem instituisset; tandem in Collegium Conui-
ctorum misit: quo in loco degit adbuc puer magnosque
tum in pietate tum in litteris habet progressus. Pluri-
mi Societatis meditationibus vacarunt; in his Mona-
chi non pauci, quod si initii cetera consentiant, ex hac
vna re morum religiosorum, qui valde in his partibus
depravati sunt, correctio speratur. Atque hæc qui-
dem de rebus domesticis; nunc ad illa veniamus, quæ
à nostris in externos profecta sunt. Sane quām vtili-
ter in Mussipontano agro excolendo noster hoc anno
labor positus est. quo enim tempore primum in hanc
vrbem venimus; eam, dum desunt, qui rectum salutis
& veritatis iter ostendant, cuiusdam hæretici opera
corruptam offendimus: plane ut nulla spes esset fore, ut
in pristinum statum religio restitueretur. Tamen caele-
stis gratia nostros conatus foriunante, ex altera vero
parte Principe contendente, vniuersam ciuitatem ad
veram Catholicamq. fidem reduximus. Vnus tantum

reper-

repertus est homo ferox, militia &c, addictus, qui veritatem per quinquennium restiterit, ut nec legum vi, nec Principis imperio à nefario consilio deterri potuerit. Hic tandem quadragesimalibus concionibus, quae a nostro Sacerdote in aede maxima habebantur, permotus Rectorem adiit, ab eoq. rationem quasiuit, qua posset Ecclesiae reconciliari; Rector ei suasit, ut ad Cardinalem iret, atque ab eo tanquam ab Episcopo remedium peteret: tandemq. is magna omnium gratulacione in gratiam rediit cum Ecclesia. Instituta quoq. est, aut potius renouata, nouisq. legibus vindicta sanctissimi corporis Christi sodalitas, eiusq. patronum sodales Cardinalem ipsum adoptarunt, quod ille munus & humanissime suscepit, & tuetur egregie, suaq. virtute & exemplo ceteris prelucet. Excursiones priuete a faida aliquot, quarum prima fuit in pagum; qui, quod proximus sit argenti venis, que partim in Ducis Lotharingi, parlim in Germanorum procerum ditione sunt, mira hominum collusione constat: qui eo ferè se conseruent, ut legibus Principumq. metu soluti, licentius in omni impietate, impuritateq. vivant. Eo igitur Ducis rogatu è nostris duo profecti multos ad fidem reuocarunt, & in ea vivantes confirmarunt. In vicino quoq. oppido, cui a S. Adeodato nomen est inditum, in celebri Canonicorum Collegio conciones aliquot insigni cum fructu habitæ sunt. Nantæ item sanctissimi Sacramenti sodalitum institutum est; cuius rei gratia duo ex nostris illuc profecti, quindecim dierum spatio concionibus, catechismo, alijsq. ex instituto munebus tantum perfecerunt, atque incolarum animos ita

sibi deuinixerunt; ut iij summis precibus a Cardinali contendenterint, ut sepius quotannis eò se nostri conseruant. Alius quoq. pagus est, qui à S. Nicolao nomen habet, qui frequentia incolarum, magnificenciaq. adiutoriorum multis ciuitatibus prestat; ibi tres è nostris permanentem utiliter commorati, maximum sui discendentes desiderium reliquerunt. Remiromoli sacro Aduentus tempore vnius è nostris concionatus est; magnumq. disodium inter religiosas nobilesq. seminas ortum, mira dexteritate restinxit. Idem, Cardinalis iussu, Spinali aliquot dies fuit; urbemq. heresi infectam purgauit: tantumq. tum eius, tum aliorum, qui deinceps successerunt, opera perfectum est, ut nullus iam ibi hereticus numeretur. Gondreturlium oppidum est paruum; eo sese insinuauerat heresis: magno tamè nostrorum labore tum alias saepe, tum hoc anno totum illud malum profligatum est. Vetus erat consuetudo, et quo tempore Tulli Synodus Episcopalis cogitur, ab aliquo adolescenti oratio haberetur: ea uero res Cardinali nec loci, nec personarum gravitati conuenire visa est, totumq. illud munus ad nostros transstulit; ex quo fructus non mediocris speratur.

Ex Collegio Musipontano dimisi sunt ad urbem Metensem Sacerdotes duo; quorum in confessionibus audiendis, fideiq. rudimentis tradendis, vilissime versata est industria. Quam consuetudinem Christianæ religionis elementa docendi, vsu iam compertum est utilitatis plurimum his populis afferre; & Jane sic probatur in vulgus, ut dicilent cupere se, ut elaboratæ conciones, rudi catechismi explicacione commutetur.

Vir

Vir dynasta ea re adeo delectatur, ut in oppido stipendiario ipsius, cum catechismus populo explicatur, nullam scholam intermitat; plurimumq. se nobis debere profiteatur, quod Christianæ fidei rudimenta didicerit. Tam letis rerum euentis dæmon inuidens, magnā tum in famam, tum in rem familiarē nostrā concitauit tempestatem: qua sic à Deo O. M. liberati sumus, ut fama multo illustrior facta sit; cumque optimus quidam vir se nostræ Societati addixisset, mille etiam aureos nummos obtulerit, quibus præsentii necessitatī opportune subuentum est. Sacerdos alter in pago vicino, die Christi corporis festo quingentas confessiones excepit: die vero Diuis omnibus sacro septingentis Christi corpus impetravit; cum tamen superioribus annis nullus per eos dies confessionis communione sacramenta obire solitus esset. Adolescens Germanius cum inter hæreticos multis annis vitam degisset, sic à dæmone vexabatur, nullam ut animo caperet quietem: hic ad nos fratres perductus, cum totius anteacte vita confessionem fecisset, Christiq. corpus sumpsisset; illico in pristinam mentis tranquillitatem restitutus est. Matrona honesta superioribus mensibus ab hæresi, in qua annos 14. vixerat ad Catholicam fidem traducta est. hæc filiam, quod ab hæreticis baptizata esset; in summo templo adhibitis sollemnibus cérimonias, oleo sacro ungendam curauit, quæ res Catholicis ingentem letitiam; Hæreticis vero mestitiam incredibilem attulit.

COLLEGIVM VIRDVNENSE.

VI Collegium Viridunense incolunt, hi varie
hoc anno morbis tentati sunt; e quibus unus ex
iunctus est. Priuatam calamitatem mox pu-
blica exceptit: sub extremam enim quadragesimam pe-
stilentia serpere in urbe coepit; & quidem tam occultis
initijs, ut vel medicos ipsos falleret: deinde dum non ea
satis cauetur, D. Paulli monasterium, quod nostrae ha-
bitationi pene continens est, inuasit, & aliquot ibi ex-
tinxit: sed prorsus diuina clementia factum est, ut ma-
lum sese intra monasterij parietes continuerit. Ac to-
to quidem illo sex mensium spatio, quo contagio gras-
sata est, ualde illustria diuine erga nos prouidentiae
signa experti sumus: nam priusquam uilla pestis suspi-
cio exsisteret, frater ille noster vita functus est: quod
si proximis mensibus id accidisset, periculum fuisset, ne
aut urbe nos ciues pellerent, aut certe omnes exitus no-
bis intercluderent. Illud quoq. commode accedit, ut
medicinae peritus Societati nomen hoc anno dederit;
cuius cum domi opera nobis praesens esset, externos
medicos non desiderauimus: ne quam ad securus de no-
bis suspicandum ansam populo praeberemus. Nec vero
pestilentiae tempore quidquam de litterariis puisque
exercitationibus intermissum est; auditoru[m] enim (quod
merito omnibus admirabile est) 350 numerus fuit; ac-
cessitq. hoc anno ad superiora, Casuum conscientiae
schola, cui Sacerdotes, atq. ex varijs religiosis ordinib[us]
quadraginta fere intersunt: ad confessiones vero
tantus fuit concursus, ut omnibus satisfieri non potue-
rit.

rit. Pomeridiana catechismi explicatio superiore anno
instas ob causas intermissa, repetita nunc est; eaq. fre-
quenti populis studio celebratur. Die porro SS. Simo-
nis & Iudæ festo, D. Nicolai aula sollemni ritu cærimo-
niaq. ab Episcopo consecrata est. cui cum a quodam
de nostris scholasticis epigrammate gratiæ ageretur;
respondit minime quidem id opus esse, nihil enim a se
profectum in nos, nisi quod sui esset officiū: cupere vero
se, re ipsa suum in nos animū testificari aliquando posse.

COLLEGIVM BVRDEGALENSE.

BVRDEGALIS nostræ scholæ florent maxime: discipu-
li enim plus mille numerantur; ex us vigintiquinque
Artium Magistrorum insignibus ornati sunt: sex
studiorum suorum spatijs decursis, docendi munus in
duabus nobilissimis vrbibus summa cum laude pre-
stant. Unus Ponti Sanctonum urbe ab hereticis, qui
plurimum possunt, vexatur uehementer, quod & ca-
tholicus sit, & a nostro Collegio exierit; eumq. per
summam contumeliam monachum & Iesuitam appelle-
lant. Alter mercede conductus ab hereticis, ut ab illis
esset, fraude cognita restidit pactionem. Alium hære-
tici Baratenses publicis sumptibus Geneuam mittere
voluerunt, ut in ea urbe, quæ superstitionum omnium
mater est, Theologiam disceret; eo consilio, vi postea
ipsorum minister esset: quam ille pestiferam condic-
inem forti animo reiecit. Aliquot hæreticis orti paren-
tibus nostris scholas frequentant; quorum unus singu-
lis annis in patriam recurrit, vi fratres natu minores

Catho-

Catholica pietate imbuat: tantumq. ijs fratris verbis si-
dem habent; vt nulla ratione adduci possint, vt carni-
bus vescantur ijs diebus, quibus ab Ecclesi. i interdi-
ctum est, sicuti ipsos frater docuit. Bibliopolæ hæreti-
ci, cum primum in hanc urbem Societas venit, empto-
res eorum librorum, qui sacras preces horarias conti-
nerent, ad solaria petulanter mittebant: nunc autem
vendendis huiusmodi libellis quæstum ingentem fa-
ciunt; voluitq. noster bibliopola, qui unus Catholicus
est, centum aureis cum ceteris bibliopolis decidere, vt
sibi vni huiusmodi librorum vendendorum mercatura
permitteretur. Singulis dominicis festisq. diebus com-
municantium in æde nostra magnus numerus est; cele-
brioribus uero festis, trecenti nonnullam etiam quin-
genti censi sunt. Confessiones generales auditæ triginta,
quarum aliquæ 25. aliæ 30. aliæ 40. annorum fue-
re: in his hæretici septem numerantur, quorum nonnulli
li numquam in vita crimina confessi erant; multi 40.
aliqui etiam 60. passuum millium itinere confessionis
causa veniunt ad nos. Mercator ex longa hæretico-
rum consuetudine nonnulla fidei nostræ capita in du-
biu[m] vocavit: hic reuersus in patriam tantis consciencie
et stimulis torqueri cœpit, vt cum nullam caperet ani-
mo quietem, ad nos se contulerit; sicq. ad mentis tran-
quillitatem reuocatus est. Aliqui fenerationem reli-
querunt: fraudatas pecunias reddiderunt: beneficia
per simoniam impetrata repudiarunt. Itum est etiam
in Xenodochia: ad eos qui deinentur in vinculis habi-
tæ conciones: capitis damnati Christianæ pietatis offi-
cij adiuti; ex quibus hæretici aliquot ad Catholicam
reli-

religionem conuersi sunt. Præter conciones, quæ in nostro templo haberi solent; duo alij in duobus virbis templis concionati sunt: tres Christianam doctrinam populo explicarunt: totidem superiorē quadragesima apud Sanctones varijs in pagis concionati sunt, insigni cum fructu; nam iuuentus, quæ tota senecte fuerat ab heretico concionatore corrupta, ad sanitatem reducta est; ipsiq. heretici nostros iam ad se inuitant, omniaq. se imperata facturos confirmant. Nec tamē defuerit perdit homines; qui nostrorum vite insidiarentur, ex quo rum manibus præpotens Deus nos hactenus eripuit. Unum e nostris nefarij homines sub vesperam domum redeuntem interficere constituerant, qui cum rei tantius ignarus subito eo die morbo corruptus esset, solito citius recepit sese; eaq. ratione aduersariorum contumelias elusit. Burgi & Petragorij duo item e nostris ver sati sunt, qui in hereticis conuertendis, alijsq. pījs ex instituto muneribus utiliter iniugilarunt.

NIVERNENSE, ET BITVRI- cense Collegium.

Nec Niuestru frustra nostrorum collocata est industria; nam ex concionibus, quæ tum in templo nostro, & ad sacras uirgines, tum in oppidis, pagisq. sunt habitæ, maximi fructus reportati sunt. multis in locis frequens eucharistie & confessionis usus inuenctus: institutæ & præterea certæ eleemosinæ ad pauperes uinculosq. iuuandos. Ultimo quoq. supplicio ma-

elan

ständos prosecuti sunt nostri, magno utiq. eorum bono; ex quibus vir nobilis, qui annos 20. &c. eo amplius in heresi uixerat, ad ecclesiam adiunctus est. Nostrū sacellum cum alijs ornamenti, tum argentea Pixide, quæ aureis quinquaginta stetit, ad sacrosanctam Eucharistiam adseruandam, auctum hoc anno est. Episcopus ad omnia nostrorum opera utitur; quorum etiam iudicio libenter ea subjicit, quæ in lucem editurus est. De Duce nibil est quod dicam, quippe qui non desistit in dies nos magis ornare: atq. hoc anno ædes proximas, & ad nostras cogitationes multum necessarias nobis coemit, & quamdiu fuit in urbe, omnia in nos benevolentie, & humanitatis signa exhibuit.

Eiturici Sacerdos unus in æde maxima summa cum doctrinæ probatisq. laude concionatus est. hic aliquoties inuenitus in Calvinistam in vicino pago commorante, ad quem audiendum multi ex hac urbe confluerebāt; eo hominem disputationis metu adduxit; ut in remotissimum locum se abdiderit. Alius item Sacerdos in opido vicino ualde fructuosas habuit conciones, atq. in sacrarum mulierum monasterio generales ferè omnium confessiones audiuit. Archiepiscopus cum in hanc urbē Idibus Octobris summa pompa esset ingressus, octauo die post nos inuisit; exceptusque à nostris est tum uarijs carminibus, & oratione, tum etiam dialogo: quæ ille omnia describi curauit, vt perpetuum benevolentiae testimonium ac pignus essent. Idem Cathechismi explicationi præsens interesse uoluit, omniaq. sibi uehementer probari testatus est.

COLLEGIVM DIVIONENSE,
 & Augense.

Collegium Divisionense in Burgundia ab Odinetto
 Præside hoc anno exstructum est; qui mense Fe-
 bruario uita decedens nostros nec scientes nec speran-
 tes honorum omnium (ea 34. millibus aureorum æsti-
 mantur) heredes testamento reliquit. Reditus, ut nūc
 quidem, mille aureorum est, sed facile amplificatum
 iri uendito Fendo speramus. Qua quidem in re maxi-
 me spectata est seruū vius fidelitas; cui cum à domi-
 no, paullo ante quam animam efflaret, testamentum
 commissum esset, ut id frequenti Senatui redderet; nul-
 lis minis, aut præmijs adduci potuit, ut illud Domini-
 ni sorori ostenderet: ac postridie coacto Senatui testa-
 mentum publice obtulit. quamobrem Serui Fidelis ap-
 pellatione cohonestatus est, atq. inter nobiles adscri-
 ptus, plurimæq. ac magnæ immunitates illi datae. V.
 Idus Octobris initium docendi fecimus, tanta cum Se-
 natus omniumq. ordinum approbatione, quantam in
 nullo alio præterea Galliae Collegio meminimus. Au-
 ditorum numerus 440 est, isq. augetur in dies magis.
 Sunt omnes præclaræ indolis, magistris obsequentissi-
 mi, quod maxime declararunt in festo omnium San-
 ctorum; cum uerbo dumtaxat moniti de confessione,
 nullius officium in ea re desideratum est. Ipsi porro
 ciues humanissimi sunt, litterarum ac religionis a-
 manissimi, atq. de recta filiorum institutione ualde
 solliciti. qua in re cum suenos diligentie uicarios, atq.
 adiutores naclisunt; dici non potest quantum nos bene-
 uoles-

uolentia prosequantur. nobis etiam ab alterius Collègij Doctoribus, quos animo à nobis alienore esse intel ligerent, diligenter cauerunt; grauissimis legibus pœ nisque propositis, ne quid in nos uerbō aut scriptio dicerent: decreueruntq. nequid in lucem Consulibus in scientibus ederent: uem ut liber exitus esset nostras scholas adeundi ijs, qui in ipsorum conuictu uersarentur. Hos uidelicet fructus cum prospiceret dæmon, quosdam Senatores hæreticos excitauit, quā per causam loci angusti, rem totam impedire aggrederentur: uerum ea tota tempestas, simul atq. scholas aperiuiimus sedata est; uberioresq. in dies fructus, diuina gratia aspirante, ex hoc recenti agro speramus.

Augum oppidum est in Normandia ad Oceani lit tis non longe ab Anglia situm, à quo Augensis Comi tatus nomen habet, qui in Ducis Guisij potestate est. Hic Lotharingum Cardinalem auunculum, & Müssipontani Collègij fundatorem imitatus, cum in reliqua Gallia Societatem semper complexus est, tum vero hoc anno Augi Collègium instituit, ac vèctigal 600. aureorum annum adsignauit: quod uectigal curat idē Dux, vt Prioratu adiuncto, ad mille aureorum sum mani perueniat. Itaque misi duo Sacerdotes sunt, ut noui Collègij fundamenta iacerent. Templum nostris muneribus exercendis aptissimum quattuor mensium spatio exedificatum est: atq. in illius exstructione quidam ciues primarij totos ipsos dies operarum munere functi sunt. Alij pecunias, & alias res liberaliter sup peditarunt. In hoc templo, die festo Sancti Marij confessiones audiri primum cœptæ sunt, festisq. cele briori-

brioribus magnus concursus fit ad nos: in ornatum vero templi plurima, ea q. preciosa dona sunt collata, sacra uestes sericæ quattuor, uas argenteum sacræ Eucharistiae seruandæ: domestica præterea supellex existanno, vicini cuiusdam nobilis uiri liberalitate, nobis data est. Quid multa? res hac tenus quidem ex sententia procedit; nec principijs cetera, dissimilia fore speramus.

COLLEGIA M. TRINONIS

A Q V I T A N I A E P R O V I N C I A .

NUMERANTVR in Aquitanie Provincia Societatis Collegia sex , in iisque Socii centum quinquaginta , In Turnonensi quadragintaquinq[ue] , In Tolosano octo & triginta , In Rhutenensi vnde uiginti , In Camberiacensi sexdecim , In Auenionensi & Lugdunensi , quod toto fere anno h[ab]e ciuitates vexatae pestilentia fuerint , nostrorum numerus valde fuit inconstans . Societatem ingressi sunt quattuor .

COLLEGIV M TVRNONENSE.

IN Socios Turnonenses præclara diuinæ clementiæ significatio exstilit hoc anno : nam præterquam quod pestis eos numquam attigit ; in eo quoque bello , quod inter nobilitatem ac plebem exarsit , diuinitus incolumes conseruati sunt . neque res r[er]um quā propior periculo fuit ; cum nostri & nobilibus tamquā populares suspecti essent , & ipsi populo etiam odiosi , quod ut ceteros ecclesiasticos uiros , sic nostros pecuniam nobilibus in bellum suppeditare suspicarentur . Auxit populi odium rumor ab hereticis dissipatus , coniurasse eccl-

se ecclesiasticos, ut Paschalibus sollemnibus plebi venenum in consecratis hostiis darent. Quare cum oppidu[m] in quo collegium Prioratum habet, plebs occupasset; turrim munitissimam, quae in Collegiū ditione erat, incenderunt. Patremque unum e nostris, qui tum ibi forte versabatur, comprehendenderunt; vinculisq[ue] constrictum in Rhodanum se precipitatu[ro]s, aut alio mortis genere nec aturos minati sunt: ne[rum] quæ Dei benignitas fuit: periculo præter spem ereptus est. non multo autem post, seditionis auctoribus de medio sublati, tota illa ciuiliis bellis flamma extincta est. Cenomororum Dux in hereticos à Rege missus, Collegium nostrum nobilitate uniuersa prosequente, aliquoties adiit, carminibusq[ue] variarum linguarum à nostris discipulis exceptus est: ac proficiens multa nobis ambi benevoli signa dedit, nostrisque sese ad Deum precebus etiam atque etiam commendauit. Adolescentem quidam cum ad febrin depellendā multis superstitione addibuissest, epota tandem de cuiusdam è nostris consilio aqua benedicta, subito à febri relictus est. Frequenter in vicinō pagos & oppida inviamur: qua in re inreditabile horum popularum studium cernitam, quo nostros audiendi tenentur: ac sepe accidit, ut propter belorum tumultus armati nos deducant, & reducant. In oppido, quod heretici annos viginti tenebunt, Paschatis feriis quingenti, Pentecostes ducenti sacram synaxim obleruerunt. Quod ex primariaq[ue] virtus lad Ecclesie catholicæ gremium rediere, quos aliquot e plebe itide secuti sunt. Institutum præterea est, ut quotidie Christiano ritu, B. Virginis salutationis, sigillum campana

publice daretur: Cemeterio mirus circumdatus, ne mortuis hereticorum corporibus pollueretur. In alio oppido sacrosanctæ hebdomadæ serijs, oppidanorū omnium confessiones auditæ sunt; in his septuaginta generales fuere. In alio item pago vicino, cum malo dæmone plurimi subito corriperentur, pererriti ceteri nostrum Sacerdotem euocarunt; tantisque ad eum confessionis causa concursus factus est, vi, cū satisfacere omnibus non posset, alterum subsidio mittere necesse fuerit. Confidentium numerus quingentorum fuit; ex quibus alijs octoginta, alijs nonaginta, alijs centū annis crimina numquam recte expiauerant; hereticus unus ad Ecclesiam aggregatus est. Aliud oppidum iacet; in quod abhinc annis triginta de eo amplius heresies peruerterat, buc disputandi concionandiq. causa unus è nostris missus, numquam ministrum adducere potuit, ut vel secū congregederetur anni quinque Viginti erat, cū eam urbe nullus Episcopus lustrauerat, quare Viennensis Archiepiscopus, quibusdam e nosfiris comitibus, eo prosector, tridui spatio sexcentis Confirmationis sacramentum dedit. In alio quoq. pago, qui heresi sere totus infectus est, quadraginta sunt exceptæ generales confessiones: quattuor pecuniam fenoribus partam restituerunt; in his unus aureos quadringtonos.

COLLEGIVM TOLOSA NV.M.

EX ijs, qui Tolose hoc anno ad Societatem adiuncti sunt, Parochi viii maximè admirabilis conuersio

uersio fuit. Is, cum in Tureciuili Philosophia, Theologiaq. operam egregie nauasset; Societatem ingredi constituit: quod consilium sic annos octo distulit, ut uarjs semper cogitationibus & scrupulis ab eam rem angeretur. Interea, cum oppidum, in quo ille Paroacia administrabat, antelucano hereticorum ingressu, repente captum esset; is precipiti fuga seminudus ad muros consondit, ut inde se per fenestram demitteret. In fenestra palus erat forte transuersus, iniustus & magnitudinis, quod ne boum quidem paria quantuor com mouere potuissent: at ille manu eū leniter impellens, loco dimoruit, quæ res portentis instar ab omnibus iudicata est. Cum autem fugeret, incidit in hereticum: qui, adacto semel atq. iterum summa ui per latus pugione, cum nihil eum male accepisse cerneret; miraculo obstupefactus, argentum ab eo accepit, ipsum dimisit; atq. alterius etiā mox heretici furore immanitateq. vindicavit. Hisce periculis perfunctus, graui morbo corripitur; quo ad extremū uitæ discrimen adductus est; neque prius conualuit, quam se consilium illud ingrediendi Societatem, quod olim animo concepisset, uocerit exsecuturum. Cum vero Tolosam uenisset, atq. negotium cum Patribus transegisset; ecce tibi patriam rursus meditatur: ac ter accedit, ut cum ad iter omnia parata essent, numquam ipse in equum adscendere potuerit; ut uolens, nolens in urbe subsistere cogatur. Die autem, quā Societati ingredienda dictus illi est, cum tertio ad Collegium uenisset, tintinnabulum attingere numquam est ausus: donec ui quadam occulta & diuina in Collegium impulsus est. Ac tribus quidē

primis diebus, maximas habuit is animi molestias; quas incredibilis quedam latitia mentisque tranquillitas consecuta est: ut priores dies in seculo; posteriores denum in religione fuisse uiderentur.

Senatori, qui plurimum auctoritate & opibus poterat, filius erat moribus grauissimus, & religiosissimus; quem pater cum suspicaretur nostrae Societatis esse uelle, apud frequentem senatum criminatus est, locupletiorum filios blanditijs ad religionem alliti a nobis, ut ei ratione ad bonorum possessionem aspirerimus. Cuius quidem maledicti mox dedit panas; paucis enim post diebus mortuus est; filius autem Societatem serio cœpit cogitare. Verum cum nostri iniuidiam metuentes, iniuitis suis, adolescentem nollent recipere; is tantum importunis precibus effecit, ut & suis omnibus consensu extorquerit: atq: ut non solum auaricie, sed hominum etiam suspicioni resistemus, ne nummum quidem ut in Collegiū inferret, passi sumus. Octo nostris concionibus permoti ad uarios religiosorum ordines adscripti sunt: Virgo una in diuina Clares monasterio sese Deo consecravit. Adolescens apostata sic animo uexabatur, ut numquam quietem caperet; aliquando etiā à dæmonie ad contignationem usq: sublatus est: hic nostris confessus ad religionis castra redit. Haereticī duo ad fidem iraducti sunt. Collegiū quoq: redditus hoc anno ualde sunt amplificati; Prioratu uobis à principe uiro donato.

COLLEGIVM AVENIONENSE.

HI C annus ualde pestilens fuit ciuitati Auenionensi; pestis enim Septembri mense coorta sic vnius anni spatio peruagata est, vt plus decem millia ciuium desiderata sint. Hoc tempore nostri alij alio digressi, praeclaros sue peregrinationis fructus retulere. Sex in urbe substiterunt; hi qua sacramentis administrandis, qua morbo affectis uisitatis curandis, qua denique confirmandis iis, qui ad supplicium publice ducuntur, operam egregie nauarunt. Ex horum numero; unus cu adduci non posset, morte ut aequo animo subiret, suumq. caput demonibus deuoueret; nostrorum verbis ad meliorem mentem reuocatus, in crucifixi complexu, Iesum pie pronuncians exspirauit. Qui Valeriatum (oppidi nomenid est celeberrimi in Vasionensi diocesi) profecti sunt; ij toto Aduentus & Quadragesimæ tempore, Dominicis præterea festisque diebus conciones habuerunt: Scholas etiam aperuerunt, ad quas magna puerorum multitudo vel ex vicinis hereticorum urbibus confluxit. Confessiones auditæ plurimæ; in his 120. quæ heresim redolebant. Ad catholicam religionem traducti decem'; in his dynasta fuit, qui multos iam annos bello Catholicos vexabat. Symoniaci duo adducti, vt beneficia, fructusque omnes ex iis perceptos restituuerent. Quibus rebus comoticiues de Collegio instituendo consilia inierunt; idque vt impetrarent, Armeniacum Cardinalem & Passionensem Episcopum deprecatores adhibuerunt. Idem Collegij ædificandi studium Carpentorati à du-

bus e nostris, solitis Societatis munib[us] exigitum est. Vasioni quoque, Cristeti, Visaniq. in populis, militibusq. ad pietatem informandis, bene res Christiana gesta est.

L V G D V N E N S E , E T R H V T E
nense Collegium.

Neque latior annus, pestilentia grassante, Lugduno fuit. maximeq. insignis exstittit Patriis cuiusdam e nostris opera, qui cum sua studia omnia ciuium saluti dedicasset; instituit primum, vt in omnibus templis perpetuae in precibus stationes haberentur; vtque signo publice dato priuatis in aedibus singuli genibus prouoluti, finem malo exposcerent. Ipse praterea vicatim urbem obiens, ingentem pecuniae vim in pauperum vsus corrogauit. Curauit quoque, vt aediculae lignae & extra urbem edificarentur, quae rebus omnibus instructae familiis affectis attribuerentur. Alias item duas ligneas domos fabricatus est, in quarum unam pauperes febri laborantes recipierentur, in alteram cibi adseruarentur. Atque in tot tantisq. occupationibus conciones numquam intermisit:qua in re illud certe miraculi instar fuit, vt nemo eorum, qui conciones illius frequentarit, morbo sit correptus. Dominicis, festisq. diebus, in duobus sacellis e ligno exstructis rem diuinam publice peregit, Christiq. corpus distribuit. Pueros quoque infantes, quos famulis e senestris parentes demittebant; frequenter baptizauit. Neque vero a ceteris, qui sese Collegio coniinebant, cessatum est;

est; ciuium enim fere omnium (quos videlicet præsens
necessitas urgebat) confessiones audierunt , aliaq. ex
instituto ministeria utiliter exercuerunt . kal. No-
uembris. qui dies Diuis omnibus sacer est , B. Marie
Lauretanæ ciuitas publice votum nuncupauit : inde
Deiparæ Virginis beneficio vis morbi remitti cœpit,
omniaq. domi forisq. letiora fuere.

Rbutenis hoc anno templi fundamenta ponî cœpta
funt ; primusq. lapis ab Episcopo ritu sollemni deie-
ctus est. in eius ædificationem ciuitas aureos centum.
Et quinquaginta decreuit. Parens hæreticus fi-
lio , qui nostras scholas frequentat , per
litteras præcepit , ne sacrificio Mis-
sæ interesset ; id scilicet filius
facturum se præcise ne-
gavit , litterasq. de-
tulit ad præce-
ptorem.

C O L L E G I U M C O L O N I E N S E

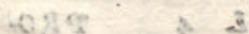
PROVINCIA RHENANA.

ABET in Rhenana Provincie Societas sedes nouem, in quibus nostri ducentorum sexaginta quinque summam in viuersum efficiunt. Coloniæ Agrippinæ triginta commorantur, Treueris sexaginta, Moguntiæ duo & quinquaginta, Heriboli in Orientali Franconia tres & quadraginta, Spiræ quatuordecim, Fulda in Buchonia viginti sex, Heiligenstadij in Eifeldia duodecim, Confluentiæ ad Mosellæ fauces decem, Molshemiæ in Alsatia nostrorum numerus varius fuit; ita tamen, ut neque plures viginti quattuor, neque pauciores quatuordecim numerati sint. Factæ præterea sunt insignes missiones duas, altera Aquisgranum; altera Lutzenburgum; quibus addi potest Paderbornensis, in qua secundum iam annum e nostris aliquot versantur. Ex hoc numero mortui sunt quattuor: Ad Societatem adiuncti septem & triginta.

COLLEGIVM COLONIENSE.

TRigesimus iam annus est, cum nostri in hanc ciuitatem uenerunt, neq. toto hoc tempore uel pacif-

extissimis rebus, multorum Principum uirorum contentione, ipsiusq. Pontificis maximi litteris, ut in ea certam sedem ac domicilium haberent, impetrari umquam potuit. Hoc demū anno, quo Reip. orbis uniuersus, hæreticorum temeritate peruersus erat; ædes nostris recentes, amplæ, immunes, atq. ad nostra ministeria exercenda percommoda a Ioanne Sunollingè D. Andreæ Decano, totoq. Capitulo attributæ sunt, multoq. in dies maiora speramus, quorum etiam liberalitate factum est, ut, cum nulla fere uectigalia Collégium habeat, eleemosinæ collatæ ad triginta & eo amplius Socios alédos satis fuerint. Nostrum Gymnasium septē in classes diuisum, discipulos mille circiter continet: qui numerus per se non exiguus, eo etiā maior vi deri debet; quod aliae due præterea sunt in hac vrbe Academie; que, licet multo quam nostra inferiore frequentia, celebrantur tamen. Quo secundo scholarum nostrarum progressu conturbati quidam, cū eius rei caussam inuestigarent; Doctor Theologus præcipua existimatione uir, Iesuitas unicum currum unico sumiculo trahere respondit: animorum uidelicet con spirationem concordiamque, qua res paruae crescent, significans. Conuictorum vero nostrorum centum numerus est, aut non multo secus; adolescentes omnes honestis orti parentibus, naturaq. ad uirtutem propensi. Idem etiam aliorum Discipulorum studium pietatis est; ex quibus octo Magistrorū insignibus cohonestati, ad Societatem accesserunt: octodecim ad uarias Religiosorum familias aggregati sunt. Sodalitas Deiparae Virginis, que paucis ante annis instituta fuit, ab ex quis

guis profecta initus eo creuit, ut cum in multos religiosos cœtus introducta sit; tum uero in quinque classes, ob multitudinem eorum, qui nomina darent, eam distribui necesse fuerit. Horum incredibilis quedam existit alacritas tum in voluntariis pœnis christiano ritu subeundis, tum in ceteris hominibus ad catholicam pietatem traducendis. Quidam cum simulatione pietatis quadriennium circiter hæresim Calvinianam occulasset; tandem nostra institutione aliorumq. exemplo ita excitatus est, ut commutata voluntate hæresim abiuraret; multisq. lacrimis generalem anteactæ uitæ confessionem fecerit, magnamq. librorum hæreticorum uim ad Magistros detulerit, ut comburerentur. Alterius adolescentis monitu femina primaria luxui dedita, cum universa familia generali confessione expiata, cognatis quamquam iniuitis ac renitentibus, honestam uitæ rationem iniuit. Ex his adolescentibus, sacrosanctæ præsertim hebdomadæ sollemnibus, alijs ante sepulchrum in domestico sacello excitatum precabundi pernoctarunt, verberibusq. in se ipsos seuerunt; alijs humi ad lignum pro ceruicali recubuerunt, aut genibus nixi, brachijsq. crucis specie extensis, rosaria sèpius percurserunt, cilicia gestarunt; alijs uotiuas peregrinationes suscepérunt. quæ ab adolescentibus tanta cum animi alacritate letitiaq. præstari, eo etiā admirabilius est, quo magis hæc ab hæreticis, inter quos degunt, omnibus tormentis & machinis oppugnantur. Præterea si quos morbo, domesticaque solitudine laborare senserint, horum non corporibus solum consulunt, quantum in ipsis est, uerum etiam animis. Itaq. panem ijs

cete-

ceteraq; ad victū cultumq; corporis necessaria ostia-
tim emendicant, magna q; caritatis significacione mini-
strant, quod officij genus illis exhibent maxime, quos
nouerint hæresis labe infectos; vt eorum corporibus cu-
randis, animi quoque conualecant. Hæc de nostrorū
Discipulorum probitate fama cum percreuerit; fit,
vt precibus litterisq; ad principū uirorum filios priua-
tim instituēdos, aut ad publicē in Collegiatis Ecclesiis,
Monachorumq; cœnobis docendum, aut populos re-
gendos certatim expetantur. Bacalaurei ex ijs septem
& triginta, Ariuum Magistri unus & triginta facti
sunt. Acta præterea est D. Cæciliæ historia, cuius ex-
spectatio sola proceres aliquot excitanit, ut in ornatiū
theatri, aliosq; sumptus non exiguae pecuniae summā
conferrent: ipsa uero actio nonnullos D. Cæciliæ exē-
plo induxit, ut duodecim studiosos iuuenes pauperes
ad coniuuiū invitatos, pecunia, vestibusq; nouis dona-
rent. Conciones in æde maxima, ceterisq; templis, Vir-
ginum præterea sacrarū ac uirorum cœnobis, insigni-
cum animorum fructū habitæ sunt; pluribus suscep-
tae vitæ ratione confirmatis, & generali confessione
expiatis. Quadraginta quinque hominum millia in æde
nostra Christi corpus susceperunt, multoq; plures con-
fessi. Generales insignium sexus vtriusque persona-
rum confessiones auditæ ducentæ sexaginta sex; in his
nonnullæ eorum, qui aut tredecim, aut viginti, aut tri-
ginta, aut quadraginta, aut etiam plures annos ingen-
tia flagitia reticuerat. Trecetæ amplius simultates dis-
fidiaq; inter coniuges, aut filios parentesque sublata.
Quibus rebus inductæ multæ sunt honestissimæ semi-

n.e; ut matrimonij fidem sancte colerent: Virgines &
 Videlicet in virginali castimonia pudicitiaq. perse-
 rent. quarum nonnullæ amplissimis ortæ familijs, re-
 bus omnibus nuncio remisso, Christo sese consecrarūt,
 vitamq. seueriorem suscepérunt. Quinquaginta item
 in plurimis adulterijs incestisq. vel cum ipso Dæmonē
 volutat.e, ad honestos mores renocat.e sunt. Tres a me-
 retricio quæstu ad Penitentium, quas vocant, vitæ ge-
 nus traduct.e. harum una cum desperationis fluctibus
 vehementius iactaretur; mentis tranquillitati reddita
 per nostros est. Quinque & triginta; qui partim à fide
 defecerant, partim defectionem meditabantur; ad ca-
 tholicæ Ecclesiæ gremium rediere. Duo Monachi, cum
 sese incestis nuptijs miscuissent, alter etiā se a Catholi-
 ca fide impie seiunxisset, ad religiosam iterum discipli-
 nam reducti sunt. Sacerdos nouem annos in pastorali
 munere inter hereticos vixerat, quo toto tempore nū-
 quam crimina expiauerat; hic generali confessione fa-
 ct.a, prouinciaq. illa tam animo periculosa deposita,
 cum R.c. Ecclesia in gratiam rediit.

COLLEGIVM TREVIRENSE.

Collegiū Trevirensis familia duobus constat ordi-
 nibus. Primus eorum est, qui tum docendo, tum
 concionando, tum confessionibus audiendis, alijsque ex
 instituto muneribus, in salutem proximorum incum-
 bunt. Alter Novitiorum, qui versantur in probatione.
 Horum egregium virtutis studium, & in suscep-
 tovit & consilio constantia spectata est. Germanus adolescens

Philo-

Philosophiae curriculo confecto, nostræ esse se volebat
Societas. ea re cognita parens filium reuocat in pa-
triam, atque in medium rerum forensium tumulum
deiudicat; ut sic videlicet Societas, ad quam blanditijs
inductū a nostris sibi persuaserat, sensim obreperet o-
bliuio: cum autem duos ipsos annos tum parens, tum a-
mici constantiam iuuensis frustra oppugnassent; liber
tandem ab iis dimissus ad nos est. Alter plurimis natu-
ræ bonis instructus atque ornatus, iuris iurandi religio-
ne seipsum obstinxerat, Societatem se ingressurum: sed
ut est illa etas lubrica, malorum consuetudine in per-
ditissimos mores ita prolapsus est; ut, quo sibi omnem
religionis aditum præcideret, legum studio sese addixe-
rit. Is vonius e nostris litteris, qui veteris ipsum iuris iu-
randi admonebat, ita commotus est, ut ne salute qui-
dem familiaribus dicta, Treuiros illico ad P. Trouin-
cialem contenderit, atque ad genua prouolutus, ut in
Societatem adscribereatur, vehementer petierit. postea
vero litteris atque intermuncij a patre sollicitatus, ta-
men in suscepso consilio fortiter perseverat. Tertius
Lotharingus est, parentibus locupletibus natus, ar-
tiumq. Magistri insignia Treueris consecutus, cui euā
opimum sacerdotium fuerat desponsum. Is cum spiri-
talibus exercitationibus vacaret apud nos, Deo duce
mentem Societas ingrediendæ suscepit. Qua re pater
cognita Treuiros venit, aduocatoq. filio, eius consilium
multis verbis in præsentia laudauit, quod se Deo addi-
xisset; discedensq. filium in diuersorium inuitauit. Ne-
gare nostri, magnum esse affirmantes in egressu peri-
culum: sed cum pater instaret uebemenius, filius ani-

mi incertus in patris sententiam concedit. Hic pater persona, quam sumpserat ad tempus, reiecta; filium alternis blandiendo, minandoque a suscepto consilio frustra conatus est auocare. atq. ut omnem fugae spem filio praecideret, eum semper sibi affixum habebat, secundum in eodem conclavi lectoq. clausis foribus, simul cubare cogebat. Postridie cum a prandio ceteris omnibus digressis, filius paterq. soli relicti essent, & pater obdormiceret; adolescentis animo multa uersans, tandem cubiculi fores clam reserat, patrisq. pallio sumpto ad Collegium redit. Eodem paullo post uenit pater, ira incensus, filiumq. sibi restitui iubet. Negavit P. Rector ab se adolescentem aut fallacijs abductum, aut iniuitum retineri; illiq. integrum esse manere, nec ne verientem autem ad religionem nec potuisse, nec uero debuisse repellere; simul adolescentem iubet accersiri. a quo pater queritur, cur fugerit: dicere incipientem interpellat; pugnoq. intento, mortem, ni secum abeat, mittatur. Cum iuuensis precise negaret; vi eum rapere voluit, comitesq. ut iuuarent, monuit: sed clavis Collegi foribus eorum impeius fractus est. itaq. re infecta furens e Collegio erupit. Redit postridie pater, filiumq. repetit; P. Rector idem quod superiore die respondit, ex quo scilicet sibi non rideri; vi aut quis iniuitus a religione pellatur, qui in religione retineatur iniuitus. Hic ille ira impotens vix a nobis manus abstinuit; dixitq. venditis omnibus, habitationeq. Treuirois translata, se tempora omnia obsessurū; vi vel in tēplo filium sua manus confodiat: cūq. frustra Suffraganeum, aliosq. principes uiros in nos incitare conatus esset, reuertit in patriā.

Disci-

Discipuli mille numerantur, honesto loco nati plurimi, in his Conuictores octoginta, ex quibus adsciri sunt in Societatem Philosophi tres. Inter externos discipulos conuictoresq. B. Virginis Mariae instituta soliditas est, ita ut singuli binos cætus separatim habeant, in quorum alterum adolescentes superiorum classium, in alterum inferiorum adscribatur. Hi quatuor cætus quattuor inter se B. Virginis precipuos festos dies distribuerunt, quos orationibus, carminibus, frequenter etiam dialogo celebrent. Qui autem hoc anno in templo nostro sacram synaxim sumpserunt, eorum est summa 22. millium; ut interim eos taceam, qui a nostris per confessionem expiati, suis in parœcijs illud sacramentum obiere. Confessiones auditæ plurimæ etiæ eorum, qui annos viginti trigintaue magna scelera occultabant, aut numquam omnino in uita fuerant confessi. Vnus è nostris quinquaginta supra quingentas generales confessiones exceptit. In sacrarum quoq. Virginum monasterijs præclare opera collocata est: unius siquidem monasterij Virgines omnes, totius anteactæ uitæ generali confessionem instituerunt; itaq. multæ in religiose uitæ ratione confirmatæ, aliae ad animi tranquillitatem ac morum facilitatem traductæ. Vnus ut à se deserta religionis castra repeteret, adductus est. Mulieres à flagitiosa uitæ consuetudine reuocatæ non paucæ, quarum una cū annos quindecim insciente marito, rem cum adultero habuisset; nocte quadam à dæmoni sublimis rapta est: filia uero clamante, matremque, ut Dei opem imploraret, adhortante, lecto restituitur. Hanc postea cum re cognita maritus dimittere vellet;

uellet; opera nostrorum effectum est, ut, fide mutuo
data acceptaque, res tota obliuione perpetua dele-
atur. Altera ex perpetuis coniugij molestijs desperatio-
ne concepta, mortem sibi consicere constituerat; à
quo facinore filij trimi vocibus renocata, mox confessâ
riū adiit, animiq. tranquillitati restituta est. Capius
eīā dānatis presto fuimus; ex quo numero unus nobili
genere natus ad catholicam fidem conuersus est. Iaco-
bus Treuerensis Archiepiscopus tum alias sape,
cum extremo vita tempore, quanti Societatem face-
ret, declarauit. Pridie enim eius dīei, qui sanctissi-
ma Trinitati sacer est; sacros ordines in eadem nostra
contulit, uestesq. multas sacras auro intextas magni
precii dedit. Ipso autem S. Trinitatis dīe, rei diuinæ
interesse, cereum, ut sollemne est, accipere, pran-
diumq. nobiscum inire constituerat: sed ipsa nocte mor-
bus ingrauescens illius cogitationes dissipauit. De stat-
men Præposito suas vices delegauit. Die Sabba-
ti sub vesperam subtilis morbus omnes illi sensus ade-
mit; tandem redeunte animo, uoces illas identidem
iterabat. O sancta Societas, quibus verbis, quantum
sibi in Societalis precibus præsidium constitutum arbi-
traretur, ostendit: atq. ita extrellum spiritū Deo ned
dit. Archiepiscopi morte complures existimabant
actum esse de Societate; nosq. nostro patrone destitui-
tos, breui ex vrbe exterminatum iri. Sed nimis Deus
presto iis est, quorum consilia omnia ad ipsum referuntur;
pancis enim post hebdomadis Ioānes Schonebergh
Præpositus, nosr.e Societatis amantissimus in demor-
tui locum suffectus est. Is postridie quam Episcopus
creatus

creatus est, P. Provincialem, et P. Rectorem ad prandium humanissime inuitauit. cumq; de bonis Collegio donatis controversia excita esset, edixit nequa eius rei, utpote iniusta, iudicium, aut actio postulantibus daretur; pœnis etiam si opus esset, hominum audacia coerceretur. Idem, cum iuri aliquot grauissimi essent auctores, ut nos perinde ac ceteri religiosi, ex Collegij censu, ad Imperij difficultates subleuandas, tributum conserremus; restituit semper, atq; ut nosris priuilegij & immunitate frueremur, effecit.

COLLEGIVM MOGVNTINVM,
& Herbipolense.

Moguntinum gymnasium auditoribus septingenitis frequentatur; in his Conuictores octoginta numerantur. Magistri Artium facti sunt viginti, Bachelorei duo et triginta. Ex ea familia famulus unus decessit; qui cum ingrauescente morbo cœcus factus esset, oculorum sum aqua benedicta diuinitus recuperavit. Euocantur identidem in pagos nostri, ut Parochos confessionibus audiendis, alijsq; püs muneribus iuuent. quare unus e nostris confessiones exceptit ducentas; Parocho ademit concubinam: duos adduxit, vi preces horarias recitatet; quattuor, ut ante sacram synaxim, cum inimicis redirent in gratiam. Duo ab hereticorum erroribus ad R. fidei veritatem transferunt, unus Sacerdos, qui hereseos semina sparserat in patria: Polonus alter, qui cum ad oppugnandum Sanctorum cultū,

sex & viginti argumentis instructus Basilea venisset,
primo congressu manus dedit.

Heripoli ab heresiji ad Catholicam fidem, quadra-
ginta reducti sunt ex quorum numero Sacerdos fuit
quem flagitiosa mulier ad hereticos pertraxerat, ut
sic videlicet nefarijs amoribus operam licentius da-
rent. Alter concionator fuit, qui multis Germaniae
Provincijs peragratis, plurimos mortales tum dicen-
do, tum scribendo hereseos labo inficerat. Hic tandem
post multos sermones cum nostris habitos, heresim
publice in aede nostra abiurauit; atque in Conuictorum
domum admissus, sanctissima sacramenta diu frequen-
tauit: inde profectus in patriam, sorores & amicos ad
Catholicam religionem excitauit. Alij ne magno qui-
dem proposito periculo, a Catholicorum & nominatim
nostrorum consuetudine deterreri potuerunt. In hospi-
tali quadam domo cum omnes plurimis erroribus im-
buti essent, nostri Sacerdotis opera & consilio ad ve-
ritatem redierunt. Eadem exsilit Sodalium B. Virginis
in hominibus iuuandis industria: ad orthodoxam
enim fidem viginti reuocarunt; ad Christi corpus fusi-
piendum octoginta impulerunt; ducentos quinquagin-
ta duos, ut crimina confiterentur, induxerunt: ex qui-
bus viginti, vniuersae vite confessionem instituerunt.

COLLEGIVM SPIRENSE.

Spiræducenti Auditores numerantur; plures om-
nino futuri, nisi ciuitatis lege prohiberentur: eoru-
tamen egregium religionis studium est. Puerum,
puerili

puerili quadam morositate, ut parentes haeretici toto
 Quadragesimæ tempore carnibus abstinerent, effecit;
 idem matrem induxit, ut nostras conciones audiret;
 quod affirmaret fore, ut aeternis inferorum ignibus ad-
 diceretur, ni mature ad Catholicam fidem reuertere-
 tur. Alter item decennis, cum apud paarem accumbe-
 re, carnibusq. vesti Quadragesimæ diebus cogeretur;
 carnes oblatas artificiose incidit; & in saccum conie-
 cit. Haereti liberati septem & virginis; quorum pleriq.
 errorem cum nutricis lacte suxerant. Cuius Spirensis
 filia Dæmone correpta est; banc sanare aggressi haer-
 etici, fere perdidérunt. itaque, quamquam ipsi repugnan-
 tibus, ad templum nostrum tandem venit; ibi, haer-
 sim detestata, Christi corpus sumpsit, atque in sanita-
 tem illico restituta est. Mulier cum mariti precibus
 exorari se passa esset, ut extra urbem ad haereticorum
 baptismum celebrandum, & infantem suscipiendum
 proficisceretur, eiusque rei inter baptismi sollemnia
 religio quedam illi esset oborta; imperfecta omnia reli-
 quit, & in urbem rediit. Ferdinandus Bauariae Dux
 cum iter in Eburones haberet, noctem unam hic substi-
 tit: ac postridie priusquam vice se commisit, templum
 nostrum religionis causa adiuit, & singulos comiter
 salutauit. Quæ res argumento fuit, quanto Societatem
 nostram amore clarissimus Princeps prosequeretur.

COLLEGIVM FULDENSE.

QUAM UTILITER Fulda nostri uersentur, uel ipso-
 rum hostium testimonio comprobatur; qui ne-

gant illum in tota Buchonia veteris religionis studiorum reliquum futurum fuisse, ni se huc Societas contulisset. P. Rector, cū ferijs Paschalibus de augustissimo Eucharistiae sacramento sex horas concionatus esset, æquissimi omnium tum hæreticorum tum Catholicorum auribus v̄sus est. qua concione inducti hæretici plurimi sunt, vt Confessionis & Eucharistiae sacramenta obirent. Quo fit, vt cum multi hac iter negotiorum causa faciant, ij ad suos reuersi summis laudibus Societatem extollant: ex quo numero Consul Prætorq. hæreticæ fuerunt ciuitatis, qui concionatorem nostrum in cælum ferunt. Eandem de Societate opinionem Frideslari.e noster Sacerdos concitauit, qui cū ab oppidi Canonicis rogatus esset, vt concionem haberet, æque Catholicis & Lutheranis, qui ad audiendum curiosius confluxerant, satisfecit. Frater item Coadiutor prosector in patriam, adeo suos sibi ciues vitæ exemplo, & familiaribus colloquijs de penitentie fructu institutis, conciliauit; vt nullo modo vellent a se hominem dimittere: ac faterentur hactenus se in magna rerum diuinarum ignoratione versatos: Parochio scorbutum detraxit; atque vt eius rei emendationem publice promitteret, effecit. Itaque iam vel ipsos hereticos laudatores habemus. cum enim frequenti procerum conuentu quidam nos criminibus maledictisq. proscinderent; Lutheranus vir primarius nostram defensionem acriter suscepit, illaq. omnia, que conferrentur in nos, ficta esse dixit; seq. cum studiosissime in nostram vitam moresq. inquisisset, nihil iure reprehendere umquam potuisse. Venit ex Polonia nobilis senex, annum

centesimū sextum agens, qui nostrorum conspectu plurimum recreatus est, quod iam pridem Catholicum nullum uidisset. Is digressus a nobis paucorum dierum itinere, in morbum incidit; statimq. Fuldam se reduci iussit, ut in nostro templo sepeliretur; atq. id imperitaret, urbis Gubernatorem deprecatorem adhibuit. Itaq. & mortuo funus quam amplissimum curatum est a Sodalibus B. Virginis, pompaq. per forum vectas mouit maxime admirationem ciuitati, qua ad spectaculum conuenerat, florum sertorumq. uis, quibus ille suas exsequias celebrari iusserrat, ut perpetuo a se cubae virginitatis testes essent.

COLLEGIV M. HEILIGEN-

stadiense.

H Eiligenstadij pestilētia late grāsata est in ciues Senatoresq. sed quamdiu fuit, qua Dei benignitas est, nos non attigit. Neque tamen interea concionandis doctrinamq. Christianam docendi consuetudo interrupta est. Omnino magnum est Societatis nomen in his partibus, atq. ab ea sibi multum hæretici metuit: nonnullisq. in locis publico edicto, multa etiam proposita, cautum est, ne quis ad nostras conciones uenias. Astrologus quidam ex eorum grege raticinatus est nuper, fore, ut nostri Hassiam vniuersam occupent. Ciuis quidam annos natus septuaginta, cum membris omnibus captus ac debilis domi decumberet; annū alterum & trigesimum Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramentis caruerat. Is cum Sacerdotem nostrum eu-

casset, dixit sibi a parente, anno domini 1525 prædictum, fore ut ipse in grauissimas malorum tempestates incideret; posthac venturos spectata doctrinæ ac probitatis viros, a quibus confirmaretur; eos exstima re se se nos esse. itaq. Sacerdoti confessus, ab eodem, Christi corpore, quod abesset Parochus impertitus est. Hæretici conuersi sunt octo & triginta, in his Ludimā gister, Iurisq. consultus magno rerunt usu vir. Parochi salutaribus monitis ad gregis custodiam instructis ex quibus unus concubinam dimisit. A postata itē post quintum demum annum ad religionem reductus. Quibus rebus effectum est, ut uetus pietas atq. religio in hac urbem rediisse uideatur: nam & pie admodum sacrificio Missæ dant operam: palam rosaria gestant, supplicationes publicas rite habent; cumq. Christi sacrum corpus circumfertur, magna pietatis significatio prosequuntur; aliaq. non parua Christiani animi signa dant.

COLLEGIVM MOLSHEMENSE

Neque mitior fuit annus Molshemensibus ciuibus studiosisque, nosq. inter contagionē Deus Opt. Max. seruauit incolumes. Quo tempore admirabilis quedam caritas, amorq. in nos singularis omnium ciuium exstitit; cum certam villas nobis, quo nos recipemus, offerrent. Argentinensis Præsul omnia, quæ ad Societatem augendam pertinent, tanto studio suscepit; ut tametsi id cum multis faciat, eius tamen rei principatum appetere videatur: nam & per suis reme-

dia magni precij donauit, nobisq. permisit, ut de tribus locis eligeremus, in quem nosmet pestilentie tempore conserremus: mieris nouis & altis Collegium sepsit, & amplam edificationem aggressus est, que Collegium, domum Conuictorum, scholasq. unico ambitu complectatur, opere eleganti & sumptuoso. Iacta sunt fundamenta Idibus Martiis, quo die is cum P. Rectore primum lapidem rite posuit, tum ceriatum alij, qui praesentes aderant, saxa in fundamenta concerunt. testatusq. Princeps est, in ea se re unam Dei gloriam, Ecclesiae Catholicae amplificationem, suęq. diocesos viilitatem spectare. Morbi tempore P. Reclator Tabernas nobile Alsatiae oppidum excurrit; concionibusq. ita multos permouit, ut sperarent breui antiquum religionem restitutum iri; pleriq. etiam acre ferrent in concedendo Collegio sibi Molshemenses prelatos; multi etiam sua se pecunia Collegium nobis edificaturos pollicerentur.

COLLEGIVM CONFLVENTINVM.

Ciuitatis Praeful nihil in nobis colendis ornadisq. pretermisit, quod aut in re aut in uerbis positum sit: ut primum enim Archiepiscopus ipse creatus est; illico ad fundandum Collegium hoc animum adiecit; atque ubi se obtulit occasio, omnia eius in nos studia extiterunt insignia. Nec uero nobis Archiepiscopus amicior, quam cuncta ciuitas: Senatus enim, simul ac ludum primum aperiimus, magnificentum gymnasiæ edificium

ficium inchoavit; quod ut speramus, breui absoluetur.
 Obiit in hac ciuitate P. Gulielmus Ruissembergb; qui
 tanta apud omnes desiderium sui reliquit, vt Archi-
 episcopi Cancellarius, vir de Rep. & Societate opti-
 me meritus in litteris, quas ad familiarem dedit, ad-
 scripsit, maiore benevolentia desiderioq. prosecutus
 Confluentinos unius Iesuitæ mortem, quem proceris
 ciuusdam, qui per eos dies vita deceperat. Ex Consuli-
 bus alter ab heresi Caluiniana ad Catholicam fidem
 traductus est, librosq. hereticorum, quotquot domi
 habebat, Kalend. Ianuarij munera loco ad nos misit.
 Is, cum ageretur in Senatu de recipiendis Belgis ex sul-
 bus ea lege, ut fidem publice profiterentur; acerrime
 restitut, cum id nequaquam satis esse diceret; sed neces-
 sarium præterea esse, ut eodem sacrosanctæ Euchari-
 stie sacramento uterentur. Nostri gymnasii archite-
 ctus ad Catholicam religionem propensus, nondū om-
 nem ex animo scrupulum exemerat, itaque aliquando
 sororis uirum ex Lutherana prædicantium familia, se-
 cum deduxit ad Collegium, eumq. cum nostro concio-
 natore commisit: consilium erat, qua ostenderetur vi-
 ctoria, eo se inclinare. Cum autem Lutheranus in eum
 locum vi ueritatis deductus esset, vt & magistrum
 suum pugnalia loqui, & Patrum S. R. E. admirabilem
 esse confessionem fateretur; Architectus sese
 ad Romanam Ecclesiam adiunxit. Alter a primis an-
 nis heresi imbutus a concionatore nostro, in quem ipse
 solebat in omni sermone multa probra conuicere; gene-
 rali confessione expiatus & cū Ecclesia reconciliatus
 est, Supplicationem in hac yrbe habere mos erat, in

qua

qua patria carmina hymnosq. B. Virginis Mariæ ciues decantabant. hic mos viginti iam annos hæreticorum calumnijs interruptus, a nostro contionatore reuocatus est. Apostata ut sceleri desertæ a se religionis honestâ aliquam excusationem prætenderet, multorum criminis Superiores suos Fratresq. ceteros insimulabat; hic item a nostris ad monasterium est reductus. Hebreæ Virgo cælestibus quibusdam visis ad Christi fidem impulsa, christiani præceptis imbuta a nostris est, & sacro fonte in maxima urbis parœcia lustrata, inspectante Archiepiscopo Treuirensi; qui cum puellam baptizare non potuisset, eam tamen ex sacro fonte susciperere voluit. grauique oratione ad constantiam cohortatus, dominum præterea & honestam habitationem illi curauit.

MISSIO PADERBORNENSIS.

Paderborna ciuitas Cathedralis est in Occidentali Saxoniam, quam tunc Westphalam vocant; ibi Socij aliquot, anno superiore à nobilium Canonicorum Collegio enocati, populis erudiendis uiliter inuigilat. Atquè initio quidem calumnijs & concionibus improborum exagitatis, patientia modestiaque aduersarios non fregerunt solum, sed etiam plurimorum sibi animos & benevolentiam conciliarunt. Canonicos vero habemus nostri studiosissimos. Cum quidam Epithalamum scripsisset, quo in Pontificem, Ecclesiam, castitatis cultores inuehebatur; id ægre adeo iulerunt Canones, ut Rectori, cuius id culpa factum videbatur, coniitum mirificum fecerint; habitoque. Canonicorum

& Ma-

¶ Magistrorum conuentu, iusserint a Sacerdote no-
 stro librum publice refelli. quo iudicio multorum licen-
 tia repressa est, qui famosos libellos tum in nos, tum in
 Romanam Ecclesiam conscriptos quotidie in populum
 spargere solebant. In temulentum præterea hominem,
 qui in quendam nostris petulantius insultasset, graui-
 ter animaduertissent; nisi supplicium illi essemus de-
 precati. Mulier energumena, quæ obuios quosque pu-
 gnis, lapidibus, omniq. telorum genere petebat, addu-
 eta ex uicinis locis ad nos est, ut catholico ritu dæmo-
 nem sugaremus. Hæc dum in templo exorcizatur, su-
 bito impetum fecit in primarios adolescentes Luthera-
 nos, qui cū se præseni mulieris furori subtrahere non
 possent, aqua benedicta illi obiecerunt. mirum dictu: re-
 pente omnis ille impetus concidit. Cum autem virgeret
 Sacerdos Dæmonem ut egredetur, respondit is mi-
 graturum se in proceris cuiusdam, qui aderat, cincin-
 nos. negauit Sacerdos; tum ille, ad mulierem, si acci-
 dat ut expellatur, redditurum se dixit; id etiam se in-
 sciente fieri Pater prohibivit. tandem cum magna
 pituitæ vi, mulier Dæmonem quoque cuonuit. Paucis
 post diebus Sacerdoti vigilanti nocte intempesta Dæ-
 mon adstitit, suumq. se domicilium, ex quo fuisse ex-
 turbatus, repetere dixit; id se, ipso ignaro non ausum:
 ex quo iidem domicilio secundo, & tertio a Patre
 expulsus est. Quæres cū uulgata esset, plurimi huius-
 modi homines ad nos deducti sunt; quorum plurimi
 quæ Deo gloria sit, curantur nullo alio remedio, quæ
 aqua benedicta, & sacris agnorum Dei cereis imagi-
 nibus. In Sarisu (loci nomen id est) Monasterium est
 cui

cui praeest ex Comitibus de Columna mulier prudens, Latinis Gracisq. litteris instructa; haec nobis aucto-ribus illius familiæ mores egregie correxit, neq. ad ea familiam aggregari aliquam patitur, quæ in Catholicam religionem non iurauerit. Aliud in Saxonia Mo-nasterium certatur, quod fama est olim a trecentis mo-nachis incoli solitum, qui cum sibi iniicem ad sacras preces recitandas succederent, in perpetua quadam diuinorum laudum statione erant. quorum pietas illu-stri miratulo diuinitus comprobata est: nam diu singu-lis annis dominica tertia Quadragesimæ, Angeli duo cælo delapsi, noctu palam e matutinis precibus Respon-sorium de Ioseph Patriarcha præcinebant. Stetit haec disciplina annos 300. paullatim postea bellorum tu-muliibus, & hereticorum incursionibus dilapsa est, tan-taq. multitudo ad decem redacta. Abbas Imperij Prin-ceps bis nostrum concionatorem euocauit, ut ad Abbat-um conueniæt, & reliquam multitudinem, quæ ad nun-dinas confluxerat, de rebus diuinis verba faceret. Cum autem fama dissipata esset, Jesuitam in Monasterij & de concionaturu, inges hominu multitudo ex Saxonia, Brabantia, ceterisq. vicinis locis confluxit; in his nume-rati sunt concionatores 50. partim Lutherani, partim Calviniiani: ac maximi Superintendens ea fuit senten-tia, dignam esse concionem, quæ typis ad posteritatis memoriam mädaretur; neque se adduci posse, ut crede-ret hominem Jesuita esse, secus enim se hactenus de il-lius ordinis hominibus sensisse; diuersam uidelicet a Christi præceptis doctrinam eos tradere.

MISSIO A Q V E N S I S,

Nullus fere iam locus est, quo haec heresum pestis non
peruadat: seroq. resistimus ei, cum aliqua Prin-
cipi virorū aut dissimulatione, aut incuria confirmata
sit. Id nuper experti sumus in Aquensi Rep. in qua, al-
ter annus est, cum parua heresis scintilla contempta,
tantum exitauit incendium, ut vere amur, ut aliquan-
do possit extingui. Unus repertus est Ecclesia B. Ma-
riæ Decanus vir clarissimus, qui primam periculi pro-
cellam exceperit, ac tum concionibus tunc auctoritate
sua sustinuerit aliquamdiu: sed cum ingrauescenti in
dies malo unus diuinus resistere non posset, a P. Pro-
vinciali auxilium petiit. Aquisgranum profecti nostri
statim sic populum ad prisca religionis studium exci-
tarunt, ut dies noctesq. cum ea omnes cura excubaret,
ut presentim alo mature obvia iretur. Ex altera par-
te fremebant heretici, & Senatui supplicem libellum
obtulerunt, quo petiebant, ut suos sibi conuentus tuto
palam celebrare liceret; liberumq. cuilibet esset, quā
uellet, religionem sectari; Senatumq. in eam rem int-
clinantem, Catholicorum constantia consensioq. erexit.
Quare cum iam res ad seditionem spectaret, Episcopū
Leodiensem, & Iuliensem Ducem Imperator misit
qui res componerent; deditq. ad Senatum ciuesq. litte-
ras, quibus imperabat, ut Magistratus ex Catholicis
rum corpore crearentur, neq. quidquam in iis, quæ ad
religionē pertinerent, nouaretur. Cū autem Comitio-
rū tēpus aduenisset, unaquaq. factio sui corporis Con-
sules creauit. Commissarij, ex Imperatoris sententia

eos

eos Consules, quos Catholicī insiſſent, conſiſtmarunt;
 iſq. Reip. gubernacūla trādiderunt. Id ēgre ferentes
 heretici, iſpīs Commissariis iſpectantibus, manu fa-
 cta, curiam, forum, portas vrbis occupant; clavesq.
 ciuitatis Consuli catholicō extorquent: Re cognita Im-
 perator uehementer commotus est, omniaq. reſti-
 tuiuſſit; Electoribus præterea Treurenſi &
 Coloniensi negotium dedit, ut tumultum
 compescerent. Noſtri interea
 Coloniam ſeceſſerunt,
 tantisperdum res
 ſedetur, quod
 breui fore
 ſpera-
 mus.

C O L I C I U M I N G O L

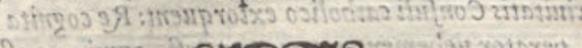
imp. id nū; tuq. inueniūt h̄ynddāzāt ūhāllāzāt
 h̄mmerdāzāt I imp. trānq. minicūlāzāt p̄x māl. I
 -rāb m̄nīcūlāzāt oq. oq. Q. m̄nīcūlāzāt
 m̄nīcūlāzāt an h̄b h̄mberdāzāt ūhāllāzāt ūhāllāzāt
 ūhāllāzāt ūhāllāzāt ūhāllāzāt ūhāllāzāt ūhāllāzāt

PRO

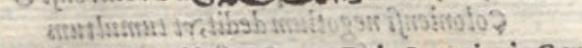
PROVINCIA

GERMANIA

Superioris:

 VERSANTUR in Superioris Germania Provincia octo domiciliis, centum septuaginta quattuor de Societate, Ingolstadij quadraginta quatuor, Dilinge triginta, Monachij unus & viginti, Hallis tredecim, Oeniponti quattuordecim, Lucernæ duodecim, Lanspergi in Domo Probationis viginti quattuor, Auguste octo. Mortui quinque sunt. In Societatem recepti septemdecim.

COLLEGIVM INGOL-

stadiense.

INgolstadij sex ab heresi reuocati sunt; in his quidam ex prædicantium genere, qui Lutheranam heresim annos decem & octo pro concessionibus docebunt. alterum item heresi addictum doctum hominem sodales B. Virginis impulerunt, ut libros hereticos combureret, riteq. peccata confiteretur. Vnus à trinitate passuum millibus hic usque ad nos contendit, ut generali confessione expiaretur. Parochus Theologiae licentiatus, & Frisingensis Suffraganeus designatus,

tus, antequam id munus imiret, spiritualibus Societatis exercitijs apud nos erudiri voluit: quod idem tres alij in his Monachus unus, fecerunt.

COLLEGIVM DILINGENSE.

Sane quam magnam uidetur habere Dæmon in hos populos potestatem; eosq. spectris horrificis terrere, & a veritate fallacijs abducere consuevit. Adolescens cum nouem annorum spatio nullam plane animo requiem inueniret, ad nos se contulit; eique fores pulsare uolenti ter Dæmon apparuit, qui eum ut nobis relictis, rediret in patriam, hortabatur: is tandem heresim detestatus, ad Religiosorum hominum familiam accesit. Alium Dæmon rapere conabatur, is, re nobis exposita, confessione generali expiatus, sacraque agni Dei imagine, rosarioq. munitus, periculo liberatus est. Ad Catholicam fidem traduicti septem; in his Polonus dynasta, qui cum in amplissimam parētis successerit hereditatem, plurimū etiā religionem ampliū caturum speramus. Sacerdoti e nostris iter habentī vir pius, qui eum hospitio acceperat, duo sane admirabilia narrauit, quae ijs in locis non ita pridem contingissent. Retulit is, cū homo sibi notus Sancti cuiusdā viri statue brachia præcidisset; eius vxorē, eo ipso anno, filium sine brachijs peperisse. Coniugem item alterius, qui SS. Episcoporum capita gladio decussisset; filios amentes, capitibus in tiaræ speciem fastigiatis, genuisse. Alij ligneam B. Virginis Mariæ statuam comminuerre aggresso, assulam securi excusam in nasum incidisse, eumq.

se, eumque putruisse; hominem vero cum frustra medi-
camenta omnia adhibuisset, tandem mortuum esse.

COLLEGIVM MONACHIENSE,

& Oenipontanum.

Monachij liberati sunt heresi quadraginta, quo
rum unus confessus illico vita decessit; multo
plures in religione confirmati. Mulier, cui fuerat una
cum lacte Lutherana heres isstillata, ad Catholicam
fidem conuersa, eo consilio ad suos rediit, ut eos ad ve-
ritatem traduceret. Furiosus aqua lustrali epota sillico
ad sanitatem rediit. Sex meretrices Principis liberali-
tate in matrimonio legitimo collocatae sunt. Septem aliae,
qua clav corpore quaestum faciebant, ad honestatem
traductae. Muller, qua se Dæmoni deuouerat, quinq.
millium passuum itinere confessionis causa contendit
ad nos. V aleudinaria frequentata sunt; pecunia cor-
rogatae in egenos agrotosque; discordia sublatæ; Chri-
stiana doctrina pluribus locis tradita, & alia ex insi-
tuto munera præstita.

Oeniponti octo sunt ab heresi abducti; generales
confessiones auditæ quadraginta. Parochi e viciniis
locis ad nos confessionis gratia uentitant. Virgines tres
Deo se dedicarunt; unus ad Franciscanorum familiam
adiunctus est; alter ab inferenda sibi morte reuocatus;
inter ipsos coniuges pax constituta; nefariæ pactiones
rescissæ. Conciones, qua tribus in locis habentur, nobil-
ium virorum frequentia celebrantur; plurimique ijs
inducti, ut vitæ genus mutarent. Sodales B. Virginis
omni pietate ac religione ceteris antecellunt; ijs sollem-
ne

ne est litanias B. Virginis in huius urbis templis decātare; quod cum quidam magnæ auctoritatis uiri non probarent, moremque illum tollendum iudicarent; Bruxensis Episcopus acriter restitit; atq. ut sodalium conatus iuuarent potius quam prohiberent, edixit. Hoc sodalitium Nuncius a S. Cruce nouis diplomatis & priuilegijs ornauit atq. auxit. Sereniss. Archidux cū alias, tū nuper suā in nos benevolentia testatus est, sacris quinq. vestibus, cū cetero instrumento donatis.

LV CERNENSE ET AVGVSTANVM Collegium.

LVCERNÆ nostri ad ægrotos iuuādos tota urbe adhībentur; quorum non animis solum, sed etiā corporibus nonnūquam medentur. Quamdiu pestilentia fuit, affectis subuenerunt; neq. eorum opera defuit in extremo certamine constitutis. Egregia vero est fabri cuiusdam pietatis plena hospitalitas; qui Flandros acceptos hospitio non ante discedere patitur, quam criminā expiauerint. Suffraganeus Constatīensis, dū Heluetiām lustraret; Sacerdotes quosdam, quos instituēmus, ad nos misit. Ciuium item controuersiæ a Senatu sepe reiçiuntur ad nos, vt facilius componātur. Huius loci Præfectus vir nobilis, nostriq. amantissimus, Lanx pergam profectus est, vt Societatis nostræ meditationibus vacaret. Episcopus Vercellensis qui apud Imperatorem Nuncij Apostolici munere fungitur, Societatem magni facit; nostroq. in templo Missæ sacrificiū peregit, Rectoremq. secum aliquot dierum itinere duxit, vt suas confessiones exciperet.

N. Colle-

Collegium Augustanum licet recentissimum sit, spē tamen magnā frugis præbet; Ab hæresi reuocati sunt quindecim: in his unus genere Saxo, matrē fortumasq. omnes ad catholicorum sedes transtulit. Nostri patromi, qui plurimum in hac vrbe valent auctoritate, aquam iugem in Collegium deduxerunt, eo ipso tempore, quo maxima inciuitate siccitas erat; nouisq. priuilegijs confirmarunt hortos, quos cum amplissima domo anno superiore nobis dederant. Idem nos contra Hæreticorum maledicta tuentur egregie: ac nuper quidem Lutheranum concionatorem coegerunt, ut ea reuocaret, quæ pro concione in Sacerdotem nostrum criminose coniecerat: lataq. lex est, ut prædicantes omnes, (quindecim ij sunt in universum) a maledictis in Societatem abstineant.

MISSIO FRIBVRGENSIS.

Annus iam agitur, cum duo è nostris, Pontificis Maximi iussu, Friburgum prosectori sunt, et Colle gij futuri fundamenta ponerent. Ii a Clero & vniuerso Senatu Friburgensi amplis ædibus excepti, humanis simile tractantur; Senatus præterea certos patronos & procuratorem constituit, ad quos concursus sit; multisque inuitis ac renitentibus primarijs viris, Monasterij vicini bona omnia nobis adsignata sunt: iamq. ex nostra vicinitate Hæretici non nihil sibi metuunt, deq. audacia plurimum remiserunt. Nostri interea confessionibus audiendis, concionibus habendis, Christiana doctrinā tradenda, ciuium ammos sibi valde conciliarunt.

PRO-

PROVINCIA
AVSTRIAE.

IS V N T V R. In Austriae Provinciâ Societatis domicilia quinque, in quibus Socij numerantur centum nonaginta septem, Viennæ quidem octo & quinquaginta, Prague triginta quatuor, Olomucij unus & quadraginta, Græcij octo & viginti, Brunæ triginta tres. Societatem iniere octodecim. Obiit unus.

COLLEGIVM VIENNENSE.

Magna fuit tum Imperatoris, tum reliquorum ciuium in nos hoc anno beneficentia: nā præterquam quod aliquot cubiculis Collegium est auctum, & domestica supellex renouata; templum præterea, templiq. fores tabulis affabre pictis ornatum est. Hispanus quidam moriens florenos centum quinquaginta legauit: alius quadragenos octonus in annos singulos, quoad vixerit, aureos nūmos Collegio adsignauit: Parochus domum paternam cū horis Collegio dedit, ea tribus aureorum millibus estimatur. Imperator autem S. Annæ redditus diplomate nobis attribuit, sine quibus is numerus nostrorum sustineri non poterat:

Imperatoris mater hac iter faciens, præter florenos mille, per istromata 15. ex holoserico aureis columellis distincta eximij operis nobis reliquit in monumentum su.e in nos benevolentie. Gymnasia nostra cū frequentia tum nobilitate auditorum celebrantur in dies magis; ex ijs multii ad Præpositorum Abbatumq. munera sunt electi. Episcopi Passauensis, Vratislaviensis, Gurcensis, Quinqueclesiensis, Agriensis; Archidux item Styrie.ceteriq. non pauci Austriae clarissimi uiri, certatim suos alumnos fratresq. in nostram disciplinam tradunt; plurimi etiam locorum excludunt angustijs. His omnibus, qui sunt e sodalitate B. Virginis, pietate & religione præstant. horum numerus fere duplicatus est, lectis in eam S. Barbaræ sodalibus, atque ex duabus sodalitatibus una facta. Sodalium exemplo potissimum inducti Consul, Prætor, aliq. præterea Consulares Senatorijq. viri, ac dynastæ, Romanæ catholicaq. fidè publice professi sunt. Tres legati Apostoli hic iter habentes sodalibus adnumerari voluerūt; quorum vnum de sodalitate optime meritū uitæ funeris sodales publicis exsequijs prosecuti sunt. Proximi Galliarum Regis demortui coniux in hanc sodalitatem adscribi uoluit; vt eam saltem nomine dato illustraret, cum ad cœtus uenire non posset: ornamentaq. obiulit facello trecentorum florenorum precio; atque tum ipsa, tum aulicifere omnes nostris confitentur. Imperatrici vero, quæ etiam in Sodaliū numerum referri voluit; in Hispaniā proficiscenti religiosum viaticum Sodales vltro detulerunt, cum alijs Rosaria se recitatueros, alijs alia pœnarum aut deuotionum gene-

ra sese obituros receperissent. Imperator autem omnis cum nostra tum Christianæ Reip. causa videtur velle. is, auctore Academiæ Cancellario viro religioso, quiq. nostra olim disciplina fuit institutus, quamquam renitentibus multis edicto cauit, ne quisquam in Vienensi Academia, in qua duo item è nostris Theologie habent scholas, Doctorum insignibus posthac honestatur; nisi qui ex Pij IV. Pont. Max. sanctione, in catholicæ fidei formulam iurasset. Eadem in nos etiam Ernesti ac Maximiliani, Imperatoris fratrum officia constant; quorum maxime opera factum est, ut iij prescriberentur, qui Augustanam illam confessionem, reuera legum omnium confusionem inuehere conabantur. Atque idem plane de ceteris affirmare possumus; apud quos magna est Societatis opinio, eiusq. opera, et consilio ad omnia vtuntur. Pannonij Episcopi cum in has regiones veniunt, latinis nostrorum concessionibus interesse, nostrisq. confiteri consuevere. Cum noster concionator de fenerationis malis perorasset, trecenta millia florenorum repetita sunt à Provincialibus sine senore, pactionesq. intercessæ. Haberi cœptæ sunt conciones in pago celebri, cuius ager decem annis negletus, in siluam degenerauerat. Tres mulieres, cum in partu periclitarentur, sacra confessione, agnique Dei imagine liberatae sunt; qua etiam ratione energumeni duo sunt in sanitatem restituti. Turce duo, mulierque una Anabaptista annos nata 60. cū filia nubili nostro in tēplo baptizati sunt. Quidā, qui superioribus annis à Societate, atque adeo catholica defecerat fide, contraq. Societatem dialogum scripserat; sapere tandem

N 3 cœpit,

cœpit, atque heresim detestatus, per litteras à nostris
vt reciparetur, suppliciter petiūt: cuius tamen precibus
iustas ob causas adhuc satisfactum non est.

Ex hoc Collegio Vratislauiam, quæ Silesie totius
Metropolis est; Patres duo cū socijs, Episcopi & Capituli
rogatu missi, humanissime ab omnibus excepti sunt.
Magnus est ad eos omniū ordinū concursus, maior pla-
ne multo futurus, ni Senatus edicto cautū esset, ne quis
eorū concessionibus interficit: duodecimtā tamen ad ca-
tholicam religionem accessere; & sub Paschatis fe-
rias, ducēt & viginti generales confessiones auditæ sunt.
E uicinis oppidis pagisque consiliij & confessionis
causa multi ad eos confluunt; a multis etiam in op-
pidis inuitantur. In oppido vicino, septimo ab Vratislauia
millario, Monasterium visitur sacrarum Virginū;
quæ licet inter Hæreticos constitutæ sint, integrum ta-
men incorruptamq. fidem ac disciplinam custodiunt:
ad has, Canoniceis duobus comitibus, profecti nostri, om-
nes confessione expiatas Christi corpore refecerunt.

Qui superioribus annis Nikelsburgū dimisi sunt,
in oppidum iam uniuersum, sinitimosq. pagos ad Eccle-
siā Romanā aggregarunt. atq. in id oēs incubunt, vt ido-
neis Pastoribus sufficiat, catholica in perpetuū religio
fidesq. constituatur. Quibus rebus multos principes vi-
ros, qui alieniores à nobis animos habere videbātur, no-
bis adiunximus; à quibus etiam in ciuitates liberaliter
iuitamur, vt veritatis lumen populis inferamus.

COLLEGIVM PRAGENSE.

NEque minora in Pragēse Collegiū Imperatoris,
et Imperatricis beneficia exsisterunt. Imperator
enim

enim prædiū Copanīū, quod hactenus ad eius arbitriū habuimus, nobis in perpetuū addixit; vtq. annua vectigalia certū ad diē bona communī pecunia nobis pēderentur, grāui pēna sanxit. Idem priuilegia & immunitates omnes, quibus ceteræ Academie frūi solent, nostro Collegio liberaliter, & amantissime tribuit; deq. ea re, quo maior auctoritas pondusq. sit, tabulas publicas confici curauit. Imperatrix autem in Hispaniā proficisciens aulæa octo nobis dedit; atq. in templi edificationem 150. taleros contulit. Apud alios vero tāto in honore Societas est, vt vel ipsi Hæretici religionis catholicæ hostes acerrimi, in ijs, quæ inter ipsos orū tur, controuersiis, ad nos confugiant. Quattuor conciones singulis festis Dominicisq. diebus habentur; quarū duæ Germanicæ sunt, tertia Boemica, quarta Italica; ex his non mediocris fructus perceptus est. 148 a varijs hæresibus ad Catholicam religionem traduci; quam ob rem magister unus insigni contumelia publice ab hæreticis affectus est: alius hereditate paterna excidit. Virgo item ab hæresi Lutherana dimititus ad veritatem impulsa est; hæc de religione interrogata, ea respondit, vt liquido a cœlesti magistro instituta esse appareret. Puer symphonico Saxoniae Ducis in Austria proficisci parens interdixerat, ne Pragam diuerteret; veritus ne a Catholicis cognatis, qui illic essent, ad Romanam & orthodoxam fidem induceretur. Is commode quattuor millia passuum abeat a Praga, cum in latrones incurrit, a quibus spoliatus vestibus pene omnibus, Pragam se conferre coatus est; atq. ad nostros perductus a suis, tandem cum

Ecclesia Catholica reconciliatus est. hunc itineris comes item hæreticus imitatus, eodem die Christi corpus suscepit. Comitis a semina primaria cum ex Austria in Saxoniam tenderet, cum nostro concionatore de rebus fidei multa egit; a quo cum huicmodi scrupuli essent iniecti, qui ne ab hæreticis quidem ministris existimari possebantur; mulier post dimidiatum annum Pragam rediit; atque hæresim exsecrata in Catholicorum ciuitatem secessit. Simon Simonius, cuius nomen est in his regionibus celebratissimum, Saxoniae electoris medicus, & Lipsiensis professor, quique quattuordecim quindecimue volumina de medicina confecit; multis cum nostro concionatore sermonibus habitis, tandem eorum Archiepiscopo, ac Boemiae Cancellario, Hispaniae Legato, ceterisq. Regni proceribus, hæresim publice detestatus est. is librum creditur scripturus, quo hæreticorum mysteria omnia enunciet. quam rem eo etiam ægrius tulit Saxoniae Dux, quod medici exemplo vir primarius, ipsiq. Duci in primis carus ad fidem redierit. Vnus & triginta inducti sunt, ut sub una tantum specie communicent; qui numerus videri exiguis non debet, quod tam altæ huic radices in his partibus iactæ sint, ut vix ullis rationibus euelli possint. Multi male parta restituerunt, ex quo numero mulier 400. taleros ex usuris remisit. Institutum est etiam dynastæ cuiusdam auctoritate, in vicinis Collegio nostro ædibus pauperum adolescentium, qui litteris dant operam, contubernium; eorum sexaginta fere numerus est, ciniumq. benignitate aluntur omnes. Hi ad funebres pompas, festosq. dies psalmis celebrandos ab omnibus

nibus adhibentur: atq. vt sese dant initia, multo plures ac meliores operarios ex hoc uno contubernio exituros speramus, quam ex alijs Collegijs; quod fere pauperes demise de se sentiant, & ad pietatis munera obeunda sint alacriores.

Litomislium Boemie ciuitas est, D. a Pernestan stipendiaria, in qua centum quinquaginta abhinc annis Husitarum heresis disseminata stirpes altissimas habet. In hunc agrum cum ipsius Domini rogatu accersit tuq. nostri venissent, omniaq. in siluam abiisse cernerent; omni studio ac diligentia colendum suscepereunt, adeo feliciter, vt paganorum (ij enim ad veritatis satus recipiendos aptiores sunt) sex Parocrias ad Catholicam Ecclesiam adiunxerint; ferijsq. Paschalibus, horum tria millia communicauerint. Duo bus praeterea & triginta Ecclesiis Parochi Catholici praefecti sunt; quattuor aliæ, cum nullus, qui substituatur, idoneus vir inueniatur, vacue adhuc sunt; quarum una magna in primis, ipse ultro Parochus hereticus cessit.

COLLEGIVM OLOMVCENSE.

Tertium Collegium Olomucij est, ijsdem nostrorum occupationibus & laboribus. Ac tamen ista ciuitas haec in ijs numeratur, quæ infectæ sunt heresi, non tamen in ea excolenda inutiliter nostrorum versatia est industria. Duodecimoginta enim ab heresi renouati sunt; Festis anni celebrioribus ducenti trecentie in templo nostro communicant: Paschate autem communicantium numerus quattuor millium fuit. Ad eam

eam rem momentii plurimum attulit, inter ipsos cines
s. Annae instituta Sodalitas, in quam nobilissimi quiq.
adscripti sunt; ex quorum numero dynasta quidam
præcipius fuit, D. à Pernestan filius natu maximus;
qui magna cum pietatis significatione spectatorumque
voluptate, Pentecostes feriis in Sodaliū numerū rela-
tus est: Multi eiā ex Imperatoris aula nomina dede-
runt. Episcopus Crēsirio huius Sodalitatis leges habere
uoluit, ut in suis ciuitatibus ijsdē legibus Sodalitatē vel
instituat, uel instauret. Matrona honestissima filios vi-
ta sensuq. carentes multis iā annis parere solebat, hac
votis s. Annae nuncupatis, filiolum viuum peperit,
eumq. gratulabunda ad templum nostrum detulit.

GRÆCENSE COLLEGIVM.

Græcij hæresis radices egit altissimas: quod ni ma-
ture Societas huic se contulisset, nullæ iam, (vt
communis Catholicorum vox est) fidei reliquiae essent.
Magnum est hæreticorum in nos odium, qui publice
nos ac priuatim probris maledictisq. proscindunt; ijdē
ciuib[us] persuaserunt, ne quem Catholicum litterarum
studiosum tectis recipiant: siquem autem nobis ami-
ciorem fuerint odorati, eum pro concionibus tamquam
scelerissimum hominem conuicijs ac maledictis publi-
ce lacerant; Senatus etiam ijs multam grauem dixit,
qui ad nostras conciones accesserint. Sed hæc & alia in-
commoda Catholicorum videlicet pietate ac beneuo-
lentia compensantur. Ex his adolescens unus locuple-
tibus ortus parentibus, hæreticis tamen, ab hæretico-
rum

rum scholis profugit ad nos: maluitq. panem ostium
emendicare, quam eas adire. Alius a magistris cæsus
virgis est; quod nostrorum discipulorum consuetudine
viteretur. Serenissimus autem Princeps mirum quan-
to amore Societatem prosequatur; is septem millia &
quingentos florenos in Collegij edificationem dedit
quibus fabricam ad tectum perductum iri speramus.
Ad fidem Catholicam rediere aliquot; in his quinque
Philosophiæ Rhetoricesq. Studiosi, & Lutheranus con-
cionator, eoram Nuncio Apostolico, alijsq. Principi-
bus viris hæresim publice sunt exsecrati. Sub Pascha
les ferias mille quadraginta Christi corpus suscep-
runt. Nuncius Apostolicus aliquot huic Provinciæ
Monasteria lustraturus, e nostris quosdam secum de-
duxit: Præpositi duo, & Parochus magnæ dignitatis
generalem anteactæ vita confessionem fecere: Abbas
cum omnibus Monachis cum generali confessione, tum
spiritualibus exercitijs instituti sunt. Quidam ex huic
Provinciæ proceribus, ut Christi Domini corporis sol-
lemnia maiore cum populi fructu celebritateq. pera-
geret, nostros ad se accersiuit; quo die e sacris litteris
historiæ aliquot actæ sunt: in quæ eo etiam diligentius
ac studiosius dynasta ille incumbit; quo magis ob eam
rem se à suis fratribus hæreticis contemni videt.

DOMVS PROBATIONIS Brunensis.

ET SI Brunensis Domus Novitij maxime pro-
bandis destinata est; tamen in proximos etiam
nostro-

*nostrorum labor redundauit'. Nam ad conciones duas,
que in æde maxima, nostræq. habentur, Italica tertia
accessit; plurimi spiritualibus nostræ Societatis exer-
citijs exculti sunt; Confessiones auditæ complures, &
quidem eorum, qui nunquam expiati criminibus ad
senectutem peruererant; sacris agni Dei imaginibus
morbo ac phrenesi liberati quidam; vicini Parochi sa-
cramentorum administrandorum usum edocti. Ad eos
iuuandos, qui capitis damnantur, vel in extremo
vitæ discrimine versantur, identidem euo-
cantur nostri; e quibus unus, cui ex
ingenti vulnere viscera diffue-
bant, confessione facta
conualuit.*

2100 ITALIA 17 ZYMO C

V A R I A E
N O S T R O R V M
H O M I N V M
 Missiones.

EXPOSITIS ijs, quæ ad Prouinciarum narrationem pertinet; reliquum est, ut ad eas nostrorum Missiones descendam, quæ cum in nulla certa Prouincia reponi possint, necessario a reliquo corpore fuerunt separandæ.

M I S S I O A N G L I C A N A .

CV M Elisabetha Anglorum Regina sese Anglicanæ Ecclesiæ caput constituerit, ut nomen illud impie usurpatum, maiore etiam scelere tueatur, in Papistas (sic enim Catholicos, qui Romanum Pontificem, sacrorum principem, Christianæq. religionis Antislitem profitentur, per ludibrium hæretici appellant) acerbissimam persecutionis tempestatem concitauit; multiq. ciues nobilissimi, quod peruersæ mulieris ambitioni aduersarentur, sunt bonis, exsilijs, vinculis, morte multati. eoq. crevit insania, & immanitas Regine, ut in plurimis ciuitatibus nouos carceres (quod veteres non essent satis ad damnatorū multitu-

titudinem capiendam) pedificant, tenebris horribiles,
 in quos agmina Catholicorum contrudat, qui aut ini-
 blionisti ferro, media, et retroq. squallore miserabiliter
 intereant, aut certe omni tormentorum carnificina tam-
 dem excrucientur. Alios enim per urbem equis rap-
 tatos laqueo suspendi, at rursus reciso fune semianimes
 deponi; tum genitalibus præcisis, visceribusq. car-
 nificum manu crudeliter auallis, & in ignem coniectis,
 in frusta dissecari iubet. Alii manuum pedumq. digi-
 tis sublime suspensi, machinis quibusdam tam immani-
 ter extenduntur, ut membrorum omnium articuli lu-
 xentur: Alii ferreæ subulae per unguies adgur-
 tur: Alii pondere immani superposito comminun-
 tur. Sed quantum ex una parte muliebris furor ad Ca-
 tholicorum nomen excidendum armabatur; tantum
 ex altera Catholicorum animi ad resistendum excita-
 bantur; idq. cum sua ipsi virtute, insitaq. genti Romani
 Pontificis obedientia, in vero Anglorū adolescentiū,
 qui ex Remensi, Romanoq. Seminarū in Angliā sul-
 vide mittebantur, monitis ac suasu. Hi enim religionis
 restituēdæ studio incēsi, doctrinæq. instructi presidiis,
 plurimos aut in fide confirmabat, aut in fidem reuoca-
 bant; ex quibus etiā aliquot capii crudeliterq. necati
 sunt. In hanc siue periculorū siue meritorum societate
 ab ipsis met̄ Anglis summis precibus, creberrimisque
 litteris invitati nostri sunt. cupiebant enim iij, quoniam
 singulis prope momentis innumerabilia sibi pericula
 imminerent; aliquos de nostris habere, ad quos consili-
 ij & auxiliij causa configerent: cumq. a nostra disciplina
 profecti essent, sic sperabant fore, ut sibi nobiscū
 optime

optime conueniret; qua una in re, id est in ea consen-
sione animorum fere totum est. Deslinati qd eā prouin-
ciam Sacerdotes duo sunt P. Robertus Personius, &
P. Edmundus Campianus, quibus tertius additus est
comes frater quidam; hi Roma mense Maio profe-
cti, in Angliam Iuxio mense peruererunt. Quoniam
autem hæc tam arcanq agitari non potuere, quin Re-
gina per exploratores (quos ubiq. dicitur habere quā-
plurimos) tota de re certior multo àte facta esset: ideo
nostrī magnū in ingressu ipsius regni vitæ discrimin
adiere: quod & portus diligentissime custodirentur.
& ad Reginam non modo genus hominum, nomenque,
sed ipsa oris species, totiusq. corporis lineamenta per-
scripta essent; Patris etiam Campiani imago in omni-
bus portibus posita esset, cum qua conferrētur singuli,
qui in portus inueherentur. Tamen tum Dei Opt. Ma-
clementia, tum corum etiam nonnulla cautione, ac
prouisione, qua seipso immutauerant, feliciter in re-
gnum tandem penetrarunt. Vbi cum se Catholicis ape-
ruissent, breui incredibilem tum ex Catholicorum con-
firmatione, tum ex hereticorum reuersione fructum
perceperunt. Eorum vitæ ratio instituta sic est, ut alter
res vrbanas, alter paganas procuret: virisque ta-
men negotium non deest. Quo autem tota res magis
occulta sit, in Catholicorū ædibus coeunt, apud quos no-
strī quotidie bene mane Missæ sacrificiū offerunt, Chri-
sti corpus administrant, conciones habent; tū ad scribē-
dum se dant: a prandio huc & illuc uariorum negotio-
rum caufa in equis curſitant, commentantes interea,
quæ poſtridie pro concione dicturi sint: uesperi con-
fessio-

fessiones audiunt, & quæstiones de officijs explicant,
 quæ plurimæ & difficillimæ incident. h.ec illorū quo-
 tidiana uitæ ratio est; tantisq. occupationibus oppri-
 mūtur, uix ut respirare possint. Cū autem fama percre-
 buisset, tot tantisq. custodijs adhibitis, tamen in Regnū
 sese Iesuitas insinuasse; Regina furore incensa crude-
 lissima statim edicta proposuit, exsilia, bonorum pro-
 scriptiones, vincula, cruces minitans ihs, qui Iesuitas
 hospitio exciperent, aut re aliqua iuuarent. Quæ ta-
 men edicta ponderis nequaquam satis habuerunt, vel
 vt nostros ab incepto auerterent, vel vt Catholicos de-
 ternerent, quominus omnia erga illos humanitatis offi-
 cia exhiberent. Vnus quidē Catholicus nř primarius,
 cum ad ipsius domum P. Robertus uenisset, edictorum
 crudelitate perterritus, ei renunciari iussit, alio ut
 diuenteret: eius enim aduentū minime sibi gratum es-
 se. cuius rei mox illum pænitentia cepit, Patremq. as-
 secutus multis precibus in domū suam retraxit, uitam
 fortunasq. suas certissimo obijciens periculo. Et si ue-
 ro diligentissime ab hereticis nostri conquirūtur ad ne-
 cem, tamen & uestibus mutandis, neq. plus biduo ea-
 dem in domo commorando, eorum furorē hac tenus
 eluserunt. qua in re illustrissima diuinæ prouidentiæ
 signa exstiterunt: ex quibus nonnulla perstringam. Cū
 domum, in qua P. Robertus habitabat, subito nocte
 concubia heretici circumdedissent; is fæni cumulo se
 condens, manus eorum effugit. Idem inuitatus aliquā-
 do ad cenam a Sacerdote Catholico, ut schismaticos
 quosdam ad ecclesiam traduceret; licet optime locum
 nosset, tamen totam illam viciniam ter lustrans, vici-
 nosq.

nosq. interrogans, domum numquam inuenire potuit: quare tandem fessus; alio diuerit: postridie vero comperit; toto illo tempore domum ab hæreticis obseßam fuisse, vt se venientem exciperent, Sacerdotemq. illū & sex Catholicos in carcerē ductos esse. Alio quoq. tempore cum P. Robertus in Sacerdotis cuiusdam domo pernoctasset; albescente die stimulis quibusdam acerrimis agitari cœpit, ut inde quam primū discederet: vix pedē domo extulerat, cum hæretici domum ingressi Sacerdotē comprehenderunt. Similiter cum capta domus esset, in quam P. Robertus sese recipere consueverat; is rerum omnium ignarus domum rediēs eo ipso tempore, quo hæretici omnia miscabant, insidias omnino intrasset, nī fideli ab amico opportune admonitus, ijer alio conuertisset. Illud vero maxime Dei bonitatem, Patrisq. ipsius magnanimitatē declarauit. cum enim domī, in qua P. Robertus habitabat, aduersarij maximis clamoribus repente obſedissent; is magna cum fidentia obuiam procedens, interrogauit quid vellent; Iesuitam responderunt (neq. enim Patrē de facie norant) tum ille, quin ergo, inquit, ingredimini, & hominem sine tumultu perquiritis? atq. ea ratione evasit. Hæc in P. Roberto seruando diuinæ prouidentie signa exstitere, que neq. leuiora, neq. pauciora in se item expertus est P. Edmundus, Quo enim tempore is Londinum reuertebatur ex pago, quo libri cuiusdam scribendi cauſa secesserat; hæreticus quidam illi sese tridui itineris comitem adiunxit, qui tandem cū Patrē in hospitio commodo reliquisset, magistratū de illius aduentu certiore fecit. Puer casurem totā exce-

O pit, &

pit, & ad Patrem detulit; qui dū sese aduersarij comparant, tempus fugae noctis, mutatis vestibus, & equo conséso, tum quidem hostium manus effugit; non multo uero post (cum scilicet Deus illius morte de se prædicari uoluit) ab hereticis captus crudelissime est imperfectus, sicuti in eo libro, qui de persecutione Anglicana impressus est, copiose exponitur: quo facilius excusari possum, si in hac missione exponenda breuior sim. Laius omnino, Pares Fratresq. carissimi, opinione nostra sese Patris huius odor diffudit; adeo ut Alanius uir doctissimus, ad quem tamquā ad illius gentis parentem, omnia minima, maxima ex Anglia mittuntur; duo maxime insignia de P. Campiano scripsit, Alterum multo maiorem fructum morientem illū ijs populis attulisse, quam viginti annorum spatio tot illis occupationibus uiuens unquam allaturus fuisset: Alterum est, eum martyrio supplicijq. perlatis non esse inferiorem, quam queuis ex superioribus martyribus; interfuisse præterea se dixit sermoni cuiusdam, cum is affirmaret a se P. Campianum die Diuis omnibus sacro conuentum in carcere, cū ille ex prioris diei tormentis utrumq. brachium fascijs e collo suspensum gestaret; tantaque animi letitia locutum, ut ceteros confirmare videretur. idemq. referebat P. Campianum postero die iterum immanissime tortum, sic ut pæne mortuus ex equuleo deponeretur. Præter P. Campianum, alterum item habent in vinculis heretici P. ui delicit Bosgrauium. is cum ex Polonia in Angliā domescicarū rerū causa profectus esset, ab hereticis captus, initio quide liberiore custodia detentus est, quod sese

sese in religionis negotio integrū conseruasset; postea tamen per eam P. Campiani occasionem, in arctiorem custodiam detrusus ac pessime acceptus est. Atq. his tot tantisq. terroribus propositis prouinciam hanc semel susceptam Societas non deferet; quin etiam sacerdotes duo Angli hoc ipso anno in easdem occupatio-nes & pericula sunt dimissi.

MISSIO AD MARONITAS.

VLTRA Hierosolymam quadridui itinere, Libanus mons in Syria cernitur, sacrarum litterarum historijs celeberrimus. Huius incolæ Maronitæ permanserunt illi quidem semper ex omnibus Græcis in Ecclesiæ Romanæ fide & amicitia; sed tamen multis & grauissimis erroribus impliciti sunt: nam Spiritum sanctum ab uno Patre procedere impie credunt, humanosq. animos, ubi e corporibus euolassent, certis in sedibus, ad extremum vsque iudicij diem detineri; licere nuncium vxori remittere; infantes ante quadragesimum diem baptismate lustrari non debe-re: tunc vero etiam Christi corpus ijs communicandum esse. In his igitur, alijsque similibus erroribus cum versarentur Maronitæ; Gregorius XIII. vt est de salute ouium suarum sollicitus; duos de nostris P. Io. Baptislam Aelianum, & P. Io. Brunum ad eos populos secundo iam delegauit; vt ab ijs erroribus ad Ecclesiæ Romanæ veritatem, si fieri posset, reduceren-tur. Quia in missione cum multa præclare, tum uero illa tria præsertim ab eis constituta sunt. Primum

Episcoporum conuentui, quem Patriarcha edixerat,
 interfuerunt; & Episcopos induxerunt, ut ijs errori-
 bus relictis, Catholicæ religionis professionem, verbo
 ipses præeuntibus, rite enunciarent. Singula deinde
 tractus illius loca obeuntes, errores illos ex hominum
 animis exstirparunt, ac salutaria dogmata inseue-
 runt; pastoresq. tum ad cetera quæ ipsorum munera
 essent, tum vero ut pueros Christianæ fidei rudimen-
 tis recte instituerent, cohortati sunt; maximam quoq.
 vim sacrarum vestium, calicum, librorum, & rosario-
 rum (quæ illis omnia liberalissime Pontifex attribuit)
 templis populisq. diuiserunt; quarum rerum, propter-
 ea quod & sterilis regio sit, & Turcarum vestigialis;
 maxima inopia Maronitæ laborant. Quacumque au-
 tem nostri veniebant, summis amoris atque letitiæ si-
 gnificationibus excipiebantur: neque raro illud etiam
 accidit, ut obuiam se se cum Episcopo ciues effuderint
 vniuersi, patrio more organa quedam pulsantes: in ur-
 be autem turba mulierum ante domas, & in tectis cir-
 cumfusa, in conditum quid canebat, ut in festis celebrio-
 ribus genti sollempne est. Illæ uero frequentes erant ac-
 clamationes, *Vos estis nostra lex, nostrum fundamen-*
tum, salusq. nostra: Deus S. Petri sedem, eiusq. Vi-
carium nobis seruet: Vos a Pontifice Maximo misi-
estis, ut per vos cum Ecclesia coniungamur; quemad-
modum olim Christus D. N. missus est, ut terras celo-
reconciliaret. Postremo libros fere vniuersos errori-
bis, quibus adspersi erant, purgarunt, quod magno il-
lis stetit, cum & plurimi essent, & aliena lingua con-
scripti. Ac præter ea, quæ dixi, alia etiam multa salu-
tariter

rarer instituerunt: Moniales enim aliquot, que magna omnium offensione dispersæ vagabantur, in duo monasteria reductæ sunt: perfusum est etiam Episcopis quibusdam, qui Patriarcha inuito fuerant consecrati, ut ueniam peterent, animoque ferrent æquo, Episcopali dignitate in perpetuum excludi. Consultum quoque est Christianis aliquot, qui cum reliquam vitam pie Christianæq. traducerent, quo tempore à Turcis tributum exigebatur, ne id pendere cogarentur, negabant se Christianos esse. Hi primum docti sunt nullo id pacto licere: deinde cum opem lacrimis peterent; curatum est a nostris, ut quæ ad eorum miseriā leuādam necessaria videbantur, ab Imperatore Turcarum impetrarentur. His rebus feliciter e sententia confectis, cum de redditu nostri cogarent; ecce tibi Patriarcha vita decedit. cuius mors maximam curam timoremque nostris iniecit, quis succederet, neque ipsi ad eum usq. diē construxissent, momento temporis corruerent omnia. Verū huic sollicitudini finem attulit viri sanctissimi electio, qui de mortui Patriarchæ frater erat germanus, & superiorem etatem omnem, magna cum virtutis laude, in cenobio traduxerat. Is initio, cum vereretur, ne id sibi munus demandaretur; clam se fuga praesenti electioni subducere constituerat: quare neesse fuit, ut dies noctesque publice custodiretur. Vbi uero Patriarcha dictus est, multis cum lacrimis id onus deprecari cœpit; solitariam se vitam, & ab omni administratione remotam semper secutum esse; neque prudentiam rerumque usum, que postulanur ad illud

munus, afferre se posse. Denique cum vniuersi populi voluntate vrgeretur; non ante suum ipse voluit assensum præbere, quam Episcopi singuli certa quædam capita scripto sese proflerentur obseruatorios. Egerunt postmodum cum illo nostri, ut quo die ritu sollempni Missæ sacrificium esset facturus, priusquam Christi corpus susciperet, publicam fidei Catholicæ professionem pronunciaret; utque postero die, Clero vnuerso coacto, distincte ea omnia proponeret, quæ ipsi promulgassent, atque ut ab omnibus seruarentur, mandaret. id quod ille diligentissime præstitit, nominatimque summum erga Romanam Ecclesiam studium voluntatemque declarauit. Hunc exitum habuit hæc nostrorum legatio, felicem sane & optatum; quo facile labores, & pericula, quæ nostri perpessi sunt, compensantur. Cum enim regio illa Turcarum stipendiaria sit, magnaque colluvione consternata e uarijs nationibus Mauris, Iudeisque, ciuibus præterea bellis per id tempus arderet: nostri saepe in vita discrimen adducti sunt: atque interdum, cum insidias sibi tendi cognouissent, furori cedere, & in loca se tutiora recipere sunt coacti.

MISSIO IN SALVTIOS.

Altera missio Pontificis item Max, iussu susceppta ad Salutios (subalpina ea regio est, urbem continens eiusdem nominis) ubi cum plurimi iam Vgonotorum hæresi laborarent, tatusque in dies id malum serperet, periculum erat ne vorus ille iratus

Eius eadem contagione inficeretur, & inde sensim sese in Italianam pestis illa insinuaret. Itaque Pontifex iusfit, ut sacerdotes septem fratribus totidem comitiibus in eum tractum mitterentur, qui nascenti malo mature occurrerent. Hi, septem itidem in loca distribuui, singulaque oppida lustrantes, puram sinceramque religionem docent, sacramenta administrant, concertationes de fide cum hæreticis Ministris habent: non raro etiam ad ipsas hæreticorum conciones adeunt, ut eorum mendacia, vanitatemq. populo audiente coarguant; quam disputandi rationem vsu compertum est vilissimam esse.

MISSIO SVETICA.

IN Suecia quinque numerantur e Societate. Ex ijs quattuor assidue cum Regina sunt, quintus Stockholmij ipsius itidem Regine sumptibus alitur, ut paucos Catholicos, qui imbi sunt, in religione & officio contineat. Is cum post discessum P. Possevini apud Holandum mercatorēm honestum hominem diuertisset, ibique Missæ sacrificium, ceteraque Catholicō ritu perageret; paullo post ab ædium domino cum hospite electus est, qui diceret cedes non ideo ab se locatas, ut in ijs Papistarum conuentus celebraretur; vererique se, ne plebs impetu facto domum disturbaret. Qua in re illud admirabile accidit, ut eodem tempore, & sacerdos domo, & dominus vita miserrime exturbaretur. Quādiū autem Stockholmij pestis fuit, Pater Catholicorum domos obiuit, & sanctissima sacramen-

ta ministranit. Quinque ex Catholicorum numero vi-
ta decesserunt; in his Anglus mercator vir innocentia
singulari, qui etiam in pauperam catholicorum usus
Taleros 50. legauit. Vbi vis morbi remisisse visa est, ho-
rarum 40. supplicatio domi a nostris indicta est, ea-
que multo opinione nostra, Polonorum studijs cele-
bratior fuit, sic ut si Regine à secretis est, vir nobis-
litate, doctrinaq. insigni, quattuor horas continenten-
t in precibus posuerit; ceteri vero omnes ad præscriptā
sibi horam, diei noctisque particulam sua sponte adiū-
xerint. Ferijs Pentecostes, sororis Regis, Dniisq. Me-
gapolensis sponsalia magna procerum frequentia cele-
brata sunt: sub ea disseminauerant Hæretici incerto
auctore litteras, in quibus erat, ipse Regis fratre cete-
risq. coniuratis insidias parari: verum Deo fauente to-
ta illa celebritas summa cum pace peracta est, vi ne-
iurgium quidem fuerit cuiusquam exauditum. Que-
res eo etiam fuit admirabilior, quod plerique catholi-
cic omnibus interitū imminere existimauerant; ipseq.
Rex Sacerdotem nostrum tantisper decidere ciuit-
tate iusserset, ueritus ne quid forte a fratre spon-
soque hæreticis turbaretur: quam sententiam mu-
tauit, ubi per internuncios doctus est; sui iudicij
rem non esse, sacerdotem, cuius ipse maxime pre-
cibus tot victorias de Mosco reportasset, urbe expel-
li; viderique posse Regiam maiestatem imminutam,
si fratris vel alterius cuiuspiam metu id factum es-
se vulgaretur. Cum filij Regis ad Ostrogothie Gu-
bernatoris filij baptismum celebrandum inuitati es-
sent, scrupulus Regine iniectus est à nostris, ne filios

eo ad-

eo admiseret, ne qua forte ex Hæreticorum sacris
illorum puritati labes aspergeretur; itaque filios ea
apud se continuit. quod Rex durius accipere visus
est, uxoremque reprehendit, quæ dedita opera in ho-
minum odia irruere velle videretur. Quindecim hoc
anno ad varijs hæresibus ad Catholicæ fidei verita-
tem traducti sunt, quorum aliqui in patriam reuer-
si magnas molestias ob eam rem a suis pertulerunt.
Inuisitus enim e nostris sub festum Sancti Ioannis Bapti-
sta Vasthanenses moniales, quarum professionem
olim P. Possentiinus, dum illie versaretur, excepit;
ex plurimum ab hæreticis vexatae in fidei, susceptaque
vitæ ratione constantes persistunt. Duæ quæ recen-
tes Deo se dicarant, cum ab Hæreticis ad religionis
defectionem sollicitarentur, in proposito confirmatae
sum: Quatri duo tantum apud eas Pater substitit, pro-
priea quod Pestilentia in urbe sciret, & illud
iter insciente Rege suscepisset. Pestis autem tem-
pore, cum puer, qui Monacho semini cuidam (is unus
in eo monasterio relatus est) sacram facienii mini-
strare solitus erat, morbo corruptus esset, parensque
hæreticum ministrum accersisset, ut Lutherana sacra
filio imperiret; negavit filius sibi aliquid esse cum
Lutheranis, neque se inquam, si forte suscipere co-
gatur. (id enim ei parens minabatur) nisi panis nu-
mero eorum sacramentum habiturum; atque ubi pri-
mū conualuit, ad nos uenit; litterisq. nunc instituitur,
ut Braunsbergam mutti posse. Quattuor hoc anno
viduarum filios eo dimisimus, quorum tres paren-
tibus hæreticis nati erant; quartum cum mater ca-
tholi-

tholica ab hereticis male accipi ob religionem vi-
deret, vltro ad nos detulit, professa iure se omni
materno decadere, modo filius apud catholicos edu-
cetur. itaque cum tribus alijs profectionem eodem
tempore pararemus, hunc ad eos aggregauimus.
Venerunt superiore mense Tartarorum Imperato-
ris Legati, qui in Taurica Chersoneso, & Capa la-
te imperat; bi cum duobus famulis (ceteri enim Ma-
hometis fere superstitione infecti erant) Christiani
nae religioni additi, sacra nostra in urbe frequen-
tarunt, peractaque Sacerdoti Polono confessione,
Christi corpus rite suscepérūt. Cū per eos dies Italus
mercator Catholicus defunctus esset, funeris pompa
per medium ciuitatē ducta est, Hæreticis subringenii-
bus, gaudentibus vero summopere Catholicis.

Alia quoque missio celebris fuit ad Moschouiz
Ducem; cuius pleraque cum in annum 1582 exie-
rint; ea ab illius anni litteris seiungere visum non
est, quare cum iis propediem mittetur.

Hi sunt, Patres Fratresque carissimi, fructus,
quos ager nostræ Societatis hoc anno effudit. Quod
superest, etiam atque etiam nobis curandum est, ne is
cello umquam tempore sterilis fiat, neue eius fetus re-
primatur: quin cælesti gratia irrigatus, & a nobis cul-
tus diligenter, vberiores ac nitidiores fruges, annis
consequentibus afferre possit. Romæ, ex Collegio Ro-
mano. Kalen. Nouembris 1582.

Omnium in Christo Seruus.

Ioannes Antonius Valtrinus.

3000
1880

